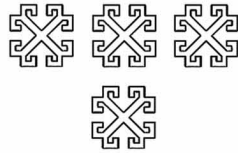

Çölde kitabı

Giriş

«Çölde» ysraýyl halkynyň Müsürden gaçyp gutulandan soňky taryhyny beýan edýär. Onda ysraýyl halkynyň Sinay dagyndan, Kengana syýahatynda kyrk ýyllap çölde ýaşap, näme bolup geçendigi gürrüň berilýär. Musa pygamber Ysraýylyň on iki tiresiniň hersinde näçe adamyň bardygyny bilmek üçin ysraýyllary sanady. Şoňa görä bu kitaba «Çölde» diýilýär.

«Çölde» üç bölege bölünýär. Birinji bölümde (1-nji babyň 1-nji aýadyndan, 10-njy babyň 10-njy aýadyna çenli) Alla Musa halky sanamagy buýurýar. Soňra Ol Musa Ysraýyl halkyna düşelge gurup, lewileri işe bellemek üçin görkezmeler berýär. Bu bölüm hemmelerin Pesah baýramçylygyny belläp, Rebbe gurbanlyklar hödürlemegi bilen tamamlanýar.

Ikinji bölümde (10-njy babyň 11-nji aýadyndan, 21-nji babyň 20-nji aýadyna çenli) ysraýyllaryň Iordan derýasynyň gündogarynda ýaşayan millete tarap, ýagny Mowaba barýarkalar, ýolda bolup geçen wakalar suratlandyrylýar. Çölün içinden geçilen bu ýol gaty agyr boldy. Halk ýygy-ýygydan arz-şikayat edip, Musanyň we Hudaýyň garşysyna baş göterdi. Ysraýyllar Kenganda ýaşayan milletler barada eşidip, ýurda girmekden boýun towladylar. Reb olary kyrk ýyllap çölde saklamak bilen jezalandyrdy. Bu bölüm halkyň Mowapdaky Pisga dagynyň golaýynda düşlemegi bilen tamamlanýar.

Üçünji bölüm (21-nji babyň 21-nji aýadyndan, 36-njy babyň 13-nji aýadyna çenli) ysraýyllaryň ýurduň diňe Iordan derýasynyň gündogar tarapyny – günortada Mowap bilen araçäkden, demirgazykda Jelile kölüne çenli aralygy basyp almagy bilen başlanýar. Mowap patyşasy ysraýyl halkyna nälet okatmak üçin, keseki Bilgam pygamberi

hakyna tutdy. Emma Reb Bilgama ysraýyllary ýalka diýdi, ol hem Rebbi diňledi.

Ysraýyllar Iordan derýasyndan geçip, Kengan ýurduny basyp almağa taýýarlyk gördüler. Ýöne halkyň käsi Iordan derýasynyň gündogarynda galmagy makul bildi. Ysraýyllar ikinji gezek hasaba alyndy. Reb Ýeşuwany Ysraýyla baştutanlyga belledi we oňa tireleriň arasynda ýurdy paýlamaga kömek eder ýaly, başga baştutanlary-da saýlady. Kitap Rebbiň ysraýyllara başga kanunlary bermegi bilen tamamlanýar.

«Çölde» gozgalaňçy, ruhdan düşen we Rebbiň öz aladasyny etjegine ynanmaktan boýun gaçyran halk hakyndadyr. Onda Rebbiň uruşda halky gorap, ýowuz çölde olary azyk, suw bilen üpjün edişi görkezilýär. Reb Özüniň ysraýyllary ýok etmek islemeýändigini bildirmek isledi. Reb, edil Harunyň dileg edişi ýaly, olary ýalkamak isledi:

«Reb sizi ýalkap, Öz penasynda saklasyn! Goý, Reb size merhemet etsin, mähirli bolsun! Goý, Reb size nazaryny salyp, rahatlyk bersin!» (6-njy bab, 24-26-njy aýatlar).

Mazmuny

Sinay dagynda: ýola düşmäge taýýarlyk 1:1-9:23
 Çölde: başbozarlar, ölüm we ýeňiş 10:1-21:35
 Mowap düzlüginde: ýurda girmäge taýýarlyk. 22:1-36:13

1-nji bab

Ysraýylyň ilkinji ilat sanawy

¹Reb Sinay çölünde ysraýyl halkynyň Müsürden çykanynyň ikinji ýylynyň ikinji aýynyň birinji güni Özüne ýüz tutulýan çadyryň içinde Musa şeýle diýdi: ²«Uruglaryna we kowumlaryna görä bütin ysraýyl halkynyň her bir erkeginiň sanyny ýekeme-ýeke hasaba al. ³Ýaşy ýigirmi we ondan ýokary bolan ysraýyl goşunynda söweşe ukyply hemme adamy Harun ikiňiz topar-topar edip, ýazyp hasaba almalysyňyz. ⁴Ýanyňyzda her tireden bir adam, ýagny öz urugynyň baştutany bolsun.

⁵Size kömek etmeli adamlar şulardyr:

Ruben tiresinden Şedeýuryň ogly Elisur;

⁶ Şimgon tiresinden Suryşadaýyň ogly Şelumýyel;

⁷ Ýahuda tiresinden Amynadabyň ogly Nahşon;

⁸ Ysakar tiresinden Sugaryň ogly Netanel;

- 9 Zebulun tiresinden Helonyň ogly Eliýap;
 10 Ýusubyň ogullaryndan:
 Efraýym tiresinden Ammyhudyň ogly Elişama;
 Manaşe tiresinden Pedahsuryň ogly Gamlyýel;
 11 Benýamin tiresinden Gidgonynyň ogly Abydan;
 12 Dan tiresinden Amyşadaýyň ogly Ahygezer.
 13 Aşer tiresinden Okranyň ogly Pagyýel.
 14 Gat tiresinden Deguwalyň ogly Elýasap;
 15 Naftaly tiresinden Eýnanyň ogly Ahyra».
- 16 Bular öz kowumlary we tireleri üçin ysraýyl halkynyň içinden bellenen baştutanlardy.
- 17 Musa bilen Harun bu atlary bellenen adamlary ýanlaryna alyp, 18-19 ikinji aýyň birinji güni halky ýygnadylar. Rebbiň Musa buýruşy ýaly edip, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan adamlar öz uruglaryna we kowumlaryna görä atlaryny ýekeme-ýeke mälim etdiler. Şeýdip, Musa Sinaý çölünde olaryň sanyny ýazyp aldy. 20 Ysraýylyň nowbahar ogly Rubeniň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. 21 Ruben tiresinden hasaba alnanlar kyrk alty müň baş ýüz adam boldy.
- 22 Şimfonyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýigrimi we ondan ýokary ýaşly, sanawda bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. 23 Şimgon tiresinden hasaba alnanlar elli dokuz müň üç ýüz adam boldy.
- 24 Gatyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar, uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. 25 Gat tiresinden hasaba alnanlar kyrk baş müň alty ýüz elli adam boldy.
- 26 Ýahudanyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. 27 Ýahuda tiresinden hasaba alnanlar ýetmiş dört müň alty ýüz adam boldy.
- 28 Ýsakaryň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. 29 Ýsakar tiresinden hasaba alnanlar elli dört müň dört ýüz adam boldy.
- 30 Zebulunyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä

ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³¹ Zebulun tiresinden hasaba alnanlar elli ýedi müň dört yüz adam boldy.

³² Ýusubyň, ýagny Efraýmyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³³ Efraým tiresinden hasaba alnanlar kyrk müň baş yüz adam boldy.

³⁴ Manaşeniň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³⁵ Manaşe tiresinden hasaba alnanlar otuz iki müň iki yüz adam boldy.

³⁶ Benýaminiň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä, ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³⁷ Benýamin tiresinden hasaba alnanlar otuz baş müň dört yüz adam boldy.

³⁸ Danyň nesillerinden, söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³⁹ Dan tiresinden hasaba alnanlar altмыш iki müň ýedi yüz adam boldy.

⁴⁰ Aşeriň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ⁴¹ Aşer tiresinden hasaba alnanlar kyrk bir müň baş yüz adam boldy.

⁴² Naftalynyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ⁴³ Naftaly tiresinden hasaba alnanlar elli üç müň dört yüz adam boldy. ⁴⁴ Her biri öz tiresine wekilçilik edýän Ysraýlyň on iki baştutanynyň kömegi bilen Musanyň we Harunyň tarapyndan hasaba alnanlar şulardy. ⁴⁵ Ysraýyl goşunynda söweşe ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolanlaryň ählisi öz kowumlaryna görä hasaba alyndy. ⁴⁶ Olaryň jemi alty yüz üç müň baş yüz elli adam boldy.

⁴⁷ Emma lewiler öz tirelerine görä hasaba alynmadylar. ⁴⁸ Reb Musa şeýle diýipdi: ⁴⁹ «Diňe lewi tiresiniň adamlaryny hasaba alma, olary ysraýyl halky bilen bile sanama. ⁵⁰ Oňa derek olary mukaddes äht çadyryna, onuň ähli esbaplaryna we oňa degişli zatlaryň hemmesine jogapkär edip goý. Mukaddes çadyry we onuň ähli esbaplaryny olar götersinler we oňa gözegçilik etsinler, öz çadyrlaryny onuň töwereginde diksinler. ⁵¹ Mukaddes çadyr göçürilmeli bolanda, ony lewiler ýygnasynlar.

Mukaddes öý dikilmeli bolanda, ony lewiler diksinler. Lewilerden başga, kim oňa golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir. ⁵²Ysraýyllaryň hersi bölünen tire toparyna görä, öz düşelgesinde öz tugy astynda düşlesinler. ⁵³Emma lewiler ysraýyl halkynyň başyna Hudaýyň gazaby inmez ýaly, çadyrlaryny mukaddes äht çadyrynyň töwereginde diksinler. Mukaddes äht çadyryny goramak keşigini-de lewiler çeksinler». ⁵⁴Ysraýyllar edil Rebbiň Musa tabşyryşy ýaly etdiler.

2-nji bab

Tireleriň ýerleşiş we ýöriş tertibi

¹ Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ² «Ysraýyl tireleri düşlände, hersi öz düşelgesinde öz uruglarynyň tugy astynda çadyrlaryny diksinler. Olar çadyrlaryny Rebbe yüz tutulýan çadyrdan uzagrakda gursunlar. ³ Ýahuda goşunlary mukaddes çadyryň gündogarynda öz tugy astynda düşelgesini gursun. Ýahudalaryň baştutany Amynadabyň ogly Nahşondyr. ⁴ Onuň goşunynda hasaba alnanlar yetmiş dört mün alty yüz adamdyr. ⁵ Onuň ýanynda ysakar tiresiniň düşelgesi bolsun. Ysakarlaryň baştutany Sugaryň ogly Netaneldir. ⁶ Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli dört mün dört yüz adamdyr. ⁷ Onuň gapdalynda zebulun tiresi çadyryny diksin. Zebulunlaryň baştutany Helonyň ogly Eliýapdyr. ⁸ Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli ýedi mün dört yüz adamdyr. ⁹ Ýahuda düşelgesindäki hasaba alnan goşunyň jemi bir yüz segsen alty mün dört yüz adam. Ýörişe ilkinji bolup şolar çyksynlar.

¹⁰ Günorta gapdalynda, öz tugy astynda ruben goşunlarynyň düşelgesi bolsun. Rubenleriň baştutany Şedeýuryň ogly Elisurdyr. ¹¹ Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk alty mün baş yüz adamdyr. ¹² Onuň ýanynda şimgon tiresiniň düşelgesi bolsun. Şimgonlaryň baştutany Suryşadaýyň ogly Şelumýýeldir. ¹³ Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli dokuz mün üç yüz adamdyr. ¹⁴ Onuň gapdalynda gat tiresi çadyryny diksin. Gatlaryň baştutany Reguwalyň ogly Elýasapdyr. ¹⁵ Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk baş mün alty yüz elli adamdyr. ¹⁶ Ruben düşelgesindäki hasaba alnan goşunyň jemi bir yüz elli bir mün dört yüz elli adam. Olar ýörişe ilkinji bolup çyksynlar.

¹⁷ Lewileriň düşelgesi Rebbe yüz tutulýan çadyr bilen bilelikde beýleki düşelgeleriň ortasynda ýöremelidir. Edil düşleýişleri ýaly, her bir adam öz ornunda, öz tugy astynda ýörişe çyksyn.

¹⁸ Günbatar gapdalynda, öz tугy astynda efraýym goşunlarynyň düşelgesi bolsun. Efraýmylaryň baştutany Ammyhudyň ogly Elişamadyr. ¹⁹ Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk mün baş ýüz adamdyr. ²⁰ Onuň ýanynda manaşe tiresiniň düşelgesi bolsun. Manaşeleriň baştutany Pedahsuryň ogly Gamlyýeldir. ²¹ Onuň goşunynda hasaba alnanlar otuz iki mün iki ýüz adamdyr. ²² Onuň gapdalynda benýamin tiresiniň düşelgesi bolsun. Benýaminleriň baştutany Gidgonynyň ogly Abydandyr. ²³ Onuň goşunynda hasaba alnanlar otuz baş mün dört ýüz adamdyr. ²⁴ Efraýym düşelgesindäki goşunyň jemi bir ýüz sekiz mün bir ýüz adam. Olar ýörişe üçünji bolup çyksynlar.

²⁵ Demirgazyk gapdalynda, öz tугy astynda dan goşunlarynyň düşelgesi bolsun. Danlaryň baştutany Amyşadaýyň ogly Ahygezerdir. ²⁶ Onuň goşunynda hasaba alnanlar altmyş iki mün ýedi ýüz adamdyr. ²⁷ Onuň ýanynda aşer tiresiniň düşelgesi bolsun. Aşerleriň baştutany Okranyň ogly Pagyýeldir. ²⁸ Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk bir mün baş ýüz adamdyr. ²⁹ Onuň gapdalynda naftaly tiresiniň düşelgesi bolsun. Naftalylaryň baştutany Eýnanyň ogly Ahyradyr. ³⁰ Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli üç mün dört ýüz adamdyr. ³¹ Dan düşelgesindäki goşunyň jemi bir ýüz elli ýedi mün alty ýüz adam. Olar in soňky bolup, hersi öz tугy astynda ýörişe çyksynlar».

³² Ýsraýyllaryň uruglaryna görä hasaba alnanlarynyň jemi şeýledi. Düşelgelerdäki hasaba alnan goşunyň jemi alty ýüz üç mün baş ýüz elli adam boldy. ³³ Rebbiň Musa buýruşy ýaly, lewiler beýleki ysraýyllaryň arasynda hasaba alynmady.

³⁴ Ýsraýyllar edil Rebbiň Musa buýruşy ýaly etdiler. Olaryň her biri öz tугy astynda ýerleşip, öz urugyna we kowumyna görä, aýdylan tertipde ýörişe çykdylar.

3-nji bab

Harunyň ogullary

¹ Rebbiň Sinaý dagynda Musa bilen gepleşen wagty Harunyň we Musanyň nesilleri şulardy: ² Harunyň dört ogly bardy, olaryň atlary şulardy: Nadap, Abyhu, Elgazar we Ýtamar. Nadap onuň nowbahar ogludyr. ³ Harunyň ogullaryndan ruhanyçylyga bellenip, mesh edilenleri*

---

* ^{3:3} *Mesh etmek* – kimdir birini depesinden ýag guýup, ruhanylyga ýa-da ýolbaşçylyga bellemek. Sözlüğe seret.

şulardyr. ⁴ Emma Nadap bilen Abyhu Sinaý çölünde mukaddes bolmadyk ody Rebbiň huzurynda hödür edendikleri üçin öldüler. Olardan zürýat galmady. Elgazar bilen Ytamar bolsa atalary Harunyň ýaşan döwründe ruhany bolup hyzmat etdiler.

Lewileriň borçlary

⁵ Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ⁶ «Lewi tiresini getir-de, ruhany Harunyň hyzmatynda goý, olar oňa kömek etsinler. ⁷ Olar mukaddes çadyryň hyzmatyny edip, Harun we tutuş halk üçin Rebbe ýüz tutulýan çadyryň goramak keşigini çekerler. ⁸ Olar ysraýyllaryň hatyrasyna mukaddes çadyryň hyzmatyny edip, Rebbe ýüz tutulýan çadyryň ähli esbaplaryna gözegçilik etsinler. ⁹ Lewileri Harunyň we onuň nesilleriniň ygtyýaryna ber. Olar ysraýyllaryň arasyndan Harunyň ygtyýaryna doly berlendir. ¹⁰ Haruny we onuň ogullaryny hasaba al. Ruhanyçylyk wezipesini diňe şolar ýerine ýetirmelidirler, olardan başga kim mukaddes çadyra golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir». ¹¹ Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ¹² «Men ysraýyllaryň arasyndan lewileri olaryň nowbahar ogullaryna derek kabul edip aldym. Lewiler Meniňkidir, ¹³ çünki nowbahar ogullaryň bary Maňa degişlidir. Müsürde nowbahar ogullary öldüren günüm, Ysraýylda haýwanu-ynsanyň ilkinji doglanlarynyň baryny Özüme bagyş etdim. Olar Meniňkidir. Men - Rebdirin».

Lewileriň hasaba alynmagy

¹⁴ Soňra Sinaý çölünde Reb Musa: ¹⁵ «Lewileriň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriniň hemmesini uruglaryna we kowumlaryna görä ýazyp hasaba al» diýdi. ¹⁶ Onsoň Musa Rebbiň sözüne görä olary özüne buýrulyşy ýaly hasaba aldy. ¹⁷ Lewi ogullarynyň atlary şulardyr: Gerşon, Kohat, Merary. ¹⁸ Uruglaryna görä Gerşonyň ogullarynyň atlary şulardyr: Libni we Şimgi. ¹⁹ Uruglaryna görä Kohadyň ogullary: Imran, Ýishar, Hebron we Uzyýel. ²⁰ Uruglaryna görä Merarynyň ogullary: Mahly we Muşy. Kowumlaryna görä lewi uruglary şulardyr.

²¹ Gerşondan libni we şimgi uruglary gelip çykandyr, bularyň ikisi hem Gerşonyň uruglarydyr. ²² Olaryň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriniň sany ýedi mün baş ýüz adam boldy. ²³ Gerşon uruglary mukaddes çadyryň ýeňsesinde, günbatar gapdalynda çadyr dikmelidiler. ²⁴ Gerşon uruglarynyň baştutany Laýeliň ogy Elýasapdy. ²⁵ Gerşon ogullary Rebbe ýüz tutulýan çadyra degişli gorag hyzmatlaryndan şulara jogapkärdirlir: mukaddes çadyryň içki we daşky örtüklerine,

çadyryň girelgesi üçin ýapynja, ²⁶ haýatyň perdelerine, mukaddes çadyryň we gurbanlyk sypasynyň daşyndaky haýatyň derwezesiniň ýapynjasyna, onuň zynjyrlaryna we bulara degişli ähli hyzmatlara.

²⁷ Kohatdan amram, ýishar, hebron, uzyýel uruglary gelip çykandyr, bularyň bary Kohadyň uruglarydyrlar. ²⁸ Bularyň ýaşı bir aýlyk we ondan ýokary bolan erkek göbeklileriniň sany sekiz müň alty ýüz boldy. Bular mukaddes zatlary goramaklyga jogapkärdirler. ²⁹ Kohat uruglary mukaddes çadyryň günorta gapdalynda düşlemelidiler. ³⁰ Kohat uruglarynyň baştutany Uzyýeliň ogy Elisapandy. ³¹ Olar gorag hyzmatlaryndan şulara jogapkärdirler: sandyga, hantagta, şemdana, gurbanlyk sypasyna, mukaddes öýüň enjamlaryna, ýapynja we bulara degişli ähli hyzmatlara. ³² Ruhany Harunyň ogy Elgazar lewi baştutanlarynyň başlygydy we mukaddes zatlara jogapkärçilik çekýän lewileriň üstünden garaýardy.

³³ Merarydan mahly we muşy uruglary gelip çykandyr. Bularyň ikisi hem Merarynyň urugydyr. ³⁴ Olaryň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriniň sany alty müň iki ýüz boldy. ³⁵ Merary uruglarynyň baştutany ogy Suryýeldi. Olar mukaddes çadyryň demirgazyk tarapynda düşlemelidiler. ³⁶ Merary ogullary mukaddes çadyra degişli gorag hyzmatlaryndan şulara jogapkärdirler: onuň çarçuwalaryna, taýaklaryna, sütünlerine, ayaklaryna, ähli esbaplaryna we bulara degişli ähli hyzmatlara. ³⁷ Şeýle hem haýatyň daşyndaky sütünleriň ayaklary, gazyklary we zynjyrlary bilen bile olara tabşyryldy.

³⁸ Musa bilen Harunyň we onuň ogullarynyň düşelgesi gündogar tarapda, Rebbe ýüz tutulýan öýüň önünde, ýagny mukaddes çadyryň girelgesiniň önünde bolsun. Olar ysraýyllaryň hatyrasyna mukaddes öýi goramak keşigini çekerler. Olardan başga kim muňa golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir. ³⁹ Rebbiň buýrugyna görä, Musa bilen Harunyň uruglaryna görä hasaba alan, bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan lewileriň erkek göbeklileriniň sany ýigirmi iki müň boldy.

Ysraýylyň nowbahar ogullarynyň yzyna satyn alynmagy

⁴⁰ Soňra Reb Musa şeýle diýdi: «Ysraýylyň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan ähli nowbahar ogullaryny ýekeme-ýeke sana we ýazga geçir. ⁴¹ Olaryň deregine lewileri Meniň üçin – Reb üçin kabul et, olaryň mallaryny bolsa ysraýyllaryň ilkinji doglan mallarynyň öwezine kabul et». ⁴² Şeýdip, Musa Rebbiň özüne buýruşy ýaly, ysraýyllaryň nowbahar ogullarynyň ählisini hasaba aldy. ⁴³ Atlary bilen hasaba alnan bir

aylyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriň jemi sany ýigirmi iki mün iki yüz yetmiş üç boldy.

⁴⁴ Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ⁴⁵ «Ysraýylynyň nowbahar ogullarynyň deregine lewileri, mallarynyň deregine bolsa lewileriň mallaryny kabul et. Lewiler Meniňkidir, Men – Rebdirin. ⁴⁶ Ysraýylyň nowbahar ogullary lewilere garanda iki yüz yetmiş üç adam artykmaç boldy. Olary satyn almak üçin, ⁴⁷ adam başyna mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen on mysgal* kümüş al. ⁴⁸ Lewileriň sanyndan artykmaçlary satyn almaga tölenen puly Haruna we onuň ogullaryna ber». ⁴⁹ Şeýdip, Musa lewileriň sanyndan artyk bolanlaryň öwezine töleg pullaryny aldy. ⁵⁰ Ysraýylyň nowbahar ogullaryndan mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen ol bir put** kümüş aldy. ⁵¹ Onsoň Rebbiň buýrup aýdyşy ýaly, Musa töleg pullaryny Haruna we onuň ogullaryna berdi.

4-nji bap

Lewi uruglarynyň borçlary

¹ Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ² «Beýleki lewilerden aýratynlykda, uruglaryna we kowumларыna görä kohatlaryň ³ Rebbe yüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly, otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlarynyň hemmesini hasaba al.

⁴ Kohatlaryň Rebbe yüz tutulýan çadyrda ýerine ýetirmeli hyzmaty iň mukaddes zatlar bilen baglanyşyklydyr. ⁵ Düşelge göçmeli bolanda, Harun we onuň ogullary çadyra girip, iň mukaddes otagy bölüp duran tutyny aýrsynlar we onuň bilen Äht sandygyny basyrsynlar. ⁶ Onuň üstüni saýlama deriden edilen ýapynja bilen ýapyp, üstüne gök keteni çeksinler we sandygyň syryklaryny ýerine goýsunlar. ⁷ Hödür çörekleri goýulýan hantagtanyň üstüne gök keteni ýazyp, onuň üstünde tabaklary we jamlary, içgi sadakasy üçin küzeleri we şakäseleri goýsunlar. Hemişelik çörek hem onuň üstünde bolsun. ⁸ Soňra olaryň üstünden gyrmyzy mata ýapyp, ony hem saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyrsynlar we onuň syryklaryny ýerine oturtsynlar. ⁹ Şemdany, onuň çyralaryny, müçeneklerini, nowalaryny we zeýtun ýagy salynýan ähli gaplaryny gök

* ^{3:47} *On mysgal* – ýewreyçe «bäs şekel. Bir şekel ýigirmi gera deňdir». Bäs şekel takm. 50 gr. deňdir.

** ^{3:50} *Bir put* – ýewreyçe «bir mün üç yüz altmyş bäs şekel». Bu takm. 15,5 kg. deňdir.

keteni bilen basyrsynlar. ¹⁰ Onsoň ähli enjamlary bilen bilelikde ony saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyryp, leňneriň üstünde goýsunlar. ¹¹ Altyndan edilen gurbanlyk sypasynyň üstüne gök keteni ýapyp, ony saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyrsynlar we onuň syryklaryny ýerine oturtsynlar. ¹² Mukaddes öýde ybadat edilende ulanylýan ähli enjamlary alyp, olary gök keteniniň içinde goýsunlar we saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyrsynlar. Onsoň olary leňneriň üstünde goýsunlar. ¹³ Gurbanlyk sypasynyň üstünden küli aýryp, üstüne badam matany ýapsynlar. ¹⁴ Onuň üstüne gurbanlyk sypasynyň ähli enjamlaryny, ýagny ybadat edilende ulanylýan maňňallary, çarşaklary, kül atarlary, legenleri goýup, üstüne saýlama deriden edilen ýapynjany ýapsynlar we syryklaryny ýerine oturtsynlar. ¹⁵ Düşelge göçmeli bolanda, Harun we onuň ogullary mukaddes öýi we onuň ähli esbaplaryny basyryp bolansoňlar, kohatlar bulary götermäge gelerler. Ýöne olar mukaddes zatlara galtaşmasynlar, ýogsam ölerler. Ine, kohatlaryň çadyrdaky göterjek zatlary şulardyr. ¹⁶ Ruhany Harunyň ogly Elgazara çyra ýagyna, ýakymly ysly tütetgä, adaty galla sadakasyna we mesh ýagyna* gözegçilik etmek tabşyrylsyn. Şeýle hem oňa tutuş mukaddes çadyr we onuň içindäki ähli enjamlary, mukaddes otag we onuň enjamlary tabşyrylsyn.

¹⁷ Onsoň Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ¹⁸ «Lewileriň arasynda kohat urugynyň ýok bolup gitmegine ýol bermäň. ¹⁹ Olar iň mukaddes zatlara galtaşanlarynda ölmän aman galarlary ýaly, siz şeýle ediň: Harun we onuň ogullary içeri girip, kohatlaryň hersiniň ýerine ýetirmeli hyzmatyny ýa-da götermeli yüküni görkezsiz. ²⁰ Emma kohatlar mukaddes zatlara sähel salymlyk hem seretmeli däldirler, ýogsam olar ölerler».

²¹ Soňra Reb Musa şeýle diýdi: ²²⁻²³ «Uruglaryna we kowumlaryna görä gerşonlaryň Rebbe yüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly, otuz ýaşdan elli ýäşa çenli bolanlarynyň hemmesini ýazyp hasaba al. ²⁴ Gerşon uruglarynyň etmeli işleri we daşamaly yükleri şulardan ybarat: ²⁵ Olar mukaddes çadyryň tutulalaryny, Rebbe yüz tutulýan çadyry we onuň ýapynjasyny, onuň saýlama deriden edilen daşky ýapynjasyny we girelgesindäki perdäni, ²⁶ haýatyň perdelerini, mukaddes çadyryň we gurbanlyk sypasynyň daşyndaky haýatyň derwezesiniň ýapynjasyny we onuň zynjyrlaryny, olara degişli ähli esbaplary götersinler. Bu zatlar bilen baglanyşykly işleriň hemmesini etsinler. ²⁷ Ýük daşamagy we başga işleri – ähli hyzmatlary gerşonlar Harunyň we onuň ogullarynyň buýrugy

---

* ^{4:16} *Mesh ýagy* – mesh etmek üçin ulanylýan ýag. Sözlüğe seret.

esasynda bitirsinler. Göterýän zatlaryny goramaklyga olary borçly ediň. ²⁸ Ruhany Harunyň ogly Ytmaryň gözegçiligi astynda gerşonlaryň Rebbe yüz tutulýan çadyr bilen baglanyşykly etmeli işleri we gorag wezipeleri, ine, şulardyr.

²⁹⁻³⁰ Indi bolsa uruglaryna we kowumlaryna görä merarylary Rebbe yüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlarynyň hemmesini ýazga geçir. ³¹ Rebbe yüz tutulýan çadyrda hyzmat etmek bilen olaryň götermeli we goramaly zatlary şulardyr: mukaddes çadyryň çarçuwalary, taýaklary, sütünleri we aýaklary, ³² haýatyň sütünleri we aýaklary, gazyklary, zynjrlary, olara degişli ähli enjamlar. Olaryň götermeli zatlaryny atma-at sanap tabşyryň. ³³ Ruhany Harunyň ogly Ytmaryň gözegçiligi astynda merarylaryň Rebbe yüz tutulýan çadyr bilen baglanyşykly etmeli işleri, ine, şulardyr». ³⁴ Onsoň Musa bilen Harun we halkyň ýolbaşçylary uruglaryna we kowumlaryna görä kohatlary ýazga geçirdiler. ³⁵ Rebbe yüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlarynyň ³⁶ uruglaryna görä hasaba alnany iki mün ýedi yüz elli adam boldy. ³⁷ Bu Rebbe yüz tutulýan çadyrda hyzmat eden ähli kohatlaryň uruglarynyň baş sanydyr. Rebbiň Musanyň üsti bilen buýruşy ýaly, olary Musa bilen Harun hasaba aldy. ³⁸ Uruglaryna we kowumlaryna görä hasaba alnan gerşonlaryň sany şudur: ³⁹ Rebbe yüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlary ⁴⁰ uruglaryna we kowumlaryna görä iki mün alty yüz otuz adam boldy. ⁴¹ Bu Rebbe yüz tutulýan çadyrda hyzmat eden ähli gerşonlaryň uruglarynyň baş sanydyr. Rebbiň buýruşy ýaly, olary Musa bilen Harun hasaba aldy. ⁴² Uruglaryna we kowumlaryna görä, merarylaryň sany şudur: ⁴³ Rebbe yüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlary ⁴⁴ uruglaryna görä jemi üç mün iki yüz adam boldy. ⁴⁵ Bu Rebbe yüz tutulýan çadyrda hyzmat eden ähli merarylaryň uruglarynyň baş sanydyr. Rebbiň Musanyň üsti bilen buýruşy ýaly, olary Musa bilen Harun hasaba aldy. ⁴⁶ Musa bilen Harunyň we ysraýyl ýolbaşçylarynyň uruglaryna we kowumlaryna görä hasaba alan, ⁴⁷ Rebbe yüz tutulýan çadyrda işlemäge we yük götermäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolan ⁴⁸ lewileri sekiz mün baş yüz segsen adam boldy. ⁴⁹ Rebbiň Musanyň üsti bilen beren buýrugyna görä, her bir adamyň ýerine ýetirmeli işi we götermeli ýüki belli edildi. Rebbiň buýruşy ýaly, olar Musa tarapyndan hasaba alyndylar.

5-nji bap

Düşelgäni tämiz saklamak

¹ Reb Musa şeýle diýdi: ² «Ysraýyllara buýruk ber: ýokançly deri we akma kesellini ýa-da ölä galtaşyp murdar bolany, ³ erkek kişimi ýa aýal parhy ýok, Ysraýyl düşelgesini murdar etmez ýaly, düşelgeden hökman çykaryň, çünki olaryň arasynda Men ýaşayaryn». ⁴ Ysraýyllar şeýle hem etdiler, olary düşelgeden çykardylar. Rebbiň Musa diýenleriniň ählisini ysraýyllar berjaý etdiler.

Günäniň öwezini dolmak

⁵ Reb Musa şeýle diýdi: ⁶ «Ysraýyllara aýt: eger erkek ýa-da aýal bir adamyň garşysyna günä etse we Rebbe dönüklük edip, günä gazansa, ⁷ ol eden günäsini boýun alsyn we günäsi üçin hun tölesin. Ýene onuň üstüne hunuň başden bir bölegini goşup, jebir çeken kişä bersin. ⁸ Eger jebir çeken ölse we hun almaga hossary bolmasa, onda edilen günä üçin tölenen hun Rebbe bagyş edilip, ruhana berilsin. Bu günäkäriň günäsini saplamak üçin, goçuň üstesine berilsin. ⁹ Ysraýyllaryň ähli mukaddes sadakalarynyň arasyndan getirilen her bir sadaka ruhanyňkydyr. ¹⁰ Hemmäniň berýän mukaddes sadakalary ruhanyňkydyr, kim näme berse ruhanyňkydyr».

Biwepa aýal hakyndaky düzgünler

¹¹ Reb Musa şeýle diýdi: ¹² «Ysraýyllara aýt: eger biriniň aýaly ters ýola düşüp, biwepalyk etse, ¹³ başga bir adam bilen ýatyp, onam äri bil-mese, şeýdibem, aýal günäli bolsa-da, aýyby äşgär bolmasa, garşysyna şaýat tapylmasa we ol bu iş üstünde tutulmasa, ¹⁴ äri bolsa was-was keseline uçrap, günäli aýalyna münkür bolsa ýa-da aýaly günäli bolmasa-da oňa münkürlik etse, ¹⁵ onda äri aýalyny ruhanynyň ýanyna alyp gelsin. Aýaly üçin berilmeli sadakany, ýagny bir batmanyň ondan biri arpa ununy getirsin. Munuň münkürlik galla sadakasydygy, ýagny etmiş äşgär edýän sadakadygy üçin, unuň üstüne zeýtun ýagy guýulmasyn, onuň üstüne ýakymly ysly tütetgi-de goýulmasyn. ¹⁶ Onsoň ruhany ol aýaly getirip, Rebbiň huzurynda duruzsyn. ¹⁷ Ruhany mukaddes suwdan toýun gaba guýup alsyn we mukaddes çadyryň içinden toprak alyp, suwa guýsun. ¹⁸ Ruhany ol aýaly Rebbiň huzurynda duruzyp, onuň saçyny ýaýsyn we onuň goşawujyna münkürlik sadakasy, ýagny etmiş

ýatladyp durýan aýyplama sadakasyny guýsun. Ruhany öz elinde nälet getirjek ajylyk suwuny saklasyn. ¹⁹ Ruhany aýala kasam çirip şeýle diýsin: „Eger sen başga bir adam bilen ýatmadyk bolsaň, öz äriňiň ygtyýaryndakaň günä etmedik bolsaň, onda nälet getirýän bu ajylyk suwy saňa zeper ýetirmesin“. ²⁰⁻²¹ Ruhany aýala nälet antyny çirip şeýle diýsin: „Emma sen öz äriňiň ygtyýaryndakaň ters ýola düşüp, günäli bolsaň we başga adam bilen ýatan bolsaň, Reb seni Öz halkyňyň arasynda ýigrenje we gargyşa sezewar etsin. Goy, Reb seniň uýat ýeriňi guratsyn, garnyň çişip gitsin. ²² Bu nälet getirýän suw seniň içine ornap, garnyňy çişirsin, uýat ýeriňi guratsyn!“

Aýal hem „Omyň. Omyň“ diýsin. ²³ Onsoň ruhany bu nälet sözlerini ýazyp, ony ajylyk suwunda ýuwsun. ²⁴ Nälet getirýän ajylyk suwuny aýala içirmeli. Nälet getirýän ajylyk suwy aýalyň içine ornap, güýçli agyry döreder. ²⁵ Ruhany münkürlük sadakasyny aýalyň elinden alyp, ony Rebbiň huzurynda ýokary galdyrsyn we gurbanlyk sypasyna alyp gelsin. ²⁶ Onsoň ruhany Rebbiň ýoluna berilýän paý hökmünde, galla sadakasyndan bir goşawujyny alyp, ony gurbanlyk sypasynda ýaksyn. Soňra aýala suwy içirsin. ²⁷ Aýala suwy içirenden soň, eger aýal günäli bolup, ärine biwepalyk eden bolsa, nälet getirýän suw onuň içine ornap, güýçli agyry döreder. Ol aýalyň uýat ýeri gurar, garny çişer. ²⁸ Emma aýal günäli bolman tämiz bolsa, oňa hiç hili zeper etmez we ýene-de çağa dogrup biler. ²⁹ Aýal öz äriňiň ygtyýaryndaka ters ýola düşüp, özüniň günälidigine münkürlük bolan ýagdaýynda kanun şudur. ³⁰ Ýa-da äri was-was keseline uçrap, aýalyňa münkürlük edip başlasa, onda ol aýalyňy Rebbiň huzuryňa getirsin we ruhany aýal babatda bu kanuny ulansyn. ³¹ Erkek adam ýazykly bolmaz, emma aýal welin eden günäsi üçin jezasyny çeksin».

6-njy bab

Nazyrlyk düzgüni

¹ Reb Musa şeýle diýdi: ² «Ysraýyllara aýt: eger erkek ýa aýal nazyr bolmaga kasam içip, özüni Rebbe bagyş etse, ³ onda ol şerapdan we güýçli içgilerden datmasyn. Şerap sirkisini-de, başga sirke-de ulanmasyn, üzüm şerbedini-de içmesin, ter üzüm-de, kişmiş-de iýmesin. ⁴ Nazyrlyk döwrüniň bütin dowamynda üzümden öndürilen hiç bir zady, hatda üzümiň gabygyny ýa dānesini-de agzyna almasyn. ⁵ Nazyr bolmaga kasam içen döwrüniň bütin dowamynda onuň kellesine hiç bir päki

degmesin, özüni Rebbe bagyş eden günleri gutaryança, nazyr bolan adam mukaddesdir, ol saçyny ösdürsin. ⁶⁷ Onuň saçy Rebbe bagyş edilendiginiň nyşanydyr. Özüni Rebbe bagyş eden günlerinde ol jesede golaýlaşmasyn. Hatda onuň atasy ýa enesi, dogany ýa uýasy öläýende-de, ol özüni murdar etmesin. ⁸ Nazyrlyk döwrüniň bütin dowamynda bu adam Reb üçin aýratyn adamdyr.

⁹ Eger gapdalyndakylaryň biri duýdansyzlykda ölüp, nazyryň mukaddes saçyny murdar etse, onda ol tämizlenilýän gün bolan ýedinji günü saçyny syrсын. ¹⁰ Sekizinji gün ol iki gumryny ýa-da iki kepderi çagasyňy getirip, Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesinde ruhana bersin. ¹¹ Ruhany olaryň birini günä gurbanlygy, beýlekisini bolsa ýakma gurbanlygy hökmünde hödür edip, nazyri günäsinden saplasyn, çünki ol jesede golaýlaşandygy zerarly ýazykly bolupdy. Nazyr şol günün özünde saçyny täzeden bagyş etsin. ¹² Ol nazyrlyga täzeden başlamak üçin, özüni Rebbe bagyş etsin we ýazyk gurbanlygy hökmünde birýaşar erkek tokly getirsin. Çünki mukaddes edilen saçyň murdar bolandygy üçin, öňki günler hasap edilmeýär.

¹³ Nazyrlyk möhleti gutaranda, nazyrlyk üçin şu kanuny berjaý etsinler: ony Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesine getirsinler. ¹⁴ Ol Rebbe öz peşgesini hödür etsin, birýaşar şikessiz erkek toklyny ýakma gurbanlygy hökmünde, birýaşar şikessiz urkaçy toklyny günä gurbanlygy hökmünde, şikessiz bir goçy bolsa salamatlyk gurbanlygy hökmünde hödür etsin. ¹⁵ Bir sebet petiri, saýlama bugdaý undan zeýtun ýagyna ýugrulan külçeleri, ýüzüne zeýtun ýagy çalnan çelpekleri, olar bilen bile galla we içgi sadakasyny bersin. ¹⁶ Ruhany bulary Rebbiň huzurynda hödür etsin, olaryň günä hem-de ýakma gurbanlygyny-da hödür etsin. ¹⁷ Bir sebet petir bilen goçy salamatlyk gurbanlygy hökmünde hödür etsin. Şeýle hem ruhany galla hem içgi sadakasyny-da hödür etsin. ¹⁸ Soňra nazyr Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesinde, Rebbe bagyş edilen saçyny syrıp, salamatlyk gurbanlygynyň aşagynda ýanyp duran oda taşlasyň. ¹⁹ Nazyr Rebbe bagyş edilen saçyny syrıp bolansoň, ruhany goçuň gaýnan bir buduny, sebetden bir petiri we ýüzüne zeýtun ýagy çalnan bir çelpegi alyp, olary nazyriň eline bersin. ²⁰ Onsoň ruhany göterme sadakasy hökmünde olary Rebbiň huzurynda ýokary galdyrsyn. Göterme sadaka hökmünde döş hem, üwreme sadaka hökmünde but hem ruhany üçin mukaddes paýdyr. Şondan soňra nazyr bolan adam şerap içip biler. ²¹ Ynha, kasam içip, nazyr bolandygy we onuň Rebbe bagyş edilendigi üçin berilýän nazyrlyk gurbanlyklary hakyndaky düzgün

şulardan ybaratdyr. Eger ol nazyrlyk kasamynyň talap edýän zatlar-
ryndan başga-da sadaka bermegi wada beren bolsa, onda beren wa-
dasyny doly berjaý etsin».

Ruhany patasy

²² Reb Musa şeýle diýdi: ²³ «Haruna we onuň ogullaryna aýt, ysraýyl-
lara pata bersinler. Siz olara şeýle diýiň:

²⁴ „Reb sizi ýalkasyn we gorasyn!

²⁵ Goý, Reb üstüňize Öz nuruny döküp, size merhemet etsin!

²⁶ Goý, Reb size nazaryny salyp, salamatlyk bersin!

²⁷ Şeýdip, Harun we onuň ogullary ysraýyllara Meniň adym bilen pa-
ta bersinler, Men hem olary ýalkaryn“».

7-nji bab

Baştutanlaryň sadakalary

¹ Musa mukaddes çadyry dikip bolup, içiniň ähli esbaplary bilen bir-
likde ony mesh edip mukaddes etdi. Gurbanlyk sypasyny-da onuň ähli
enjamlary bilen birlikde mesh edip mukaddes etdi. ²⁻³ Şondan soň ilat
sanawyna ýolbaşçylyk eden ysraýyl baştutanlary, ýagny urugbaşylary
we tirebaşylary öz sadakalaryny Rebbiň huzuryna getirdiler. Olar alty
sany üsti örtülgi araba bilen on iki öküzi – her iki baştutan üçin bir ara-
ba we her baştutan üçin bir öküzi mukaddes çadyryň öňüne getirdiler.
⁴ Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ⁵ «Olaryň sadakalaryny kabul edip al,
Rebbe yüz tutulýan çadyrda edilýän işler üçin gerek bolar. Olary lewile-
re her biriniň bitirýän işlerine görä ber». ⁶ Musa arabalary we öküzleri
getirip, lewilere berdi. ⁷ Ol edýän işlerine görä iki araba bilen dört öküzi
gersonlara berdi. ⁸ Dört araba bilen sekiz öküzi bolsa edýän işlerine gö-
rä merarylara berdi. Olar ruhany Harunyň ogy Ytamaryň ýolbaşçylygy
astynda işleýärdiler. ⁹ Emma ol kohatlara hiç zat bermedi, çünki olaryň
wezipesi mukaddes zatlary eginlerinde daşamakdy.

¹⁰ Gurbanlyk sypasy mesh edilip, mukaddes edilenden soň, baştutan-
lar hem onuň bagyş ediliş dabarasyna sadakalar hödürlediler. Olar öz
sadakalaryny gurbanlyk sypasynyň öňüne getirdiler. ¹¹ Reb Musa: «Gur-
banlyk sypasynyň bagyş edilişine her gün bir baştutan öz sadakalaryny
hödür etsin» diýdi.

¹² Birinji gün ýahuda tiresinden Amynadabyň ogy Nahşon sadakala-
ryny hödür etdi. ¹³ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň

resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal* bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal** bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý undan doludy. ¹⁴ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal*** bolan altyn jam. ¹⁵ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ¹⁶ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ¹⁷ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Amynadabyň ogly Nahşonyň sadakalarydy.

¹⁸ Ikinji gün ysakarlaryň baştutany Sugaryň ogly Netanel sadakalaryny hödür etdi. ¹⁹ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ²⁰ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ²¹ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ²² Günä gurbanlygy üçin bir teke. ²³ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Sugaryň ogly Neta-neliň sadakalarydy.

²⁴ Üçünji gün zebulunlaryň baştutany Helonyň ogly Eliýap sadakalaryny hödür etdi. ²⁵ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý undan doludy. ²⁶ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ²⁷ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ²⁸ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ²⁹ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Helonyň ogly Eliýabyň sadakalarydy.

³⁰ Dördünji gün rubenleriň baştutany Şedeýuryň ogly Elisur sadakalaryny hödür etdi. ³¹ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy

---

* 7:13 *Üç yüz elli mysgal* – ýewreyçe «yüz otuz şekel». Yüz otuz şekel takm. 1,5 kg. deňdir.

** 7:13 *Yüz elli mysgal* – ýewreyçe «yettiş şekel». Yettiş şekel takm. 800 gr. deňdir.

*** 7:14 *Ýigrimi mysgal* – ýewreyçe «on şekel». On şekel takm. 110 gr. deňdir.

üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ³² Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ³³ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ³⁴ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ³⁵ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Şedeýuryň ogly Elisuryň sadakalarydy.

³⁶ Başınjy gün şimgonlaryň baştutany Suryşadaýyň ogly Şelumyýel sadakalaryny hödür etdi. ³⁷ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ³⁸ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ³⁹ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁴⁰ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁴¹ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Suryşadaýyň ogly Şelumyýeliň sadakalarydy.

⁴² Altynjy gün gatlaryň baştutany Deguwalyň ogly Elýasap sadakalaryny hödür etdi. ⁴³ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁴⁴ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ⁴⁵ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁴⁶ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁴⁷ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Deguwalyň ogly Elýasabyň sadakalarydy.

⁴⁸ Ýedinji gün efraýmylaryň baştutany Ammyhudyň ogly Elişama sadakalaryny hödür etdi. ⁴⁹ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁵⁰ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ⁵¹ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁵² Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁵³ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Ammyhudyň ogly Elişamanyň sadakalarydy.

⁵⁴ Sekizinji gün manaşeleriň baştutany Pedahsuryň ogly Gamlyýel sadakalaryny hödür etdi. ⁵⁵ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes

öyün resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁵⁶ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ⁵⁷ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁵⁸ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁵⁹ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Pedahsuryň ogly Gamlyýeliň sadakalarydy.

⁶⁰ Dokuzynjy gün benýaminleriň baştutany Gidgonynyň ogly Abydan sadakalaryny hödür etdi. ⁶¹ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öyün resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁶² Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ⁶³ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁶⁴ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁶⁵ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Gidgonynyň ogly Abydanyň sadakalarydy.

⁶⁶ Onunjy gün danlaryň baştutany Amyşadaýyň ogly Ahygezer sadakalaryny hödür etdi. ⁶⁷ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öyün resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁶⁸ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ⁶⁹ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁷⁰ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁷¹ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Amyşadaýyň ogly Ahygezeriň sadakalarydy.

⁷² On birinji gün aşerleriň baştutany Okranyň ogly Pagyýel sadakalaryny hödür etdi. ⁷³ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öyün resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁷⁴ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ⁷⁵ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁷⁶ Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁷⁷ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Okranyň ogly Pagyýeliň sadakalarydy.

⁷⁸ On ikinji gün naftalylaryň baştutany Eýnanyň ogly Ahyra sadakalaryny hödür etdi. ⁷⁹ Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysгал bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysгал bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeytun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁸⁰ Içi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysгал bolan altyn jam. ⁸¹ Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁸² Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁸³ Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Eýnanyň ogly Ahyranyň sadakalarydy.

⁸⁴ Gurbanlyk sypasy mesh edilip, mukaddes edilenden soň, ysraýyl baştutanlarynyň onuň bagyş ediliş dabarasyna hödür eden sadakalary ine, şulardan ybaratdy: on iki kümüş tabak, on iki kümüş legen we on iki altyn jam. ⁸⁵ Her kümüş tabagyň agramy üç yüz elli mysгалdy we her kümüş legeniň agramy yüz elli mysгалdy. Ähli kümüş gaplaryň agramy mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen alty mün mysгалdy*. ⁸⁶ Içi tütetgiden doly, her biriniň agramy ýigrimi mysгал bolan on iki sany altyn kepjäniň jemi agramy mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen iki yüz kyrk mysгалdy**. ⁸⁷ Ýakma gurbanlygy üçin ýanynyň galla sadakasy bilen bagyş edilen mallaryň sany on iki öküz, on iki goça, on iki birýaşar erkek tokla we günä gurbanlygy üçin on iki tekä deň boldy. ⁸⁸ Salamatlyk gurbanlygy üçin bagyş edilen mallaryň jemi sany: ýigrimi dört öküz, altmyş goça, altmyş tekä we altmyş birýaşar erkek tokla deň boldy. Bular gurbanlyk sypasy mesh edilip, mukaddes edilenden soň, onuň bagyş ediliş dabarasyna hödür edilen sadakalarydyr.

⁸⁹ Musa Reb bilen gepleşmek üçin, Rebbe yüz tutulýan çadyra girende, iki kerubyň*** arasyndan gelýän ses eşidýärdi. Bu iki kerup Äht sandygynyň gapagynyň üstündedi. Şeýdip, Reb Musa bilen gepleşerdi.

8-nji bab

Çyralaryň ýerleşşi

¹ Reb Musa şeýle diýdi: ² «Haruna aýt: ol çyralary şemdana oturdanda, olaryň ýagtysy şemdanyň önüne düşer ýaly edip oturtsyn». ³ Harun şeýle

* 7:⁸⁵ *Alty mün mysгал* – ýewreýçe «iki mün dört yüz şekel». Iki mün dört yüz şekel takm. 27,6 kg. deňdir.

** 7:⁸⁶ *Iki yüz kyrk mysгал* – ýewreýçe «yüz ýigrimi şekel». Ýüz ýigrimi şekel takm. 1,32 kg. deňdir.

*** 7:⁸⁹ *Kerup* – perişdeleriň bir görnüşi. Sözlüğe seret.

hem etdi. Rebbiň Musa buýruşy ýaly, ol çyralary şemdanyň öňüne ýagty saçar ýaly edip ýerleşdirdi. ⁴ Şemdanyň gurluşy şeýledi: aýagyndan tä çyra oturdylýan güllerine çenli sap altýndan ýasalandy. Harun şemdany Rebbiň Musa görkezen nusgasy ýaly edip ýasadý.

Lewileriň bagyş edilişi we wezipesi

⁵ Reb Musa şeýle diýdi: ⁶ «Ysraýyllaryň arasyndan lewileri bölüp aýyr-da, olary tämizle. ⁷ Olary tämizlemek üçin şeýle et: Olaryň üstüne tämizlik suwuny syçrat, onsoň olar bedenindäki ähli tüýleri syrsynlar, eşiklerini ýuwsunlar, şeýdip, özlerini tämizlesinler. ⁸ Soňra olar bir öküzçe bilen galla sadakasy üçin zeýtun ýagyna garylan saýlama bugdaý ununy alsynlar. Sen hem günä gurbanlygy üçin bir öküzçe al. ⁹ Onsoň lewileri Rebbe yüz tutulýan çadyryň öňüne getirip, bütin ysraýyl jematyny ýygna. ¹⁰ Lewileri Rebbiň huzuryňa getiren mahalyň, ysraýyllar ellerini lewileriň kellesine goýsunlar. ¹¹ Harun lewileri ysraýyllaryň berýän göterme sadakasy hökmünde Rebbe bagyş etsin. Şonda olar Rebbiň hyzmatyny edip bilerler. ¹² Onsoň lewiler ellerini öküzçeleriň kellesine goýsunlar. Olaryň birini günä gurbanlygy üçin, beýlekisini-de lewileri günäsinden saplamak üçin, ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe bagyş etsinler. ¹³ Soňra lewileri Harunyň ogullarynyň öňünde duruzyp, olary Rebbe bagyş et.

¹⁴ Şeýdip, sen lewileri ysraýyllaryň arasyndan saýlap alarsyň, indi olar Rebbiňki bolarlar. ¹⁵ Sen lewileri tämizläp, olary Rebbe bagyş edeninden soň, olar Rebbe yüz tutulýan çadyrda hyzmat etmek üçin içeri girip bilerler. ¹⁶ Çünki ysraýyllaryň arasynda olar indi bütinleý Rebbe degişlidirler. Reb lewileri ähli ysraýyl aýallarynyň ilkinji dogran ogullarynyň öwezine Özüne aldy. ¹⁷ Çünki ysraýyllaryň arasynda haýwan bolsun, ynsan bolsun parhy ýok, ilkinji doglanlar Rebbiňkidir. Müsür ýurdunda nowbahar ogullary gyran günü, Reb olary Özüne bagyş etdi. ¹⁸ Ol lewileri bolsa ysraýylyň nowbahar ogullarynyň öwezine tutuşlygyna Özüne aldy. ¹⁹ Onuň üstesine-de, Ol ysraýyllardan lewileri Haruna we onuň ogullaryna peşgeş hökmünde berdi. Çünki lewiler ysraýyllara derek Rebbe yüz tutulýan öýde işleýändikleri üçin, ysraýyllary günälerinden saplarlar. Lewiler ysraýyllary mukaddes zatlarla has golaý gelmekden gorarlar, ýogsam ysraýyllar heläk bolarlar».

²⁰ Musa bilen Harun we bütin ysraýyl halky lewiler üçin aýdylan zatlar etdiler. Ysraýyllar Rebbiň lewiler hakda Musa buýranlarynyň baryny berjaý etdiler. ²¹ Lewiler özlerini tämizläp, eşiklerini ýuwdular. Onsoň

Harun olary göterme sadakasy hökmünde Rebbiň huzurynda hödür etdi we tämizlemek üçin, olary günälerinden saplady. ²² Şondan soňra lewiler Harunyň we onuň ogullarynyň ygtyýarlygynda Rebbe yüz tutulýan çadyra hyzmat etmäge girdiler. Olar lewiler hakda edil Rebbiň Musa buýruşy ýaly hem etdiler. ²³ Reb Musa şeýle diýdi: ²⁴ «Lewilere degişli düzgün şeýledir: ýaşy ýigrimi baş we ondan ýokary bolanlar Rebbe yüz tutulýan çadyryň hyzmatyny etmelidirler. ²⁵ Elli ýaşdan soň olar hyzmatdan boşadylmalydyrlar we mundan beýläk gulluk etmeli däldirler. ²⁶ Olar Rebbe yüz tutulýan çadyry goramak keşigini çekýän öz lewi doganlaryna kömek edip bilerler. Ine, sen şeýdip, lewileriň ýerine ýetirýän borçlaryny şunuň ýaly kadalaşdyrgyn».

9-njy bap

Pesah baýramy

¹ Ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky ikinji ýylyň birinji aýynda Reb Sinaý çölünde Musa bilen gepleşip, şeýle diýdi: ² «Ysraýyllar kesgitlenen wagtda Pesah baýramyny bellesinler. ³ Şu aýyň on dördüne, bellenen wagtda, aňsamara ony ähli düzgünlere we kada-kanuna laýyklykda geçirsinler». ⁴ Şeýlelikde, Musa ysraýyllara Pesah baýramyny bellemeliklerini aýtdy. ⁵ Soňa görä, ysraýyllar Sinaý çölünde birinji aýyň on dördüne, aňsamara Pesah baýramyny bellediler. Ysraýyllar Rebbiň Musa tabşyran zatlarynyň ählisini berjaý etdiler. ⁶ Emma ölä galtaşanlygy zerarly murdar bolanlar-da bardy. Olar şol gün Pesah baýramynyň geçirilişine gatnaşyp bilmediler. Şonuň üçin olar Musa bilen Harunyň ýanyna gelip: ⁷ «Ölä galtaşyp murdar bolsak-da, biz näme üçin beýleki ysraýyllar bilen bile Rebbe bellenen wagtda gurbanlyk bermeli dälmüşik?» diýdiler. ⁸ Musa olara: «Garaşyň, siz hakda Rebbiň näme tabşyryk berýänini bileýin» diýdi.

⁹ Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁰ «Ysraýyllara aýt, siziň biriňiziň ýa-da nesileringizden biriniň ölä galtaşyp, murdar bolandygyna ýa-da uzak saparda bolandygyna garamazdan, Rebbiň Pesah baýramyny belläp bilersiňiz. ¹¹ Olar ikinji aýyň on dördüne, aňsam Pesah gurbanyny soýup, ony petir we aýy otlar bilen iýsinler. ¹² Ertire çenli gurbanlykdan hiç zat galmasyn we onuň ýekeje süňki-de döwülmesin. Pesah baýramy özünüň ähli kada-kanunlaryna laýyklykda bellensin. ¹³ Emma kimde-kim tämizdigine we uzak ýola gitmändigine garamazdan, Pesah baýramyny bellemese, onda ol Rebbe berilmeli sadakany bellenen wagtynda bermänligi üçin, halkyň

arasyndan kowlup çykarylsyn. Beýle adam eden günäsi üçin jezasyny çekmelidir. ¹⁴ Eger arañyzda ýaşayan gelmişeklerden biri Rebbiň Pesah baýramyny bellese, onda ol ony ähli kada-kanunlara laýyklykda geçirsin. Asly ysraýylly bolan üçin hem, gelmişek üçin hem bir düzgün bolsun».

Mukaddes çadyry бүрүн bulut

¹⁵ Mukaddes çadyryň, ýagny äht çadyrynyň gurlan günü, ony bulut gaplap aldy. Agşamdan tä ertire çenli bulut oda meňzäp, mukaddes çadyryň depesinde durdy. ¹⁶ Bu hemişe şeýle boldy, gündizlerine mukaddes çadyry бүрөýän bulut gijelerine oda meňzeyärdi. ¹⁷ Bulut çadyryň üstünden göterilensoň, ysraýyllar ýola düşerdiler. Bulut nirä gelip dursa, ysraýyllar hem şol ýerde düşelge gurardylar. ¹⁸ Ysraýyllar Rebbiň buýrugy bilen ýola düşüp, Rebbiň buýrugy bilen hem düşlärdiler. Bulut mukaddes çadyryň depesinde näçe wagt saklansa, olar hem öz düşelgelerinde şonça wagt saklanardylar. ¹⁹ Hatda buludyň mukaddes çadyryň depesinde saklanmagy uzaga çekse-de, ysraýyllar Rebbiň buýrugyny berjaý edip göçmezdiler. ²⁰ Kāwagtlar bulut mukaddes çadyryň depesinde diňe sanlyja gün görnerdi, olar hem Rebbiň buýrugyna görä düşelgelerinde bolup, soňra Rebbiň buýrugy bilen hem ýola çykardylar. ²¹ Kāwagtlar bolsa bulut diňe agşamdan ertire çenli saklanardy, bulut irden göterilensoň, olar ýola düşerdiler. Bulut gündizem, gije-de butnaman duruberse, onda ol göterilensoň ysraýyllar ýola düşerdiler. ²² Bulut mukaddes çadyryň depesinde iki gün saklansa-da, bir aý saklansa-da, hatda ondan hem uzak wagt saklanmagyny dowam etse-de, ysraýyllar düşläň yerlerinden göçmezdiler. Emma bulut göterilen badyna, olar ýene ýola düşerdiler. ²³ Ysraýyllar Rebbiň buýrugy bilen düşläp, Rebbiň buýrugy bilen hem ýola düşerdiler. Olar Rebbiň Musa arkaly berýän buýruklaryny berjaý etdiler.

10-njy bap

Kümüş surnaylar

¹ Reb Musa şeýle diýdi: ² «Özüňe döwme sap kümüşden iki sany surnay ýasa. Olary jemagaty çagyrmak we düşelgeleri göçürmek üçin ulanarsyň. ³ Iki surnay deň çalnanda, бүтін jemagat seniň ýanyňa, Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesine ýygnansyn. ⁴ Eger surnaylaryň biri çalynsa, onda ysraýyl ýolbaşçylary, ýagny tire baştutanlary seniň ýanyňa ýygnansynlar. ⁵ Surnay gysga-gysga çalynsa, gündogar tarapdaky düşelgeler ýola

çyksyn. ⁶ Surnaý ikinji gezek gysga çalyrsa, onda günorta tarapdaky düşelgeler ýola düşsün. Düşelgäniň göçmelidigini aňladýan surnaý gysga çalynsyn. ⁷ Emma jemagaty ýygnamak gerek bolanda, surnaý uzak çalynsyn, gysga çalynmasyn. ⁸ Surnaýlary ruhany Harunyň ogullary çalsynlar. Bu siziň we geljekki nesilleriňiz üçin ebedilik düzgün bolsun. ⁹ Ýurduňyzda siziň üstüňize çozan duşmana garşy söweşe çykanyňyzda, surnaýlar bilen söweş sazyny çalyň. Şonda Hudaýyňyz Reb sizi ýatlar we duşmanlaryňyzdan halas eder. ¹⁰ Şat günüňizde, bellemeli baýramlaryňyzda we her aýyň başynda, ýakma we salamatlyk gurbanlygyňyzyň başynda surnaýlary çalyň. Olar siziň Hudaýyňyz Rebbiň huzurynda ýatlanmagyňyz üçin hyzmat eder. Men siziň Hudaýyňyz - Rebdirin».

Ysraýyllar Sinay dagyndan gidýärler

¹¹ Ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky ikinji ýylyň ikinji aýynda, aýyň ýigirmisi güni mukaddes äht çadyrynyň depesinden bulut göterildi. ¹² Ysraýyllar göçmäge taýýarlanyp, Sinay çölünden çykyp ugurdylar. Bulut Paran çölüne gelip durdy. ¹³ Olar ilkinji gezek Rebbiň Musa arkaly beren buýrugy bilen ýola düşdüler. ¹⁴ Ýahudalaryň düşelgesi topar-topar bolup, öz tugy astynda ilkinji bolup ýola düşdi. Bu tutuş topara Amynadabyň ogy Nahşon baştutanlyk edýärdi. ¹⁵ Ysakar tiresiniň toparyna Sugaryň ogy Netanel baştutanlyk edýärdi. ¹⁶ Zebulun tiresiniň toparyna Helonyň ogy Eliýap baştutanlyk edýärdi.

¹⁷ Onsoň mukaddes çadyr söküldi we ony göterýän gerşonlar bilen merarylar ýola düşdüler. ¹⁸ Soňra rubenleriň düşelgesi topar-topar bolup, öz tugy astynda ýola düşdi. Bu tutuş topara Şedeýuryň ogy Elisur baştutanlyk edýärdi. ¹⁹ Şimgon tiresiniň toparyna Suryşadaýyň ogy Şelumyýel baştutanlyk edýärdi. ²⁰ Gat tiresiniň toparyna bolsa Deguwalyň ogy Elyasap baştutanlyk edýärdi.

²¹ Soňra mukaddes zatlary göterýän kohatlar ýola düşdüler. Bular baryp ýetýänçä, gerşonlar we merarylar mukaddes çadyry dikerdiler. ²² Soňra efraýmylaryň düşelgesi topar-topar bolup, öz tugy astynda ýola düşdüler. Bu tutuş topara Ammyhudyň ogy Elişama baştutanlyk edýärdi. ²³ Manaşe tiresiniň toparyna Pedahsuryň ogy Gamlyýel baştutanlyk edýärdi. ²⁴ Benýamin tiresiniň toparyna bolsa Gidgonyň ogy Abydan baştutanlyk edýärdi.

²⁵ In soňunda düşelgeleriň yzky goragy hökmünde danlaryň düşelgesi topar-topar bolup, öz tugy astynda ýola düşdi. Bu tutuş topara Amyşadaýyň ogy Ahygezer baştutanlyk edýärdi. ²⁶ Aşer tiresiniň toparyna

Okranyň ogly Pagyýel baştutanlyk edýärdi. ²⁷ Naftaly tiresiniň toparyna bolsa Eýnanyň ogly Ahyra baştutanlyk edýärdi. ²⁸ Ysraýyllar göçenlerinde topar-topar bolup, şu tertipde giderdiler.

²⁹ Musa gaýynatasy midýanly Reguwalyň ogly Hobaba: «Biz Rebbiň „size berjek“ diýen ýerine tarap ýola düşýäris. Ýör, biziň bilen git, biz saňa ýagşylyk ederis. Çünki Reb Ysraýyla ýagşylyk etjekdigini wada berdi» diýdi. ³⁰ Emma Hobap oňa: «Ýok, men gitjek däl. Men öz ýurdu-ma, garyndaşlarymyň ýanyna gitjek» diýdi. ³¹ Musa oňa: «Bizi taşlap gitme! Çünki çölde düşlejek ýerlerimizi sen gowy bilýärsiň, bize ýolbeletçilik et. ³² Eger biziň bilen gitseň, Rebbiň etjek ýagşylyklaryny biz hem saňa gaýtararys» diýdi.

³³ Onsoň ysraýyllar Rebbiň dagyndan gaýdyp, üç gün ýörediler. Olaryň düşlejek ýerini tapmak üçin, Rebbiň Äht sandygy hem ýoluň bütin dowamynda olaryň önünden barýardy. ³⁴ Düşelgeden çykyp ugranlary bári Rebbiň buludy gündiz olaryň üstündedi.

³⁵ Her sapar Äht sandygy ýola düşende, Musa şeýle diýerdi:

«Galkyn, eý, Reb! Goý, duşmanlaryň dargasyn,

Seni ýigrenýänler Seniň önünden gaçsyn».

³⁶ Äht sandygy saklananda bolsa ol şeýle diýerdi:

«Eý, Reb, münlerçe ysraýyl kowumlaryna sary öwrül!»

11-nji bab

Halkyň şikâýatlary

¹ Halk görýän görgüleri hakda Rebbe eşitdirip, şikâýat edip başlady. Reb muny eşidende gaty gaharlandy. Onsoň Rebbiň ody olaryň garşysyna tutaşyp, ýangyn düşelgäniň bir çetini ýok etdi. ² Halk Musa perýat etdi, Musa-da Rebbe ýalbaryp dileg etdi. Ot söndi. ³ Şonuň üçin hem ol ýere Tabera* diýip at goýdular. Çünki Rebbiň iberen ody olaryň garşysyna tutaşypdy.

⁴ Ysraýyllaryň arasyndaky gelmişeklerden ýygananlaryň açgözlügi artdy. Hatda ysraýyllar hem sojaşyp, şeýle eňreýärdiler: «Wah, indi et iýmäge-de zar bolduk. ⁵ Müsürde mugtja iýýän balyklarymyz, hyýarlarymyz, gawunlarymyz, soganlarymyz, düýp soganlarymyz, sarymsaklarymyz ýat boldy-la. ⁶ Mannadan başga görýän zadymyz bolmansoň, ys-gyn-mydarymyz galmady».

---

* 11:3 *Tabera* – bu ýewreyçe «ýanýan ýer» sözünüň aýdylyşyna meňzeş.

⁷ Manna kinzanyň tohumyna meňzeş bolup, reňki-de sakzyňky ýaly sarymytyl akdy. ⁸ Halk çykyp, ony ýygnardy we degirmende üwärdi ýa-da sokuda döwerdi. Soňra gazanda gaýnadyp, ondan petir kökeler bişirerdiler. Onuň tagamy zeýtun ýagyna ýugrulyp bişirilene çelpegiň tagamy ýalydy. ⁹ Düşelgäniň üstüne gije düşýän çyg bilen bile manna-da ýagardy.

¹⁰ Musa halkyň, her maşgalanyň öz çadyrynyň agzynda aglaýandyklaryny eşitdi. Rebbiň muňa juda gaharynyň gelendigi üçin, Musanyň jany ýanyardy. ¹¹ Onsoň Musa Rebbe şeýle diýdi: «Näme üçin Sen Öz guluňy beýle gynaýarsyň? Bütün halkyň yüküni meniň boýnuma atar ýaly, näme sebäpden men Seniň nazaryňda merhemet gazanmadym? ¹² Bu giden halky garmymda göterip, men dogurypmydym näme? Sen maňa: „Olary süýtdeň aýrylmadyk çagany enekesiniň göterişi deý, gujaýyňda göter“ diýer ýaly, olaryň ata-babalaryna ant içip söz beren ýurduňa çenli meniň göterip barmagymy isleýärmiň? ¹³ Bütün halka ýeter ýaly eti men nireden tapaýyn? Çünki olar meniň ýanyma gelip: „Bize iýmäge et ber“ diýip, eňreşip durlar. ¹⁴ Bütün halkyň garamatyny meniň bir özüm çekip bilmen, çünki bu meniň üçin juda agyr. ¹⁵ Maňa beýle daraşandan, eger Seniň nazaryňda merhemet gazanan bolsam, gowusy, Sen meniň janymy al, men hem bu azaplardan dynaýyn».

Ýetmiş ýaşuly

¹⁶ Reb Musa şeýle diýdi: «Halkyň arasynda olaryň baştutanlary we serkerdeleri hökmünde tanalýan ýetmiş ýaşulyny Meniň ýanyma ýygna. Olary Maňa ýüz tutulýan çadyra getir, goý, olar seniň ýanyňda dursunlar. ¹⁷ Men aşak inip, ol ýerde seniň bilen gepleşerin. Saňa beren ruhumdan alyp, olara-da bererin. Ana onsoň, halkyň garamatyny ýeke özüň çekmersiň, halkyň garamatyny olar seniň bilen deň çekişerler. ¹⁸ Halka-da aýt, ertir üçin özlerini tämizläp, mukaddes etsinler, çünki ertir olar et iýerler. „Wah, indi et iýmäge-de zar bolduk. Müsürde ýaşayşymyz, mundan has oňatdy“ diýip nalaýanyňyzy Reb eşitdi. Şonuň üçin Reb size iýer ýaly et berjek. ¹⁹ Bir gün ýa iki gün däl, baş gün ýa on gün däl, ýa-da ýigrimi gün däl, ²⁰ eýsem, tutuş bir aýlap, tä burnuňyzdan gelýänçä, tä irýänçäniň et iýersiňiz. Çünki siz aranyňda bolan Rebbi ret etdiňiz we Onuň huzurynda: „Näme üçin biz Müsürden çykdyk?“ diýip agladyňyz». ²¹ Emma Musa Rebbe şeýle diýdi: «Bu halk alty ýüz müň adamdan ybarat. Sen bolsa olary bir aýlap et bilen bakaryň diýýärsiň. ²² Ähli dowarlary we mal-garalary öldüreniňde, olary doýrup bolarmy? Deňizdäki ähli balyklary tutanyňda, bular doýarmy?» ²³ Reb Musa:

«Rebbiň güýjüniň çägi barmy näme? Meniň size aýdan sözlerim berjaý bolýarmy ýa ýok, ine, görersiň!» diýdi.

²⁴ Musa çykyp, Rebbiň sözlerini halka ýetirdi. Halkyň arasyndan yetmiş ýaşulyny ýygnap, olary çadyryň töwereginde duruzdy. ²⁵ Onsoň Reb buludyň içinde aşak inip, Musa bilen gepleşdi. Onuň üstündäki ruhdan alyp, yetmiş ýaşulynyň üstüne goýdy. Ruh ýaşulularyň üstüne inen badyna, olar joşup pygamberlik edip başladylar, ýöne olar gaýdyp beýle etmediler.

²⁶ Eldat we Meýdat atly iki adam düşelgede galypdy. Olar saýlanan yetmiş ýaşulynyň arasyndadylar, emma çadyra gitmän galypdylar, ine, onsoň olar düşelgede joşup pygamberlik edip başladylar. ²⁷ Bir ýaş ýigit ylgap gelip, Musa: «Eldat bilen Meýdat düşelgede pygamberlik edýär» diýdi. ²⁸ Muňa Musanyň kömekçisi, onuň saýlan adamlarynyň biri bolan Nunuň ogly Ýeşuwa: «Agam, Musa, olara gadagan et!» diýdi. ²⁹ Emma Musa oňa: «Sen meniň üçin gabanjaňlyk edýärmiň? Käşgä Rebbiň bütin halky pygamber bolsady we Reb Öz ruhuny olaryň baryna bersedi!» diýip jogap berdi. ³⁰ Soňra Musa bilen ysraýyl ýaşululary düşelgä dolandylar.

Bedeneler

³¹ Reb bir ýel öwürdi. Ýel deňizden bedeneleri getirip düşelgäniň çar tarapyny, bir günlük ýol aralygyny iki tirsek boýy galyňlykda bedene bilen büräp taşlady. ³² Halk şol günü gije-gündizläp we ertesi günü bedene ýygnady. Iň az ýygnan kişi on eşek ýüki bedene ýygnady. Soňra olary düşelgäniň töweregine serdiler. ³³ Emma halk entek etiň hemmesini iýip ýetişmänkä, Reb gahar-gazaba münüp, düşelgä elhenç gyrgynçylyk iberdi.

³⁴ Şeýlelikde, ol ýer Kibrothatawa* diýip atlandyryldy, sebäbi olar şol ýerde açgözlük edenleri jaýladylar.

³⁵ Onsoň ysraýyl halky Kibrothatawadan Haserota göçdi.

12-nji bap

Merýemiň we Harunyň görüpligi

¹ Merýem bilen Harun Musanyň Kuşly aýala öýlenendigi üçin ýazgardylar. (Hakykatdanam Musanyň ikinji aýaly Kuşdandy.) ² Olar: «Reb diňe bir Musa bilen gepleşmän, biziň bilenem gepleşdi ahryryn»

---

* 11:34 *Kibrothatawa* – ýewreyçe bu söz «Açgözler üçin gazylan gabýrlar» diýmegi aňladýar.

diýdiler. Reb olaryň bu diýenlerini eşitdi. ³Musa juda kiçigöwünli adamdy, beýle adam ýer yüzünde başga ýokdy. ⁴Birdenkä Reb Musa, Haruna we Meryeme: «Üçünizem Maňa yüz tutulýan çadyra gelin» diýdi. Onsoň olaryň üçüsi-de ol ýere gtdiler. ⁵Reb bulut sütüni görnüşinde aşak indi we çadyryň girelgesinde durup, Harun bilen Merýemi çagyrdy. Olar öňe çykdylar. ⁶Reb olara şeýle diýdi: «Meniň sözlerime gulak salyň:

„Eger arañyzda pygamberler bar bolsa,
Men-Reb görnüşlerde Özümi aýan edip,
Olar bilen düýşde gepleşýärim.

⁷ Ýöne gulum Musa bilen beýle däldir,

Ol tutuş halkymyň sadyk ýolbaşçysydyr.

⁸ Men onuň bilen syrly däl-de, açyk, yüzbe-ýüz gepleşýärim.

Hatda ol Men Rebbiň keşbini-de görýär.

Siz näme üçin gulum Musanyň yüzüne gelmäge gorkmadyňyz?» ⁹Olara garşy Rebbiň gahar-gazaby tutaşdy we Reb ol ýerden gtdi. ¹⁰Bulut çadyryň depesinden syrylanda, Merýem deri keseline uçrap, ak gar ýaly pis açdy. Harun Merýeme tarap seredip, onuň deri keseline uçrandygy-ny gördi. ¹¹Onsoň Harun Musa: «Jenabym, akmaklyk edip gazanan günämiz üçin bizi jezalandyрма. ¹²Merýemiň bedeni ýarysý çüýrän halda eneden öli doglan çaganyňka meňzemesin» diýdi. ¹³Onsoň Musa Rebe perýat edip: «Eý Hudaýym, oňa şypa ber» diýip ýalbardy. ¹⁴Emma Reb Musa: «Eger atasy onuň yüzüne tüküren bolsady, ol ýedi günläp utançly halda bolmazmydy? Goý, ol ýedi günläp düşelgäniň daşynda bolsun. Ol soňra ýene düşelgä girip biler» diýip jogap berdi. ¹⁵Şeýdip, Merýem ýedi günläp düşelgäniň daşynda saklanyldy. Ol düşelgä girizil-ýänçä, halk ol ýerden göçmedi.

13-nji bap

Musa Kengana içalylar iberýär

¹Şondan soň halk Haserotdan göçüp gaýdyp, Paran çölünde düşelge gurdy. ²Reb Musa şeýle diýdi: ³«Meniň ysraýyllara berýän Kengan ýurdumy synlamak üçin, tireleriň hersinden bir serdary içaly edip, ol ýere goýber». ⁴Musa Rebbiň buýrugy bilen Paran çölünden adamlary ugratdy. Olaryň hemmesi ysraýyl serdarlarydy. ⁵Olaryň atlary şulardyr: ruben tiresinden Zakuryň ogly Şammuwa; ⁶şimgon tiresinden Horynyň ogly Şapat; ⁷ýahuda tiresinden Ýepunnäniň ogly Kalep; ⁸ysakar tiresinden Ýusubyň ogly Ýygal; ⁹efraýym tiresinden Nununň ogly Hoşeýa; ¹⁰benýamin

tiresinden Rapuwyň ogy Palty; ¹¹ zebulun tiresinden Sodynyň ogy Gadyýel; ¹² ýusup tiresinden, ýagny manaşe tiresinden Susynyň ogy Gady; ¹³ dan tiresinden Gemallynyň ogy Emiýel; ¹⁴ aşer tiresinden Mikaýeliň ogy Setur; ¹⁵ naftaly tiresinden Wopsynyň ogy Nahby; ¹⁶ gat tiresinden Makynyň ogy Gewuwal. ¹⁷ Ýurdy gözden geçirmek üçin, Musanyň iberen adamlary şulardyr. Musa Nunun ogy Hoşeýa Ýeşuwa adyny berdi.

¹⁸ Musa olary Kengan ýurduny gözden geçirmek üçin ugradanda, şeýle diýdi: «Mundan göni Negebe gidip, daglyga çykyň. ¹⁹ Ýurduň nähilidigini synlaň. Ol ýerde ýaşayan halk güýçlümi ýa ejiz, köplükmi ýa azlyk? ²⁰ Olaryň ýaşayan ýeri gowumy ýa-da erbet, galalary diwarlymy, diwarsyz? ²¹ Mes topraklymy ýa arryk, agaçlymy, agaçsyz? Batyrgaý hereket ediň we ol ýurduň miwelerinden getirin».

Ol wagtlar üzümleriň yetişiýän möwsümid. ²² Şeýdip, olar ýola düşdüler we Sin çölünden tä Lebohamatyň golaýyndaky Rehop galasyna çenli bolan ýerleri gözden geçirdiler. ²³ Olar Negebe çykdylar we Hebrona geldiler. Ol ýerde anaklaryň neslinden bolan ahymanlar, şeşaylar we talmaýlar ýaşayardylar. (Hebron Müsürdäki Sogan galasyndan ýedi ýyl öň gurlupdy.) ²⁴ Olar Eşkol jülgesine baranlarynda ol ýerden bir salkym üzümü şahasy bilen bile kesip aldylar we ony iki adam bolup taýakdan asyp göterdiler. Olar az-owlak nar bilen injir hem aldylar. ²⁵ Ýsraýyllaryň kesen üzüm salkymларыndan soň, ol ýere Eşkol* jülgesi diýen at galdy.

Çalyalaryň getiren habary

²⁶ Olar ýurdy kyrk günläp synlansoňlar, yzlaryna gaýtdylar. ²⁷ Olar Paran çölündäki Kadeşe, Musa bilen Harunyň we bütin ysraýyl jemagatynyň ýanyna gaýdyp geldiler. Olar tutuş jemagata görüp-eşidenlerini habar berip, ol ýerden getiren miwelerini görkezdiler. ²⁸ Olar Musa şeýle diýdiler: «Biz seniň iberen ýurduña bardyk. Ol ýerde, hakykatdanam, süýt we bal akýar, ine, bular hem şol ýeriň miwelerinden. ²⁹ Emma ol ýerde ýaşayan halk biçäk güýçli eken. Olaryň galalary berk diwarly we örän uly. Hatda ol ýerde biz anaklaryň nesillerini-de gördük. ³⁰ Negep ülkesinde amalekler, daglyk yerlerde hetler, ýabuslar, amorlar, deňiz ýakasynda we Iordan derýasynyň boýunda bolsa kenganlar ýaşayan ekenler».

³¹ Emma Kalep Musanyň önünde duran halkyň sesini kesip: «Derrew gideliň-de, ol ýurdy basyp alalyň, çünki olary ýeňmäge biziň hökman

---

* 13:25 *Eşkol* – ýewreyçe bu söz «üzüm salkymy» diýmeği aňladýar.

güýjümüz ýeter» diýdi. ³² Onuň bilen giden adamlar bolsa: «Biz ol halkyň garşysyna çykyp bilmeris, çünki olar bizden has güýçli» diýdiler. ³³ Şeýlelikde, olar görüp gelen ýurdy hakynda ysraýyllara ýakymсыz zatlar aýdyp, şeýle diýdiler: «Biziň synlamak üçin içinden geçen ýurdumyz öz ilatyny özi iýip ýören ýurt eken. Ol ýerde ýaşayan adamlaryň hemmesi gaty iri adamlar eken. ³⁴ Biz ol ýerde nefilleri* (anaklar nefilleriň nesilleridir) gördük. Olaryň ýanynda özümizi edil çekirtge ýaly duýduk. Olara-da biz çekirtge ýalyjak bolup göründik».

14-nji bap

Halk perýat edýär

¹ Onsoň bütin halk gaty ses bilen perýat edip, şol gijäni aglap geçirdi. ² Bütin ysraýyl halky Musa bilen Harundan zeýrenişip, şeýle diýdi: «Biz Müsür ýurdunda ýa-da bu çöllükde ölen bolsak, mundan gowy bolardy! ³ Náme sebäpden Reb bizi gilyçdan geçirtmek üçin, aýallarymyz bilen çagalarymyzy ýesir etmek üçin bu ýurda alyp barýarka? Müsüre dolansak, gaýtam, biziň üçin gowy bolmazmy?» ⁴ Şondan soň olar biri-birilerine: «Geliň, özümize baştutan saýlalyň-da, Müsüre dolanalyň» diýişdiler. ⁵ Musa bilen Harun bütin ysraýyl halkynyň önünde ýüzin ýykyldylar. ⁶ Ýurdy synlamaga gidenleriň arasynda bolan Nunuň ogly Ýeşuwa bilen Ýepunnäniň ogly Kalep gynançdan ýaňa ýakalaryny ýyrtyp, ⁷ bütin ysraýyl halkyna şeýle diýdiler: «Synlamak üçin içinden geçen ýurdumyz juda gowy ýurt eken. ⁸ Eger Reb bizdenrazy bolsa, bizi ol ýurda alyp baryp, süýt we bal akýan ýurdy bize berer. ⁹ Ýöne siz Rebbiň garşysyna pitne turuzmaň we ol ýurduň ilatyndan gorkmaň. Çünki olar biziň höregimizdir, olaryň goragçysy olardan ýüz dönderdi, ýöne Reb biziň bilendir, olardan gorkmaň». ¹⁰ Emma bütin jemagat olary daşlamaly diýip haýbat atdy.

Şonda Rebbe ýüz tutulýan çadyrda ähli ysraýyllara Rebbiň şöhraty göründi.

Musa halk üçin dileg edýär

¹¹ Reb Musa şeýle diýdi: «Haçana çenli bu halk Meni äsgermezlik etjekkä? Aralarynda görkezen ähli alamatlarymy görübem, haçana çenli bular Maňa ynanmaktan boýun towlajakkalar? ¹² Men bulary gyrgyna bererin we mirasdan mahrum ederin. Senden bulara görä has beýik we

---

* 13:34 *Nefilleri* – bu haýbatly we güýçli adamlar bolýar. Sözlüğe seret.

has güýçli bir millet dörederin». ¹³⁻¹⁴ Musa Rebbe şeýle diýdi: «Onda bu zatlary müsürliiler eşiderler, onsoň olar muny biziň baryan ýurdumyzyň ýaşajylaryna aýdarlar, çünki bu ysraýyl halkyny Öz gudratyň bilen müsürliileriň arasyndan Sen alyp çykdyň. Bu ýurduň ýaşajylary bolsa, ýa Reb, Seniň bu ysraýyl halkynyň arasyndadygyňy, ýa Reb, olar bilen ýüzbe-ýüz görüşýändigini, Seniň buludyňyň olaryň depesindedigini we olara gündizine bulut sütüni, gijesine ot sütüni bolup, ýol görkezýändigini eýýäm eşitdiler. ¹⁵ Indem Sen, bu halkyň baryny birden gyrgyna berseň, onda Seniň şöhratyňy eşiden milletler: ¹⁶ „Reb olary ant içip söz beren ýurduna getirip bilmändigi üçin, olary çölde gyrgyna berdi“ diýip aýdarlar. ¹⁷ Şonuň üçin hem, goý, indi Öz söz berip, şu aýdyşyň ýaly, Sen Rebbiň güýji beýik bolsun!

¹⁸ Sen diýipdiň: „Men-Reb – giňgöwünli,
Wepaly söýgüden doludyrn.
Etmäşi we ýazygy bagyşlaýaryn.
Ýöne günälini jezasyz hem goýmaýaryn.
Atalarynyň etmişiniň jezasyny çagalaryna,
Olaryň üçünji we dördünji arkasyna çekdirýäriň“.

¹⁹ Müsürden çykalymyz bäri, bularyň günälerini bagyşlap gelşiň ýaly, halkyň bu etmişini-de Öz beýik wepaly söýgiňiň hatyrasyna bagyşla».

²⁰ Reb şeýle jogap berdi: «Men seniň aýdyşyň ýaly bulary bagyşlaryn. ²¹ Ýöne Men barlygymdan we Öz şöhratymyň bütin dünýäni dolduranlygyndan kasam edýäriň: ²² Meniň şöhratymy, Müsürde we çölde görkezzen alamatlarymy gören, şonda-da Meni on gezek synap, Meniň sözüme boýun sunmadyklaryň hiç biri ²³ atalaryna bermegi ant içip söz beren ýurduma girmez. Meni äsgermezlik edenleriň ýekejesi-de ony görmez. ²⁴ Emma gulum Kalebiň ruhy olaryňky ýaly däl, ol bütin ýüregi bilen Meniň yzma eýerdi. Şonuň üçin Men ony özüniň synlan ýurduna alyp bararyn. Onuň nesilleri ony eýelärler. ²⁵ Indi bolsa amalekler bilen kenganlaryň jülgerde ýaşajandyklary üçin, ertiriň özünde öwrülüp, Gamyş deňziniň ýoly bilen çöle tarap ýola düşüň».

Reb şikayatçy halky jezalandyryar

²⁶ Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ²⁷ «Haçana çenli bu azgyn halk Meniň garşyňa şikayat etjekkä? Men ysraýyllaryň Meniň garşyňa şikayat edip hüňürdeşýändiklerini eşitdim. ²⁸ Olara aýt, Öz barlygymdan ant içip aýdaryn, Men siziň nalap aýdan zatlaryňyzyň baryny öz başyňyza getirerin. ²⁹ Şu çölde läşinizi sererin. Ýaşy ýigrimi we ondan

ýokary bolup, Menden nalanlar ilat sanawynda hasaba alnyp, ³⁰ olaryň hiç biri-de Meniň size ornaşmaga söz beren ýurduma girmez. Oňa diňe Ýepunnäniň ogly Kalep bilen Nunuň ogly Ýeşuwa girip biler. ³¹ Emma siziň ýesir düşer öýden perzentleriňizi welin, Men ol ýere alyp bararyn. Siziň ýüz öwren ýurduňyzyň nähilidigini olar bilerler. ³² Emma siziň läşleriňiz bu çöllükde seriler. ³³ Siziň çagalaryňyz hem kyrk ýyllap çölde göçüp-gonup gezerler we siziň biwepadygyňyz üçin jebir çekerler. Bu siziň hemmãňiz ölüp gutaryançaňyz dowam eder. ³⁴ Size ol ýurdy gözden geçirmäge kyrk gün gerek bolan bolsa, kyrk günün her günü üçin bir ýyl, jemi kyrk ýyllap etmişleriňiz üçin jeza çekersiňiz. Sizden ýüz öwürnimde, Meniň nähili bolýandygymy siz şondan bilersiňiz. ³⁵ Men-Reb şeýle diýmek bilen, bu aýdanlarymy Meniň garşyňa birleşen bu azgyn halkyň başyndan indererin. Şu çöllükde bularyň baryny gyryp, ýok ederin».

³⁶⁻³⁷ Musanyň ýurdy gözden geçirmäge goýberen adamlary dolanyp gelenlerinde, ol ýurt hakynda ýaramaz habar getirip, halky Rebbe garşy goýandyklary üçin gyrgynçylyga berlip, Rebbiň huzurynda ölüp ýok boldular. ³⁸ Ýurdy synlamaga gidenlerden diňe Nunuň ogly Ýeşuwa bilen Ýepunnäniň ogly Kalep diri galdy.

³⁹ Musa bu sözleri bütin ysraýyllara ýetirende, halk uly gaýga batdy. ⁴⁰ Halk daňdan ir bilen turup, daglyga çykmaga başlap: «Ynha, biz Rebbiň söz beren ýerine barýarys, çünki biz günä gazandyk» diýdiler. ⁴¹ Emma Musa olara şeýle diýdi: «Näme üçin siz Rebbiň buýrugyna garşy gitmegiňizi dowam edýärsiňiz? Onyňyz başa barmaz! ⁴² Söweşe çykmaň, çünki Reb siziň araňyzda däl. Duşmanlaryňyza özüňizi paýhynlatmaň! ⁴³ Öňüňizde amalekler bilen kenganlar bardyr we siz gylyçdan geçirilersiňiz. Çünki siz Rebbiň yzyna eýermekden boýun towladyňyz, Reb siziň bilen bolmaz». ⁴⁴ Emma olar men-menlik edip, daglyga dyrmaşyp çykdylar. Ýöne olaryň ýanynda Rebbiň Äht sandygy-da, Musa-da ýokdy, olar düşelgedediler. ⁴⁵ Onsoň şol daglykda ýaşayan amalekler bilen kenganlar aşak indiler we Horma galasyna çenli olaryň zyndan kowup, olary kül-peýekun etdiler.

15-nji bap

Sadakalar barada kanunlar

¹ Reb Musa şeýle diýdi: ² «Ysraýyllara aýt, mesgen tutmagyňyz üçin Meniň size berýän ýurduma gireniňizde, ³ gara maly ýa goýun-geçini Rebbe ot üsti bilen hödür edip, ondan aýdylan ýa-da meýletin sadaka

hökmünde bereniňizde we bellemeli baýramlaryňyzda edilişi ýaly, ýakma gurbanlyk ýa-da başga gurbanlyk bereniňizde, olaryň ýakymly sýy Rebbe hoş ýakýar. ⁴Şu hili sadakany beren adam onuň ýany bilen bir küýze* zeýtun ýagyna ýugrulan, bir batmanyň ondan biri möçberindäki saýlama bugdaý unundan galla sadakasyny hem bersin. ⁵Mundan başga-da siz ýakma gurbanlyk ýa-da başga gurbanlyk bilen bilelikde her bir toklynyň ýany bilen içgi sadakasy hökmünde bir küýze şeraby hödürläň. ⁶Goçuň ýany bilen bir ýarym küýze** zeýtun ýagyna ýugrulan, bir batmanyň ondan iki möçberindäki saýlama bugdaý unundan galla sadakasyny beriň. ⁷Rebbe ýakymly ysly içgi sadakasy hökmünde bir ýarym küýze şeraby hödür ediň. ⁸Rebbe ýakma gurbanlyk ýa başga gurbanlyk, aýdylan sadaka ýa-da salamatlyk gurbanlygy hökmünde öküz hödür etseňiz, ⁹onda öküz bilen birlikde iki küýze*** zeýtun ýagyna ýugrulan, bir batmanyň ondan üç möçberindäki saýlama bugdaý unundan galla sadakasyny hödür ediň. ¹⁰Içgi sadakasy hökmünde iki küýze şeraby hödür ediň. Ot üsti bilen berilýän bu sadakanyň ýakymly sýy Rebbe hoş ýakýar.

¹¹Her bir öküzü, goçy, erkek toklyny ýa-da owlagy sadaka bereniňizde şeýle ediň. ¹²Sadaka berilýän mallaryň sanyna görä onuň ýany bilen berilýän sadakanyň hem mukdary artdyrylsyn. ¹³Asly ysraýyl bolan her bir adam ot üsti bilen Rebbe ýakymly ysly sadaka bereninde, şu aýdylanlary berjaý etsin. ¹⁴Araňyzda mydamalyk ýa-da wagtlaýyn ýaşayan gelmişeklerden biri ot üsti bilen Rebbe ýakymly ysly sadaka bermekçi bolsa, ol hem şu kadalary berjaý etsin. ¹⁵Eý, jemagat, siziň üçinem, araňyzda ýaşayan gelmişekler üçinem düzgün birdir. Bu siziň geljekki nesilleriňize-de ebedilik düzgün bolsun. Rebbiň önünde siz hem, gelmişek hem deňdir. ¹⁶Size-de, araňyzda ýaşayan gelmişeklere-de kadakannunlar birmeňzeşdir. ¹⁷Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁸«Ysraýyllara aýt, Meniň sizi alyp barýan ýurduma gireniňizden soň, ¹⁹şol topragyň çöreginden iýeniňizde, siz ondan Rebbe sadaka berersiňiz. ²⁰Ilkinji ýugran hamyryňyzdan bir çöregi edil harmandan sadaka berşiňiz ýaly edip

* ^{15:4} *Bir küýze* – ýewreýçe «hiniň dörtten biri». Hiniň dörtten biri takm. 1 litre deňdir.

** ^{15:6} *Bir ýarym küýze* – ýewreýçe «hiniň üçden biri». Hiniň üçden biri takm. 1,5 litre deňdir.

*** ^{15:9} *Iki küýze* – ýewreýçe «bir hiniň ýarysý». Bir hiniň ýarysý takm. 2 litre deňdir.

hödür ediň. ²¹ Ikinji hamyrdan Rebbe berýän bu sadakaňyz nesiller boýy dowam etsin.

²²⁻²³ Eger siz tötänlikde ýalňyşyp, Rebbiň Musa aýdan bu buýrukларыny – Rebbiň Musa arkaly size buýran ähli tabşyryklaryny Rebbiň buýran gününden başlap, tä soňky nesilleriňize çenli berjaý etmeseňiz ²⁴ we bu säwligi halk tötänlikde goýberen bolsa, onda bütin halk bir öküzçäni Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür etsin. Onuň ýany bilen düzgüne görä galla we içgi sadakasyny bersinler hem-de bir tekäni günä gurbanlygy hökmünde hödür etsinler. ²⁵ Ruhany bütin ysraýyl halkyny günäsinden saplasyn, şonda olaryň günäsi geçiler. Çünki halk tötänlikden günä etdi we olar öz sadakalaryny Rebbe ot üsti bilen berilýän sadaka hökmünde hödür etdiler. Öz ýalňyşlyklary üçin Rebbe günä gurbanlygyny berdiler. ²⁶ Bütin ysraýyl halkynyň hem, olaryň arasyndaky gelmişleriň hem günäsi geçiler, çünki halk tötänlikden günä gazandy.

²⁷ Eger bir kişi tötänlikden günä etse, goý, ol günä gurbanlygy üçin birýaşar urkaçy çebşi hödür etsin. ²⁸ Ruhany Rebbiň huzurynda ýalňyşyp günä edeni günäsinden saplasyn, onuň günäsi geçiler. ²⁹ Tötänlikde günä edip, araňyzda ýaşayan asly ysraýyl bolan üçin hem, gelmişek üçin hem bir kanun bolsun. ³⁰ Emma asly ysraýyl bolan biri ýa-da gelmişeklerden biri tekepbirlik bilen günä iş edip, Rebbe dil ýetirse, halkyň arasyndan kowlup çykarylsyn. ³¹ Rebbiň sözünü äsgermezlik edip, Onuň tabşyrygyny bozandygy üçin, beýle adam bütinleý kowlup çykarylsyn we onuň günäsi öz boýnunadyr».

Sabat günü işlän adam hakda

³²⁻³³ Ysraýyllar çöldekäler, Sabat günü olar odun ýygyp ýören adamy gördüler we olar ony tutup, Musa bilen Harunyň we bütin jemagatyň huzuryna getirdiler. ³⁴ Oňa näme edilmelidigi entek belli bolmansoň, olar ony tussag astyna aldylar. ³⁵ Onsoň Reb Musa: «Ol adam ölüme höküm edilsin. Ony Ysraýyl düşelgesiniň daşyna çykaryp, bütin jemagat daşlap öldürsin» diýdi. ³⁶ Düşelgäniň daşyna çykaryp, edil Rebbiň Musa buýruşy ýaly, bütin halk ony daşlap öldürdi.

Geyimlerdeki seçekler

³⁷ Reb Musa şeýle diýdi: ³⁸ «Ysraýyllara aýt, olar nesilden-nesle geyimleriniň eteginiň her burçuna gotazjyk tiksinler we her bir gotazjyga gök yüplük goşsunlar. ³⁹ Her gezek gotazjyklara gözünüň düşende, siz

Rebbiň ähli tabşyryklaryny ýada salarsyňyz we olary berjaý edersiňiz, ýüregiňiziň we gözleriňiziň islegine kowalaşmarsyňyz. ⁴⁰ Şeýdip, Meniň ähli tabşyryklarymy ýatda saklap, olary berjaý edersiňiz we öz Rebbiňiz üçin mukaddes bolarsyňyz. ⁴¹ Hudaýyňyz Reb – Mendirin, Men sizi Müsürden siziň Hudaýyňyz bolmak üçin alyp çykdy. Siziň Hudaýyňyz Reb – Mendirin!»

16-njy bab

Koranyň, Datanyň we Abyramyň gozgalany

¹ Ine, lewi tiresiniň kohat urugyndan bolan Ýysharyň ogly Kora, ruben tiresinden Eliýabyň ogullary Danan bilen Abyram we Peletiň ogly On dagy ² Musa garşy baş göterdiler. Olar jemagatdan saýlanyp, halk baştutanlary bolan atly-abraýly ysraýyllaryň iki yüz ellisini ýanlaryna aldylar. ³ Olar Musa bilen Harunyň garşysyna ýygnanyp: «Siz juda öte geçdiňiz! Bütün halk, her bir kişi mukaddesdir, Reb hem olaryň arasyndadyr. Şonda-da siz özüňizi näme üçin Rebbiň jemagatyndan ýokary tutýarsyňyz?» diýdiler. ⁴ Musa muny eşidip, ýüzin ýykyldy. ⁵ Soňra ol Kora we onuň toparyna şeýle jogap berdi: «Özüniň kimdigini, kimiň mukaddesdigini we kime Onuň ýanyna golaýlaşmaga rugsat edilendigini Reb säher bilen aýan eder. Ol Öz saýlanyna ýanyna golaý barmaga rugsat eder. ⁶ Eý Kora hem-de onuň ýoldaşlary, tütetgi gaplaryňyzy alyň. ⁷ Ertir olaryň içine ot salyp, Rebbiň huzurynda ýakymly ysly tütetgi ýakyň. Onsoň Reb kimi saýlasa, şol hem mukaddes bolar. Siz – lewiler, juda öte geçdiňiz!» ⁸ Soňra Musa Kora ýüzlenip, şeýle diýdi: «Eý lewiler, maňa gulak salyň! ⁹ Ysraýylyň Hudaýy sizi ysraýyl halkynyň arasından saýlap aldy. Siz Rebbiň mukaddes çadyrynyň hyzmatyny ederiňiz ýaly we halkyň önünde durup olara hyzmat ederiňiz ýaly, Ol size Özüne ýakynlaşmaga mümkinçilik berdi. Size indi şu-da azmy näme? ¹⁰ Ol size we siziň bütün lewi doganlaryňyza Özüne golaý barmaga rugsat beren bolsa-da, siz munuň üstesine ruhanylyk wezipesini hem talap edýärmisiňiz?! ¹¹ Sen ähli ýoldaşlaryň bilen bile Haruna garşy bolduň, hakykatda bolsa bu siziň Rebbe garşy boldugyňyzdyr».

¹² Musa Eliýabyň ogullary Danan bilen Abyramy çagyrmaga adam ugratdy. Ýöne olar şeýle jogap berdiler: «Biz barjak däl! ¹³ Bizi çölde öldürmek üçin, süýt we bal akýan Müsür topragyndan çykaryp, şu ýere getireniňi az görýärmiň? Ýene-de üstümizden höküm hem sürjek bolýarmyň? ¹⁴ Bizi süýt we bal akýan ýurda getirmedigiň-ä belli, ýa bolmasa

bize meýdanlary, üzümçilikleri mülk edip bermediň. Bu adamlaryň näme gözünü çykarjakmy? Biz barjak däl».

¹⁵ Musanyň muňa gaty gahary gelip, Rebbe: «Olaryň sadakalaryny kabul etme, men olaryň hiç biriniň göwnüne degmändim, hatda olardan ýekeje eşek-de almandym» diýdi. ¹⁶ Musa Kora ýüzlenip şeýle diýdi: «Ähli ýoldaşlaryň ertir Rebbiň huzuryna gelsin, Harun ikinizem şol ýere geliň. ¹⁷ Her biriňiz öz tütetgi gaplaryňyza ýakymly ysly tütetgi salyň, iki yüz elli kişiniň her biri öz tütetgi gabyny göterip, Rebbiň huzuryna gelsin. Harun ikinizem tütetgi gaplaryňyzy getiriň». ¹⁸ Şeýdip, her kim öz tütetgi gabynnda ot ýakyp, üstüne-de ýakymly ysly tütetgi goýup, Musa we Harun bilen bile Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesinde durdular. ¹⁹ Soňra Kora Musa bilen Harunyň garşysyna çykmak üçin, bütin jemagaty Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesine ýygnady, şonda bütin jemagata Rebbiň şöhraty görüldi.

²⁰ Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ²¹ «Özüňiz bu jemagatdan bir gyra çekiliň, Men bulary bir demde ýok edeyin!» ²² Emma Musa bilen Harun ýüzin ýykylyp: «Eý, Hudaý, ähli adamzadyň gözbaşy bolan Hudaý, bir adam günä etdi diýip, bütin jemagata gazaplanýarmyň?» diýdiler.

²³ Reb Musa: ²⁴ «Jemagata ýetir, goý, Koranyň, Datanyň we Abyramyň çadyrlaryndan daşrak çekilsinler» diýdi. ²⁵ Musa ýerinden turup, Datanyň we Abyramyň ýanyna gitdi, Ýsraýyl ýaşululary-da onuň yzyna düşdüler. ²⁶ Onsoň Musa halka ýüzlenip: «Ol azgynlaryň çadyrlarynyň golaýyna barmaň we olaryň hiç bir zadyny-da ellemäň, ýogsam olaryň günäleri zerarly sizem ýok bolarsyňyz» diýdi. ²⁷ Jemagat Koranyň, Datanyň we Abyramyň çadyrlaryndan uzaga çekildi. Datan bilen Abyram bolsa daş çykyp, aýallary, çagalary bilen öz çadyrlarynyň girelgesiniň önünde durdular. ²⁸ Musa şeýle diýdi: «Bu işleriň ählisini etmegim üçin meni Rebbiň iberenini, meniň özbaşdak hereket etmeýändigimi siz şu zatlardan bilersiňiz. ²⁹ Eger bu adamlar hem beýlekiler ýaly öz ajalyna ölseler, onda meni Rebbiň ibermedigidir. ³⁰ Emma Reb entek gör-lüp-eşidilmedik bir zat edäýse, ýagny ýer darka ýarylyp, bu adamlary we olara degişli zatlaryň hemmesini ýuwutsa, olar hem diriligine ölüler dünýäsine düşseler, şonda bu adamlaryň Rebbi äsgermezlik edendiklerine göz ýetirersiňiz».

³¹ Musa bu zatlary aýdyp gutaran badyna, olaryň astyndaky ýer darka ýaryldy. ³² Ýer agzyny açyp, olary we maşgalalaryny - Kora degişli bolan adamlaryň we emlägiň baryny ýuwutdy. ³³ Şeýdip, olar ähli

goş-golamlary bilen bile diriligine ölüler dünýäsine düşdüler. Olaryň yzyndan ýer ýapyldy we olar jemagatyň arasyndan gaýyp boldular. ³⁴ Olaryň töwereginde duran ähli ysraýyllar bolsa, olaryň dady-perýadyny eşidenlerinde: «Ýer bizi-de ýuwudar!» diýişip gaçdylar. ³⁵ Onsoň Rebden bir ot çykyp, ýakymly ysly tütetgi hödür eden iki yüz elli kişini ýakyp ýok etdi.

³⁶ Reb Musa şeýle diýdi: ³⁷ «Ruhany Harunyň ogly Elgazara aýt, maňňallaryň mukaddesdigi üçin olary oduň içinden çykarsyn we olaryň içindäki közleri çetde giň edip pytradyp taşlasyn. ³⁸ Jana kast edip, günä eden bu adamlaryň maňňallaryndan bolsa ýukajyk gapaklar ýasaň. Maňňallar Rebbiň huzuryňa eltilensoň, mukaddes boldular. Goý, olar ysraýyllar üçin nyşan bolsunlar». ³⁹ Onsoň ruhany Elgazar ýandyrylan adamlar tarapyndan Rebbiň huzuryňa eltilen bürünç maňňallary alyp, olardan gurbanlyk sypasyny ýapar ýaly gapaklar ýasatdy. ⁴⁰ Bu ysraýyllara Harunyň neslinden bolmadyk kişiniň Rebbiň huzurynda ýakymly ysly tütetgini hödür etmeli däldigini, ýogsam Koranyň we onuň ýoldaşlarynyň gününe düşjekdigini ýatladyp durmak üçindi. Elgazar bularyň baryny edil Rebbiň Musa arkaly özüne aýdyşy ýaly etdi.

⁴¹ Ýöne ertesi gün Ysraýyl ogullarynyň bütin jemagaty Musa bilen Haruna garşy çykyp: «Rebbiň halkyny siz öldürdiňiz» diýdiler. ⁴² Jemagat olara garşy toplananda, Musa bilen Harun Rebbe yüz tutulýan çadyra tarap öwrüldiler. Ine, görseler, ony bulut büräp, Rebbiň şöhraty göründi. ⁴³ Onsoň Musa bilen Harun Rebbe yüz tutulýan çadyryň önüne geldiler. ⁴⁴ Reb Musa şeýle diýdi: ⁴⁵ «Bu jemagatyň arasyndan gyra çykyň, Men bulary bir demde ýok edeyin». Olar ýüzin ýykyldylar. ⁴⁶ Musa Haruna şeýle diýdi: «Öz tütetgi ýakylýan gabyňy al, oňa gurbanlyk sypasynyndan köz alyp sal, onuň üstüne-de ýakymly ysly tütetgini goýup, halky günälerinden saplamak üçin, çaltlyk bilen olaryň arasyna bar. Çünki Rebbiň gahar-gazaby tutaşdy, gyrgynçylyk başlandy». ⁴⁷ Harun Musanyň buýruşy ýaly, tütetgi gabyny alyp, jemagatyň arasyna ylgap bardy. Ol gyrgynçylygyň başlanyny göreňde, közleriň üstüne ýakymly ysly tütetgini goýup, halky günäsinden saplady. ⁴⁸ Harun ölüler bilen dirileriň arasynda duransoň, gyrgynçylyk togtady. ⁴⁹ Koranyň gozgalaňynda ölenlerden başga, gyrgynçylykdan ölenleriň sany on dört müň ýedi yüz adam boldy. ⁵⁰ Gyrgynçylyk togtadylansoň, Harun Musanyň ýanyna, Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesine gaýdyp geldi.

17-nji bap

Harunyň hasasy

¹ Reb Musa şeýle diýdi: ² «Ysraýyllara öz tire baştutanlarynyň hemmesinden, ýagny her tireden bir hasa – jemi on iki hasa ýygnap, olary saňa getirip bermeklerini tabşyr. Olaryň hersiniň atlaryny öz hasalaryna ýazyp goý. ³ Harunyň adyny lewileriň hasasyna ýaz. Çünki her tire baştutany üçin bir hasa bolmalydyr. ⁴ Hasalary getirip, siziň bilen duşuşýan ýerim bolan Maňa ýüz tutulýan çadyrdaky Äht sandygynyň önünde goý. ⁵ Meniň saýlan adamymyň hasasy gögerer, şeýdip, Men ysraýyllaryň sizden närazylyklarynyň soňuna çykaryn». ⁶ Musa Rebbiň sözlerini ysraýyllara ýetirdi. Olaryň tire baştutanlarynyň hemmesi hasalaryny, her tire üçin bir hasany – jemi on iki hasany Musa berdiler. Harunyň hasasy-da şolaryň arasyndady. ⁷ Onsoň Musa hasany getirip, Rebbiň huzurynda äht çadyrynda goýdy.

⁸ Ertesi gün Musa äht çadyryna girdi, görse, ine, lewi tiresiniň beren, Harunyň ady ýazylan hasasy, hakykatdanam, gögeren eken. Onda pyntyklar, güller we ýetişen badamlar bardy. ⁹ Onsoň Musa hasalary Rebbiň huzuryndan alyp, ähli ysraýyllaryň önüne çykardy. Olar bu ahwalata syn etdiler we her kim öz hasasyny aldy. ¹⁰ Reb Musa şeýle diýdi: «Harunyň hasasyny yzyna getirip, Äht sandygynyň önünde goý. Ol pitneçiler üçin duýduryş alamaty hökmünde saklanar. Şeýdip, sen olaryň Menden närazy bolmaklarynyň soňuna çykarsyň, ýogsam olar ölerler». ¹¹ Musa hemme zady edil Rebbiň buýruşy ýaly etdi.

¹² Ysraýyllar Musa: «Onda biziň işimiz gaýdypdyr! Biziň barymyz heläk bolarys! ¹³ Kim Rebbiň mukaddes çadyryna golaýlaşsa, ol öler. Şeýdip, indi biziň hemmämiz gyrylaýmalymy?» diýdiler.

18-nji bap

Ruhanylar bilen lewileriň borçlary

¹ Reb Haruna şeýle diýdi: «Sen, seniň ogullaryň we urugyňyz bilen bilelikde mukaddes zatlar bilen baglanyşykly edilen hata işlere jogapkär bolarsyňyz. Ruhanyçylyga degişli bolan işlerde hata goýberilse, oňa diňe sen öz ogullaryň bilen bile jogapkär bolarsyň. ² Ogullaryň bilen äht çadyrynyň önünde hyzmat edýärkäň, ataňyz Lewiniň tiresinden bolan ähli dogan-garyndaşlaryňyz size goşulyp, size hyzmat ederleri ýaly, olary-da ýanyňa

getir. ³Goý, olar tutuş öýi gorap, seniň üçin goramak işini ýerine ýetirsinler. Ýöne olar mukaddes öýüň enjamlaryna ýa-da gurbanlyk sypasyna asla golaýlaşmasynlar, ýogsam olaram, sizem heläk bolarsyňyz. ⁴Ýüz tutulýan çadyryň işini ýerine ýetirmäge onuň ähli hyzmatyny etmäge sen jogapkär bolarsyň. Başga bir keseki size ýakynlaşmasyn. ⁵Mundan beýläk ysraýyllaryň depesinden gazabym inmez ýaly, mukaddes ýeriň we gurbanlyk sypasynyň işlerini siziň özüňiz ediň. ⁶Size peşgeş hökmünde, ysraýyllaryň arasyndan lewi doganlaryňyzy Meniň Özüm saýlap aldym. Ýüz tutulýan çadyryň hyzmatyny ederleri ýaly, olar Maňa bagyş edilendir. ⁷Emma sen ogullaryň bilen gurbanlyk sypasyna, iň mukaddes otaga degişli işleriň ählisini yhlas bilen berjaý etmelisiň. Ruhanylygy size Men peşgeş berdim. Sizden başga oňa kim golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir».

Ruhanylaryň paýy

⁸ Reb Haruna şeýle diýdi: «Maňa berlen sadakalara göz-gulak bolmaga saňa tabşyrdym. Ysraýyllaryň ähli mukaddes sowgatlaryny ruhanyçylyk paýyňyz hökmünde saňa we seniň ogullaryňa ebedilik berdim. ⁹Iň mukaddes sadaka hökmünde otda ýakylmaýan zatlardan şular siziňki bolar: olaryň iň mukaddes zat hökmünde Maňa hödür edýän her bir sadakasy, galla sadakasy, günä gurbanlygymy ýa ýazyk gurbanlygymy parhy ýok, bular saňa we seniň ogullaryňa degişlidir. ¹⁰Olary siz iň mukaddes zat hökmünde iýmelisiňiz, hemme erkekler olardan iýip bilerler. Bular siziň üçin mukaddesdir. ¹¹Ine, bular hem siziňkidir: hödür edilen sowgatlary we ysraýyllaryň görterme sadakasy hökmünde berlen sadakalary Men saňa we seniň ogul-gyzyňyňa ebedilik paý edip berdim. Seniň maşgalaňdaky her bir tämiz adam olardan iýip biler. ¹²Olaryň Rebbe hödür edýän iň oňat zeýtun ýagyny, iň oňat şerabyny we bugdayyny, iň oňat önümlerini size berdim. ¹³Olaryň topragyndan önen ilkinji hasylyndan Rebbe getirenleriniň hemmesi siziňki bolar. Seniň maşgalaňdaky her bir tämiz adam ondan iýip biler. ¹⁴Ysraýylda Rebbe aýry goýlan hemme zat seniňki bolar. ¹⁵Ynsan bolsun, haýwan bolsun parhy ýok, Rebbe hödür edilýän her jandaryň ilkinji erkek doglan çagasy seniňki bolar. Emma ynsanyň we haram mallaryň ilkinji erkek doglan çagasyny yzyna satyn almaly syň. ¹⁶Çagalar bir aýlyk bolanda, yzyna satyn almak bahasy mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen on mysгал* kümüş

---

* 18:16 *On mysгал* – ýewreýçe «baş şekel. Bir şekel ýigrimi gera deňdir». Baş şekel takm. 50 gr. deňdir.

bolsun. ¹⁷ Ýöne sygryň, goýnuň, geçiniň ilki guzlanlary üçin töleg alma, olar mukaddesdirler. Olaryň ganyny gurbanlyk sypasynyň üstüne serpip, ýagyny-da Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlyk hökmünde otda ýak. ¹⁸ Göterme sadakasynyň döşi we sag budy ýaly, sygryň, goýnuň, geçiniň ilki guzlanlarynyň eti hem seniňkidir. ¹⁹ Ysraýyllaryň Rebbe hödür edýän ähli mukaddes sadakalaryny saňa we seniň ogul-gyzlaryňa ebedilik paý hökmünde berdim. Bu seniň we nesilleriň bilen Meniň eden bozulmajak ähtimdir». ²⁰ Soňra Reb Haruna şeýle diýdi: «Olaryň topragynda seniň mülküň bolmaz, ýa olaryň arasynda paýyň bolmaz. Ysraýyllaryň arasyndaky seniň paýyň we mirasyň Mendirin.

Lewileriň paýy

²¹ Lewilere Rebbe ýüz tutulýan çadyrda edýän hyzmatlarynyň öwezine miras hökmünde ysraýyllaryň Maňa berýän hemme zekadyny berdim. ²² Mundan beýläk ysraýyllar Rebbe ýüz tutulýan çadyra golaýlaşmasynlar, ýogsam olar günäleri üçin jeza çekip ölerler. ²³ Emma Rebbe ýüz tutulýan çadyryň hyzmatyny lewiler etsinler, olar öz hata işlerine jogapkâr bolarlar. Bu size nesiller boýy ebedilik parz bolsun. Ýöne ysraýyllaryň arasynda lewileriň mülki bolmaz. ²⁴ Sebäbi Men lewilere paý edip, ysraýyllaryň Maňa sadaka hökmünde berýän zekatlaryny berdim». ²⁵ Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ²⁶ «Lewilere aýt, olara paý hökmünde beren zekadymy ysraýyllardan kabul edip alanlarynda-da, ondan Maňa sadaka edip, zekatlaryň ondan birini bersinler. ²⁷ Bu olar üçin täze harmandan berlen galla ýa-da täze şerap sadakasy bilen deň hasap ediler. ²⁸ Şeýdip, olar hem ysraýyllardan alýan zekadyndan Rebbe sadaka bersinler we Rebbiň sadakasyny ruhany Haruna bersinler. ²⁹ Lewilere berilýän sowgatlardan Rebbiň sadaka paýyny bersinler. Hemmesiniň in gowusyny Rebbiň mukaddes paýy hökmünde bersinler. ³⁰ Lewilere ýene şuny aýt: daýhanyň sadaka bereninden soň galanyny özüne alşy ýaly, lewiler hem sadakanyň in gowusyny hödür edenlerinden soň galanyny özlerine alsynlar. ³¹ Olar we olaryň maşgalalary ony islendik ýerde iýip bilerler. Çünki ol Rebbe ýüz tutulýan çadyrda lewileriň edýän hyzmatynyň hakydyr. ³² Onuň in gowusyny sadaka bereniňizden soň, ondan iýseňiz, ýazykly bolmarsyňyz. Emma ysraýyllaryň berýän mukaddes sowgatlarynyň in gowy bölegi sadaka berilmänkä iýip harama çykarmaň, ýogsam ölersiňiz».

19-njy bap

Tämizleyiş suwy

¹ Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ² «Rebbiň buýran kanunyndaky parz şudur: ysraýyllar size gurat, şikessiz, boýnuna boýuntyryk salynmadyk bir gyzyl sygyr getirsinler. ³ Ony siz ruhany Elgazara berersiňiz. Sygry Ysraýyl düşelgesiniň daşyna alyp çykyp, Elgazaryň önünde soýsunlar. ⁴ Ruhany Elgazar onuň ganyna barmagyny batyryp, Rebbe yüz tutulýan çadyryň önüne tarap ýedi gezek syçratsyn. ⁵ Soňra sygyr derisi, eti, gany we içgoşy bilen bilelikde Elgazaryň gözünüň alnynda ýakylsyn. ⁶ Ruhany bir bölek kedr agajyny, ýowşan, gyzyl reňkli sapak alsyn-da, olary sygry ýakyp duran oda atsyn. ⁷ Onsoň ruhany geýimlerini ýuwsun we suwa düşsün, şondan soň ol Ysraýyl düşelgesine girip biler. Emma ol ağşama çenli murdardyr. ⁸ Sygry oda ýakan adam hem geýimlerini ýuwsun we suwa düşsün. Ol hem ağşama çenli murdardyr. ⁹ Onsoň sygryň külünü tämiz adamlaryň biri ýygnap alyp, düşelgäniň daşynda halal ýerde goýsun. Bu kül ysraýyl halky üçindir, ol tämizlik suwy üçin saklansyn. Bu günä gurbanlygynyň bir görnüşi. ¹⁰ Sygryň külünü ýygnan adam geýimlerini ýuwsun, ol ağşama çenli murdardyr. Bu ysraýyllar üçin we olaryň arasynda ýaşayan gelmişekler üçin ebedilik düzgündir.

¹¹ Jesede degen kişi ýedi günläp murdardyr. ¹² Üçünji we ýedinji günlerde ol özüni tämizlik suwy bilen tämizlesin, şonda ol tämizlener. Emma ol özüni üçünji we ýedinji günlerde tämizlemese, tämiz bolmaz. ¹³ Jesede galtaşandan soň, özüni tämizlemedik adam Rebbiň mukaddes çadyryny haram eder. Beýle adam Ysraýyldan kowlup çykaryl原因. Onuň üstüne tämizlik suwy sepilmändir, şonuň üçin ol murdarlygyna galypdyr, onuň murdarlygy entegem onuň boýnundadyr.

¹⁴ Eger çadyrda biri ölse, şu kada ulanyl原因: çadyryň içindäki we şol wagt çadyra giren her bir adam ýedi gün murdar hasapl原因. ¹⁵ Çadyryň içindäki agzy açyk bolan hemme gaplary murdara çykar. ¹⁶ Eger kimde-kim meýdanda gylyçdan ölen ýa öz ajalyna ölen adamyň jesedine, ýa-da adam süňküne ýa mazaryna galtaşsa, ol ýedi gün murdar saýylar. ¹⁷ Murdar saýylan adam üçin ýakylan günä gurbanlygynyň külünden bir gaba salyp, onuň üstüne çeşme suwuny guýuň. ¹⁸ Onsoň tämiz adamlardan biri ýowşany suwa batyryp, çadyryň, onuň içindäki esbaplaryň üstüne sepelesin. Şeýle-de ol ýerdäki adamlaryň we meýdanda

gylyçdan ölen ýa öz ajalyna ölen adamyň jesedine, ýa-da adam süňküne ýa mazaryna galtaşan kişiniň üstüne sepelesin. ¹⁹Tämiz adam murdar kişileriň üstüne suwy üçünji we ýedinji günler sepelesin. Ýedinji gün olar tämizlenerler. Soňra olar geýmilerini ýuwsunlar we suwa düşsünler, ağşama çenli olar tämizlenerler. ²⁰Emma murdar bolubam özüni tämizlemeyänler jemagatyň arasyndan kowlup çykarylsyn. Çünki olar Rebbiň mukaddes öýüni murdar edendirler. Olaryň üstüne tämizlik suwunyň sepilmändigi üçin, olar murdardyr. ²¹Bu olar üçin ebedilik düzgün bolsun. tämizlik suwuny sepyän adam geýmilerini ýuwsun. Tämizlik suwuny ellän adam ağşama çenli murdardyr. ²²Murdar adamyň her bir ellän zady-da murdar bolar. Murdar adamy ellän kişi-de ağşama çenli murdardyr».

20-nji bap

Gaýadan çykan suw

¹Bütün ysraýyl jemagaty birinji aýda Sin çölüne geldi. Halk Kadeşde düşledi. Ol ýerde Merýem aradan çykdy we jaýlandy. ²Olaryň düşlän ýerinde suw yokdy, onsoň jemagat Musa bilen Harunyň garşysyna toplandy. ³Olar Musa bilen dawalaşyp, şeýle diýdiler: «Rebbiň huzurynda dogan-garyndaşlarymyz ölende, biz hem gyrlan bolsak gowy bolardy! ⁴Näme üçin siz Rebbiň halkyny bu çöl-beýewana alyp geldiňiz? Bizi we mal-garalarymyzy bu ýere gyrmak üçin getirdiňizmi? ⁵Näme üçin siz bizi bu ýowuz ýere Müsürden alyp gaýtdyňyz? Bu ýerde ne ekin, ne injir, ne üzüm, ne-de nar biter, munda hatda içmäge suwam yok ahyryn!» ⁶Onsoň Musa bilen Harun jemagatyň önünden gitdiler we Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesine baryp, ýere ýüzin ýykýldylar. Rebbiň şöhraty bulara göründi. ⁷Reb Musa şeýle diýdi: ⁸«Hasany al we doganyň Harun bilen halky ýygna. Onsoň olaryň gözünüň alnynda gaýa suw ber diýip buýruk ber. Şeýdip, halka gaýadan suw çykaryp berersiň we olaryň mallaryny suwa ýakarsyň». ⁹Musa Rebbiň buýruşy ýaly baryp, hasany aldy. ¹⁰Onsoň Musa Harun bilen bile halky gaýanyň önüne ýygnap, olara: «Gulak goýuň, eý pitneçiler. Biz indi siziň üçin şu gaýadan suw çykarmalymyz?» diýdi. ¹¹Soňra Musa elini yokary galdyryp, hasasy bilen gaýany iki gezek urdy welin, gaýadan şaglap, suw akyp başlady. Bütün halk we olaryň mallary suwdan gandy. ¹²Emma Reb Musa bilen Haruna: «Maňa doly ynanman, ysraýyllaryň gözünüň alnynda Meniň mukaddesligimi ykrar etmändigiňiz üçin, siz bu jemagaty olara beren

ýurduma getirip bilmersiňiz» diýdi. ¹³ Ysraýyl halky bu ýerde Reb bilen dawa edeni üçin bu suwuň çykan ýerine Meriba* diýip at berildi. Ol ýerde Reb Öz mukaddesligini görkezipdi.

Edomdan geçmäge rugsat berilmeyär

¹⁴ Musa Kadeşden Edomyň patyşasyna şu habar bilen ilçiler ýollady: «Doganlaryňyz ysraýyl halky şeýle diýýär: Biziň başymyzdan inen ähli kynçylyklardan habaryňyz bardyr. ¹⁵ Atalarymyz Müsüre gitdiler we ol ýerde uzak wagtlaý ýaşadylar. Müsürliler bizi we atalarymyzy ezdiler. ¹⁶ Biz Rebbe dady-perýat etdik. Ol biziň sesimizi eşitdi we Öz perişdesini iberip, bizi Müsürden çykardy. Ine, indi biz Kadeşde – siziň serhediniňize golaý ýerde durus. ¹⁷ Bize ýurduňzyň içinden geçip gitmäge rugsat ber. Biz ekinleriň ýa üzümçilikleriň içinden ýöremeris ýa-da guýularyňyzdan suw içmeris. Tä siziň ýurduňyzdan çykýançaň, saga-sola sowulman, diňe şaýoldan ýöräris». ¹⁸ Emma edomlylar şeýle jogap berdiler: «Ýurdumyzyň içinden geçmersiňiz, eger geçjek bolup synanyşaysaňyz gylç alyp, garşyňyza çykarys». ¹⁹ Ysraýyllar: «Biz şaýoldan çykman ýöräris, eger biz we biziň mallarymyz siziň suwuňyzdan içäýsek, biz onuň üçin töleg töläris. Bize diňe pyýada geçip gitmäge rugsat berseňiz bolýar» diýdiler. ²⁰ Ýöne olar: «Ýok, geçmersiňiz!» diýip jogap berdiler. Onsoň edomlylar agyr ýaraglanan uly goşun bilen olaryň garşysyna çykdylar. ²¹ Edomlylar geçmäge ýol bermänsoňlar, ysraýyllar ol ýerden öwrülip geçdiler.

Harunyň ölümi

²² Bütün ysraýyl halky Kadeşden göçüp, Hor dagyna gelip düşdi. ²³ Onsoň Reb Musa bilen Haruna Hor dagynda, Edom topragynyň serhedinde şeýle diýdi: ²⁴ «Harunyň ölüp, öz ata-babalaryna gowuşmaly wagty ýetdi. Ol ysraýyllara wada beren ýurduma girmez, sebäbi siz Meriba çeşmesiniň ýanynda Meniň buýrugyma boýun egmändiniňiz. ²⁵ Haruny we onuň ogly Elgazary ýanyňa al-da, olary Hor dagyna çykar. ²⁶ Harunyň egninden ruhanylyk lybaslaryny çykaryp, olary ogly Elgazara geýdir. Harun bolsa şol ýerde ölüp, öz ata-babalaryna gowşar». ²⁷ Musa Rebbiň buýruşy ýaly etdi. Ähli halkyň gözünüň alnynda olar Hor dagyna çykdylar. ²⁸ Musa Harunyň egninden ruhanylyk lybaslaryny çykaryp, onuň ogly Elgazara geýdirdi. Harun bolsa

---

* 20:13 Meriba – ýewreýçe bu söz «jenjel, dawa» diýmegi aňladýar.

şol ýerde dagyň depesinde jan berdi. Musa bilen Elgazar dagdan düşdüler. ²⁹Harunyň ölendigini gören bütün ysraýyl halky otuz günläp onuň üçin ýas tutdy.

21-nji bap

Aratyň hanynyň ýok edilmegi

¹ Negepde ýaşayan kenganly Aratyň hanyny ysraýyllaryň Atarym ýolundan gelyändigini eşidende, ol ysraýyllar bilen urşup, olaryň birnäçesini ýesir aldy. ² Şonda ysraýyllar Rebbe wada berip: «Eger hakykattan hem, bu halky biziň elimize berseň, olaryň galalaryny Saňa aýry goýlandygy üçin bütünleý ýok ederis» diýdiler. ³ Reb ysraýyl halkynyň sesini eşitdi. Kenganlylary olaryň eline berdi. Ysraýyllar olary gyryp, olaryň galalaryny-da bütünleý ýok etdiler. Şondan soň ol ýere Horma* diýen at galdy.

Bürünç ýylan

⁴ Onsoň ysraýyllar Hor dagyndan göçüp, Edom ýurdunyň daşyndan aýlanyp ötmek üçin, Gamyş deňziň ýoly bilen gitdiler. Emma ýolda halk sabysyzlyk etdi. ⁵ Olar Hudaýyň we Musanyň garşysyna: «Bizi Müsürden çölde gyrylmagymyz üçin alyp gaýtdyňyzmy? Bu ýerde ne çörek, ne-de suw bar. Bu tagamsyz iýmitten-de halys irdik» diýdiler. ⁶ Reb muňa jogap edip, halkyň arasyna zäherli ýylanlar iberdi. Olaryň zäherinden ysraýyllardan köp adam öldi. ⁷ Halk Musanyň ýanyna gelip: «Rebbe we saňa dil ýetirip, biz günä iş etdik. Ýylanlary aramyzdan aýrar ýaly, Rebden dileg et» diýdiler. Musa halk üçin dileg etdi. ⁸ Reb Musa: «Bir zäherli ýylanyň şekilini ýasa we ony uzyn syrygyň ujuna berkit. Ýylan çakan adam oňa bakan badyna sagalar» diýdi. ⁹ Onsoň Musa sap bürünçden ýylan ýasap, ony syrygyň ujuna berkitdi. Her bir ýylan çakan adam oňa sereden badyna sagalyp, diri galardy.

Mowaba tarap ýöriş

¹⁰ Ysraýyllar göçdüler we gelip, Obotda düşlediler. ¹¹ Soňra Obotdan göçüp, Mowabyň gündogaryndaky çöllükde, Iýeý Abarymda düşlediler. ¹² Ol ýerden hem Zeret deresine göçüp bardylar. ¹³ Ol ýerden hem göçüp,

---

* 21:3 *Horma* – bu sözüň aýdylyşy ýewreýçe «bütünleý ýok etmek» sözüniň aýdylyşyna meňzeşdir.

Arnon jülgesiniň aňrsynda, amurlaryň serhedinden bäri ýaýylyp ýatan çöllükde düşlediler. Arnon jülgesi Mowap bilen Amoryň arasyndan geçýän Mowabyň serhedi bolup hyzmat edýärdi. ¹⁴⁻¹⁵ Şeýdip, «Rebbiň söweşleri kitabynda» Supa ülkesindäki Wahep galasy hakynda, Arnon dereleriniň ýapgytlary hakynda, Mowabyň serhediniň boýy bilen Ar galasyna çenli ýaýylyýan bu dereleriň ýapgytlary hakynda hem ýatlaýylar.

¹⁶ Ysraýyllar ol ýerden Beýere*, Rebbiň Musa: «Halky bir ýere ýygna, olara suw berjek» diýen guýusyňa tarap ýola düşdüler. ¹⁷ Şonda olar şu aýdymy aýtdylar:

«Suwlaryň joşsun, eý guýy! Munuň şanyňa aýdym aýdalyň!

- ¹⁸ Patyşalyk hasasy bilen,
Soltanlyk naýzasy bilen,
Baştutanlaryň açdy bu guýyny,
Halk şazadalary gazdy bu guýyny».

Olar çöllükden Matana çenli, ¹⁹ Matanadan Nahalyýele çenli, Nahalyýelden Bamota, ²⁰ Bamotdan bolsa çölün üstüne abanyp duran Pisga dagynyň depesi bilen Mowap topragynda ýerleşýän jülgä çenli gitdiler.

Sihon hanyň derbi-dagyn edilişi

²¹ Soňra ysraýyllar amurlaryň hany Sihona ilçiler ýollap, şeýle diýdiler: ²² «Bize ýurduňyzyň içinden geçip gitmäge rugsat ber. Biz ekinleriň ýa üzümçilikleriň içine sowulmarys ýa-da guýularyňyzdan suw içmeris. Biz tä siziň ýurduňyzdan çykýançaň, diňe şaýoldan ýöräris». ²³ Emma Sihon öz ýurdunyň içinden geçip gitmäge ysraýyllara rugsat bermedi. Ol bütün goşunyny ýygnap, ysraýyllaryň garşysyna çöle çykdy we Ýahassa gelip, olar bilen söweşe girdi. ²⁴ Ysraýyllar Sihony gylyçdan geçirip, onuň Arnondan Ýaboga çenli, tä ammonlaryň serhedine çenli bolan ýerleriniň baryny eýelediler. Ammonlaryň serhedi bolsa güýçli goralýardy. ²⁵ Ysraýyllar amurlaryň galalarynyň hemmesini basyp aldylar. Olar amurlaryň ähli galalarynda, hatda Heşbona we onuň ähli obalarynda ornaşdylar. ²⁶ Heşbon galasy amurlaryň hany Sihonyň paýtagt galasydy. Sihon Mowabyň öňki hany bilen urşup, onuň Arnona çenli bolan ähli ýerlerini basyp alypdy. ²⁷ Bu hakda bagşylar şeýle diýýärler:

«Heşbona geliň, goý, ol gurulsyn,
Goý, Heşbon galasy dikeldilsin.

---

* ^{21:16} *Beýer* – ýewreýçe bu söz «guýy» diýmegi aňladýar.

- 28 Çünki Heşbondan ot,
Sihonyň galasyndan ýalyn çykdy.
Mowabyň Ar galasyny ýalyn gurşady,
Arnon depelerini-de, ýuwutdy ol.
- 29 Waý, saňa eý Mowap!
Siz heläk bolduňyz, eý Kemoş halky!
Ogullaryňyz bosgunlara öwrüldi,
Gyzlaryňyz amor hany Sihonyň ýesiri boldular.
- 30 Şeýdip, biz olary ýer bilen ýegsan etdik.
Heşbondan Dibona barýançak gyryldylar.
Meýdeba uzalýan Nopa çenli olary ýok etdik».

³¹ Şunlukda, ysraýyllar amurlaryň ýurdunda ornaşdylar. ³² Musa Ýager galasyny gözden geçirmek üçin, içalylar ugratdy. Soňra ysraýyllar onuň töweregindäki obalary basyp aldylar we ol ýerdäki amurlary kowup çykardylar.

Oguň ýenlişi

³³ Soňra ysraýyllar Başan ýurduna tarap ýoluny dowam etdirdiler. Başan hany Og ysraýyllar bilen söweşmek üçin, Edrey galasynda ähli urşujylary bilen olaryň garşysyna çykdy. ³⁴ Reb Musa: «Men Ogy, onuň ähli halkyny we ýurduny seniň eliňe berdim. Ondan gorkma. Heşbonda hanlyk süren amor hany Sihony ýok edişiň ýaly, Ogy hem ýok et» diýdi. ³⁵ Ysraýyllar Ogy, onuň ogullaryny we bütin goşunyň ýekeje adam goýman gyryp, onuň ýurduny eýelediler.

22-nji bab

Mowap patyşasy Bilgamy çagyrdýar

¹ Ysraýyllar ýola düşüp, Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde düşlediler. ² Ysraýyllaryň amurlaryň başyna salan ähli işlerinden Sipor ogly Ballagyň habary bardy. ³ Mowaplylar ysraýyl halkynyň köpdüginini görenlerinde, juda gorkdular. Şeýdip, mowaplylar ysraýyllar sebäpli dowla düşdüler. ⁴ Onsoň mowaplylar Midýan ýaşulularyna şeýle habar ýolladylar: «Öküziň meýdandaky otlary ýalmap-ýuwduşy ýaly, bu gelyän mähelle hem töwerek-daşymyzdaky zatlaryň hemmesini ýalmap-ýuwardar».

Ol wagtlar Sipor ogly Ballak Mowabyň patyşasydy. ⁵ Ballak Begor ogly Bilgamy çagyrmak üçin çaparlar ýollady. Bilgam Perat derýasynyň

boýunda, Petorda öz tohum-tijiniň arasynda ýaşaýardy. Ballak Bilgama: «Müsürden bir halk çykyp gelip, bütin ýer ýüzüne ýaýrady. Ynha, indi olar meniň alkymyma dykylyp geldiler. ⁶ Şonuň üçinem gelip, olary meniň haýryma näletle. Çünki olar menden güýçli, belki şondan soň men olary ýeňip, ýurtdan kowup çykaryp bilerin. Çünki seniň ýalkanyňyň ýalkanyandygyny, näletläniňiň bolsa näletlenýändigini men bilýärim» diýip habar iberdi.

⁷ Onsoň Mowabyň we Midýanyň ýaşululary ellerine nälet üçin töleg hakyny alyp, Bilgamyň ýanyna gitdiler we Ballagyň habaryny oňa ýetirdiler. ⁸ Bilgam olara: «Gijäni şu ýerde geçiriň, Reb maňa näme diýse, men ony size ýetirerin» diýdi. Şeýdip, mowaply emeldarlar Bilgamyň ýanynda galdylar. ⁹ Hudaý Bilgama görnüp: «Seniň ýanyndaky adamlar kim?» diýip sorady. ¹⁰ Bilgam Hudaýa şeýle jogap berdi: «Mowap patyşasy Sipor ogly Ballak maňa şeýle habar iberdi: ¹¹ „Müsürden bir halk çykyp, bütin ýer ýüzüne ýaýrady. Sen gel-de, meniň haýryma olary näletle, belki şondan soň men olaryň garşysyna söweşip bilerin we kowup çykararyn“». ¹² Emma Hudaý Bilgama: «Sen bular bilen gitme! Bu halky näletleme, çünki ol halk ýalkanandyr!» diýdi. ¹³ Bilgam ertesi turup, Ballagyň emeldarlaryna: «Öz ýurduňyza dolanyň, sebäbi Reb maňa siziň bilen gitmäge rugsat bermedi» diýdi. ¹⁴ Onsoň mowaply emeldarlar Ballagyň ýanyna dolanyp gelip, oňa: «Bilgam biziň bilen gaýtmaga razy bolmady» diýdiler.

¹⁵ Ballak bolsa indi öňkülerden-de has köp we has abraýly emeldarlaryny iberdi. ¹⁶ Olar gelip, Bilgama şeýle diýdiler: «Sipor ogly Ballak şeýle diýýär: „Haýyş edýärim, meniň ýanyma gelmekden ýüz öwürmesene. ¹⁷ Çünki men seniň sylag-serpaýyňy ýetirip, göwnüňiň islän zadyny bitirerin. Sen diňe gel-de, meniň üçin şol halky näletle“». ¹⁸ Bilgam Ballagyň adamlaryna şeýle jogap berdi: «Ballak hatda öz öýüni altyn-kümüşden dolduryp berse-de, men Hudaýym Rebbiň emrini bozup, hiç hili uly ýa-da kiçi iş edip bilmerin. ¹⁹ Gowusy siz hem bu gije şu ýerde galyň. Men Rebbiň maňa ýene näme diýjegini bileýin». ²⁰ Şol gije Hudaý Bilgama görnüp, oňa: «Eger bu adamlar seni çagyrmak üçin gelen bolsalar, sen olar bilen git, yöne diňe Meniň aýdanlarymy edersiň» diýdi. ²¹ Onsoň Bilgam ertesi irden turup, eşegini gaňňalady-da, mowaply emeldarlar bilen ýola düşdi.

Bilgam, onuň eşegi we perişde

²² Bilgam emeldarlar bilen gideninde, Rebbiň gazap ody lowlady. Onsoň Rebbiň perişdesi Bilgama päsgel bermek üçin, onuň ýolunda durdy. Bilgam eşegini münüp barýardy we onuň iki hyzmatkäri-de ýanyndady.

²³ Eşek eli syrylan gylyçly, ýoluň üstünde duran Rebbiň perişdesini gören badyna ýoldan sowlup, atyzyň içine tutdurdy. Bilgam bolsa eşegi ýola çykarjak bolup saýgylamaga başlady. ²⁴ Onsoň Rebbiň perişdesi üzümçiligiň içinden geçyän iki gapdaly diwar bolan darajyk ýodanyň ugrunda peýda boldy. ²⁵ Eşek Rebbiň perişdesini görüp, diwara tarap gysyldy. Bilgamyň aýagy-da diwar bilen aralykda gysylyp galdy we ol ýene-de eşegi saýgylap başlady. ²⁶ Rebbiň perişdesi ýene öňe gidip, indi ýodanyň ne saga, ne-de çepe öwrülip bolýan dar yerinde peýda boldy. ²⁷ Eşek bu gezek Rebbiň perişdesini görüp, Bilgamyň astynda aşak çöküp ýatyberdi. Muňa Bilgamyň gaty gahary gelip, hasasy bilen ol janawary urmaga başlady. ²⁸ Onsoň Reb eşege dil bitirdi we eşek Bilgama: «Meni üç gezek beýle ýenjer ýaly, men saňa näme etdim?» diýdi. ²⁹ Bilgam eşege: «Sebäbi sen meni däliretdiň! Eger elimde gylyç bolsady, seni häziriň özünde öldürerdim!» diýip jogap berdi. ³⁰ Şonda eşek Bilgama: «Men seniň bütin ömrüne münüp yören eşegiň dälmi näme? Heý, mundan ozal şeýle gylyk görkezipmidim?» diýdi. Bilgam: «Ýok» diýip jogap berdi.

³¹ Mundan soň Reb Bilgamyň gözünü açdy. Ol eli syrylan gylyçly Rebbiň perişdesiniň ýolda durandygyny gördi. Bilgam tagzym edip, özüni ýüzinligine ýere goýberdi. ³² Rebbiň perişdesi oňa şeýle diýdi: «Näme üçin sen eşegiňi üç gezek urduň? Men duşman hökmünde saňa päsgel bermek üçin çykdy, sebäbi sen Meniň nazarymda gabahat ýoldan barýarsyň. ³³ Eşek Meni gördi we üç sapar Meniň önümden sowuldy. Eger ol sowulmadyk bolsa, hakykatdan hem Men seni öldürerdim we ony diri galdyrdym». ³⁴ Onsoň Bilgam Rebbiň perişdesine: «Men günä etdim, Seniň garşymda ýolda duranyňy bilmändirin. Indi Sen eger meniň gitmegimi oňlamaýan bolsaň, men öýüme gaýdaýyn» diýdi. ³⁵ Rebbiň perişdesi Bilgama: «Bu adamlar bilen git, yöne diňe Meniň aýt diýen zatlarymy aýdarsyň» diýdi. Onsoň Bilgam Ballagyň emeldarlary bilen gitdi.

³⁶ Ballak Bilgamyň gelendigini eşidende, ony garşylamak üçin, Arnon jülgesiniň golaýynda, serhediň in çetki nokadynda ýerleşyän Mowabyň Ar galasyna gitdi. ³⁷ Ballak Bilgama: «Seni çagyrtmak üçin adam ibermedimmi?! Näme üçin sen meniň ýanyma gelmediň? Megerem, özüňe mynasyp hezzet-hormat edip bilmez öýdensiň?» diýdi. ³⁸ Bilgam Ballaga: «Ine, men seniň ýanyňa geldim! Mende näme bir zat aýtmaga güýç bar-mydyr? Men diňe Hudaýyň agzyna salan sözlerini sözlärin» diýdi. ³⁹ Onsoň Bilgam Ballak bilen ýola çykyp, Kirýathusota geldiler. ⁴⁰ Ballak öküzlere we goýunlary gurbanlyk berip, olary Bilgama we onuň ýanyndaky emeldarlaryna iberdi.

Bilgamyň ilkinji pygamberligi

⁴¹ Ertesi gün Ballak Bilgamy alyp, ony Bamotbagala getirdi. Ol ýerden Bilgam ysraýyl halkynyň bir bölegini görüp bilýärdi.

23-nji bab

¹ Onsoň Bilgam Ballaga: «Maňa şu ýerde ýedi sany gurbanlyk sypasy-ny gur-da, ýedi öküz bilen ýedi sany goçy taýýarlap goý» diýdi. ² Ballak Bilgamyň aýdyşy ýaly etdi. Onsoň Ballak bilen Bilgam her gurbanlyk sypasynda bir öküzi we bir goçy gurbanlyk berdiler. ³ Soňra Bilgam Ballaga: «Sen bu ýerde öz ýakma gurbanlygynyň ýanynda dur, men gideýin. Ähtimal, Reb maňa görner we Ol maňa näme diýse, men ony saňa ýetirerin» diýip, ol depä çykdy. ⁴ Hudaý Bilgam bilen duşuşdy we Bilgam Oňa: «Men ýedi sany gurbanlyk sypasyny taýýarladym we olaryň her biriniň üstünde bir öküz bilen bir goçy gurbanlyk berdim» diýdi. ⁵ Reb Bilgamyň agzyna aýtmaly sözlerini salyp: «Ballagyň ýanyna bar we oňa şulary aýt» diýdi. ⁶ Bilgam Ballagyň ýanyna gaýtady. Ballak Mowabyň ähli emeldarlary bilen öz ýakma gurbanlyklarynyň ýanynda durdy. ⁷ Onsoň Bilgam Hudaýdan gelen aýanlygy habar berip, şeýle diýdi:

«Mowap patyşasy Ballak meni gündogardaky daglardan,

Aram ýurdundan getirip, şeýle diýdi:

„Gel, meniň üçin Ýakuby näletle,

Gel-de, Ysraýyla garga!“

⁸ Hudaýyň näletlemedigini men nädip näletläýin?

Rebbiň gargamadygyna men nähili gargaýyn?

⁹ Gaýalaryň depesinden men Ysraýyly görýärin.

Baýyrlardan men oňa bakyp durun.

Ine, aýry ýaşayan bir halkdyr ol,

Milletler arasynda aýry hasaplanýar.

¹⁰ Ýakubyň nesillerini kim sanap biler?

Ysraýylyň dördten birini kim hasaplap biler?

Maňa-da dogruçyl adamlaryň ölüşi dek ölmäge,

Ömrümiň ysraýylyňky deý gutarmagyna rugsat et!»

¹¹ Onsoň Ballak Bilgama: «Sen meni nädäýdiň? Duşmanlaryma nälet okasyn diýip, seni ýörite şu ýere getirdim. Sen bolsa olara hiç zat etmän, gaýtam, olary ýalkaýarsyň!» diýdi. ¹² Bilgam oňa: «Men diňe sereşaplylyk bilen Rebbiň agzyna salan sözlerini aýtmaýarynmy näme?» diýip jogap berdi.

Bilgamyň aýdan ikinji hakykaty

¹³ Onsoň Ballak oňa: «Haýyş edýäriň, meniň yzma düş, başga ýere gideli, sen ol ýerden olaryň hemmesini däl, bir bölegini görersiň. Meňiň üçin olary şol ýerden näletle» diýdi. ¹⁴ Şeýdip, Ballak Bilgamy Zopym ýaýlasyna, Pisga dagynyň depesine alyp bardy. Ol ýerde ýedi sany gurbanlyk sypasyny gurup, olaryň hersiniň üstünde bir öküz bilen bir goçy gurbanlyk berdi. ¹⁵ Bilgam Ballaga: «Men ol ýerde Reb bilen duşuşançam, sen şu ýerde öz ýakma gurbanlyklaryň ýanynda dur» diýdi. ¹⁶ Reb Bilgama görüňdi we onuň agzyna söz salyp: «Ballagyň ýanyňa baryp, şu zatlary aýt» diýdi. ¹⁷ Bilgam gelende, Ballak Mowabyň emeldarlary bilen öz ýakma gurbanlyklarynyň ýanynda durdy. Ballak ondan: «Reb näme diýdi?» diýip sorady. ¹⁸ Bilgam indi boljak zatlardan habar berip, şeýle diýdi:

- «Eý, Sipor ogly Ballak,
 Oýan-da, maňa gulak goý.
¹⁹ Hudaý ynsan däl ahyryn,
 Ýalan sözlär ýaly.
 Ol adam ogly däl, pikirini üýtgeder ýaly.
 Heý, Onuň beren wadasynyň,
 Aýdan sözüniň bitmedigi barmy?
²⁰ Ine, Ol maňa Ysraýyly ýalka diýip emr etdi.
 Hudaýyň Özi ýalkanda, men ony üýtgedip bilmeýäriň.
²¹ Men Ýakuba hiç hili betbagtlyk ýokdugyny,
 Ysraýylda bela-beteriň bolmajagyny görýäriň.
 Ysraýylyň Hudaýy Reb olar bilendir.
 Olar Ony öz patyşasy hökmünde alkyslaşýarlar.
²² Olary Müsürden çykarýan Hudaýdyr,
 Ýabany öküziň güýji deý güýç bilen çykarýar.
²³ Ýakuba hiç bir dogajady täsir etmez,
 Ysraýylyň garşysyna täleý garanyň peýdasy ýokdur.
 Indi bolsa Ysraýyl we Ýakup hakda:
 „Gör, Hudaýyň eden zatlaryny!“ diýerler.
²⁴ Seret, halk şir dek oýanyp,
 Arslan deý ýerinden turýar!
 Ol indi awuny iýip doýyança,
 Öldürenleriniň ganyndan ganýança köşeşmez».
²⁵ Onsoň Ballak Bilgama: «Sen olary näletleme-de, ýalkama-da» diýdi.

²⁶ Emma Bilgam Ballaga: «„Reb maňa näme diýse, men hem şony aýdaryn“ diýip, saňa aýtmadymmy näme?» diýip jogap berdi.

²⁷ Onsoň Ballak Bilgama: «Ýör, men seni başga bir ýere äkideýin, belki seniň olary şol ýerde näletlemegiň Hudaýyň göwnüne ýarar» diýdi.

²⁸ Onsoň Ballak Bilgamy alyp, çöle bakyp duran Begor dagynyň depesine getirdi. ²⁹ Bilgam Ballaga: «Bu ýerde ýedi sany gurbanlyk sypasyny gur-da, meniň üçin ýedi öküz bilen ýedi goç taýýarlap goý» diýdi. ³⁰ Onsoň Ballak edil Bilgamyň aýdyşy ýaly edip, her bir gurbanlyk sypasynyň üstünde bir öküz bilen bir goçy gurbanlyk berdi.

24-nji bap

Bilgamyň üçünji pygamberligi

¹ Bilgam Rebbiň ysraýyl halkyny ýalkamakdan hoşal bolýandygyny bildi. Şonuň üçin hem ol öňküsi ýaly palçylyk edip ýörmedi-de, göni çöle tarap tutdurdy. ² Bilgam seredip, ysraýyl halkynyň düşelgede tire-tire bolup oturandygyny gördi. Şol pursat onuň üstüne Hudaýyň ruhy indi.

³ Onsoň ol geljekden söz açyp, şeýle diýdi:

«Begor ogly Bilgam sözleýär,

Gözi bilen aýdyň görýän diýýär,

⁴ Hudaýyň sözlerini eşidýän,

Gudratygüýçlüden görnüş görýän,

Ýere ýüzin düşüp, gözüm bilen aýdyň görýän.

⁵ Eý, Ýakup, çadyrlaryň ne ajap,

Eý, Ysraýyl düşelgeleriň ne gözəl!

⁶ Giň jülgeler kimin uzalýar.

Derýa kenaryndaky baglar deý uzalyp,

Rebbiň eken aloe agaçlary deý,

Edil suw boýunda biten kedrler deý görünýär.

⁷ Ysraýyl meşiginden suwlar çogar.

Tohumlary bol suw bilen suwlanar.

Onuň patyşasy Agakdan-da beýik bolar.

Patyşalygy bolsa has-da beýgeler.

⁸ Hudaý olary Müsürden

Ýabany öküzüň güýji deý güýç bilen çykarýar.

Olar duşman milletlerini iýip,

Sünklerini çeynärler,

Peýkam bilen ýaralarlar.

- 9 Ysraýyl edil arslan deý,
Ene şir deý ýatar. Kim ony turuzmaga milt eder?
Çünki Ysraýly ýalkan ýalkanar,
Näletlän näletlener».

¹⁰ Onsoň Ballagyň kalbynda Bilgama garşy gazap ody tutaşdy. Ol elerini şarpyldadyp, biri-birine urup, Bilgama şeýle diýdi: «Men seni duşmanlaryma nälet okatmak üçin çagyrypdym, sen bolsaň, eýýäm üç gezek olara ak pata berdiň. ¹¹ Indi bu ýerden güm bol-da, öýüne git! Men seni oňat sylaglajakdym, emma Reb saňa hiç bir sylagy rowa görmedi». ¹² Onda Bilgam Ballaga: «Men seniň ýollan adamlaryňa: ¹³ „Ballak hatda öz öýüni altyn-kümüşden dolduryp berse-de, men Hudaýym Rebbiň emrini bozup, öz erkime oňat iş hem, erbet iş hem edip bilmerin. Reb näme diýse, menem şony gaýtalaryn“ diýip aýtmanmydym? ¹⁴ Ynha, indi men öz ilime gaýtmankam, bu ysraýyl halkynyň geljekde seniň halkyňa nämeler etjekdigi bilen seni habardar edeyin» diýdi.

Bilgamyň dördünji pygamberligi

- ¹⁵ Onsoň Bilgam geljekden söz açyp, şeýle diýdi:
«Begor ogly Bilgam sözleýär,
Gözi bilen aýdyň görýän diýýär.
- ¹⁶ Hudaýyň sözlerini eşidýän,
Allatagaladan bilim alýan,
Gudratygüýçlüden görnüş görýän,
Ýere ýüzin düşüp, gözüm bilen aýdyň görýän.
- ¹⁷ Men ony görýän, yöne häzir däl,
Oňa bakýan, yöne ýakyn däl.
Ýakubyň neslinden ýyldyz dörär.
Ysraýyldan bir şalyk hasasy görterilip,
Mowabyň maňlaýyny ýarar,
Şisleriň başyny mynjyradar.
- ¹⁸ Edom eýeleniler,
Segir öz duşmanlarynyň mülküne öwrüler.
Ysraýyl bolsa has kuwwatlanar.
- ¹⁹ Ýakup neslinden bolan biri höküm sürer,
Galada diri galanlaryň baryny gyrrar».
- ²⁰ Soňra ol amaleklere seredip, sözünü şeýle dowam etdi:
«Amalek milletleriň naýbaşysydy,
Emma onuň zzy müdimilik ýiter».

- ²¹ Onsoň ol kabyllara bakyp, şeýle diýdi:
 «Siziň mesgeniňiz howpsuz ýerde,
 Ol gaýanyň depesindeki höwürte deý amandyr.
- ²² Emma, eý Kabyl, aşurlar sizi ýesir alanda,
 Siz ýanyp ýok bolarsyňyz».
- ²³ Bilgam ýene-de sözüni dowam edip, şeýle diýdi:
 «Hudaý bulary amal edende, ýaşajak adamlaryň dat gününe!
- ²⁴ Emma Kitimden gämiler gelip,
 Aşur bilen Eberi gulçulykda ezerler,
 Olaryň zýy hem müdimilik ýiter».
- ²⁵ Şondan soň Bilgam öýüne tarap ýola düşdi. Ballak hem öz ýoly bilen gitdi.

25-nji bab

Ysraýyllar bigäne hudaýlara sygynýarlar

¹ Ysraýyllar Şitimde ýaşayarkalar, mowaply aýallar bilen zyna etmäge başladylar. ² Ol aýallar ysraýyllary öz hudaýlaryna hödür eden gurbanlyklaryna çagyryrdylar. Ysraýyllar olaryň gurbanlyklaryndan iýip, olaryň hudaýlaryna sežde edýärdiler. ³ Şeýdip, ysraýyllar Pegoryň Bagal hudaýyna özlerini bagyş etdiler. Ysraýyllaryň garşysyna Rebbiň gazap ody tutaşdy. ⁴ Onsoň Reb Musa: «Rebbiň gazaby Ysraýyldan sowlar ýaly, halkyň ähli ýolbaşçylaryny getirip, olary öldürip, günün astynda ser» diýdi. ⁵ Musa ysraýyl serdarlaryna: «Siziň her biriňiz öz adamlaryňyzyň arasynda Pegor Bagalyňa sežde edýänlere goşulan her kesi öldüriň!» diýip buýruk berdi.

⁶ Musa we bütin ysraýyl halky Rebbe ýüz tutulýan çadyryň işiginde aglaşyp durkalar, bir ysraýylly erkek kişi olaryň gözünüň alynda bir midýanly aýaly öz maşgalasyna getirdi. ⁷ Muny gören Elgazaryň ogly, ruhany Harunyň agtygy Pinehas halkyň arasyndan çykyp, eline naýza aldy. ⁸ Ol ysraýyllynyň zýyndan çadyra girip, naýzany birbada olaryň ikisiniň hem – ysraýyllynyň hem, midýanly aýalyň hem garnyndan sokdy. Şol bada ysraýyl halkynyň arasyna iberilen gyrgynçylyk togtadyldy. ⁹ Emma gyrgynçylykdan eýýäm ýigrimi dört müň ysraýylly ölüpdi.

¹⁰ Reb Musa şeýle diýdi: ¹¹ «Ysraýyl halkyndan Meniň gaharymy Elgazaryň ogly, ruhany Harunyň agtygy Pinehas gaýtardy, olaryň arasynda ol Maňa özüniň hakyky wepadardygyňy görkezdi. Şonuň üçin men olary gabanyp, bütinleý ýok etmedim. ¹² Şoňa görä hem oňa şuny aýt:

«Men onuň bilen parahatçylyk ähtimi baglaşýaryn. ¹³ Pinehas öz Hudaýyna wepadardygyyny görkezendigi we ysraýyllary günäsinden saplandygy üçin, onuň özüni we nesillerini müdimi ruhany boldurmaga äht etdim».

¹⁴ Midýan aýaly bilen birlikde öldürilen ysraýyllynyň ady Saluwyň ogly Zimridi. Ol şimgon tire baştutanlarynyň biridi. ¹⁵ Onuň bilen bile öldürilen aýalyň ady bolsa Suruň gyzy Kozbydy. Onuň atasy Sur Midýanda tire baştutanlarynyň biridi.

¹⁶ Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁷ «Midýanlylary indi Ysraýylyň duşmany saýyň, olary gyryň! ¹⁸ Ine, olaryň Pegorda eden işleri: olar gyz doganlary, midýanly tirebaşynyň gyzy Kozbynyň üsti bilen ysraýyllara duzak gurdular. Size hile salyp, duşman ýaly daraşdylar. Pegora gyrgynçylygyň gelmeginiň sebäpkäri bolany üçin Kozby öldürildi».

26-njy bap

Ikinji ilat sanawy

¹ Reb ysraýyllary gyrgynçylyk bilen ýok etmegini bes edenden soň, Musa bilen Harunyň ogly Elgazara: ² «Ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan söweşe ukyply, bütin ysraýyl halkynyň her bir erkeginiň sanyny kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba al» diýdi.

³ Ysraýyl halky bu wagt Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde düşelge gurupdy. Musa bilen Elgazar ysraýyllara Rebbiň Musa buýruşy ýaly: ⁴ «Ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan adamlaryň hasabyny alyň» diýdiler.

Müsürden çykyp gelen ysraýyllaryň sanawy şulardyr:

⁵ Ysraýylyň ilkinji ogly Rubeniň nesillerinden: Hanogyň neslinden hanoklar urugy, Palluwyň neslinden pallular urugy, ⁶ Hesronyň neslinden hesronlar urugy, Karmynyň neslinden karmylar urugy. ⁷ Bularyň bary rubenleriň uruglarydyr, olar kyrk üç müň ýedi yüz otuz adam boldy. ⁸ Palluwyň ogullaryndan Eliýap. ⁹ Eliýabyň neslinden: Nemuwal, Datan we Abyram. Bular şol halkyň içinden saýlanan, Rebbe boýun egmän, Musa bilen Harunyň garşysyna gozgalaň turzan Koranyň toparyna goşulan Datan bilen Abyramdyr. ¹⁰ Ýer ýarylyp, olary Kora bilen birlikde ýuwdupdy. Ol ýerdäki iki yüz elli adam oda ýanypdy. Olar şeýdip, başgalara-da göz bolupdylar. ¹¹ Koranyň ogullary bolsa ölmän galypdylar.

¹² Uruglaryna görä Şimgon ogullary şulardyr: Nemuwalyň neslinden nemuwallar urugy, Ýamynyň neslinden ýamynlar urugy, Ýakynyň neslinden ýakynlar urugy, ¹³ Zeranyň neslinden zeralar urugy, Şawulyň

neslinden şawullar urugy. ¹⁴ Şimgon uruglary şulardan ybaratdyr, olar ýigrimi iki mün iki yüz adamdyr.

¹⁵ Uruglaryna görä Gat ogullary şulardyr: Seponyň neslinden seponlar urugy, Hagynyň neslinden hagylar urugy, Şunynyň neslinden şunylar urugy, ¹⁶ Oznyň neslinden oznylar urugy, Eriniň neslinden eriler urugy, ¹⁷ Arotyň neslinden arotlar urugy, Areliniň neslinden areliler urugy. ¹⁸ Gat uruglary şulardyr, olar kyrk mün baş yüz adamdyr.

¹⁹ Ýahudanyň ogullary: Er we Onan. Olaryň ikisi hem Kengan toprağynda öldüler. ²⁰ Uruglaryna görä Ýahudanyň ogullary şulardyr: Şelanyň neslinden şelalar urugy, Peresiň neslinden peresler urugy, Zeranyň neslinden zeralar urugy. ²¹ Peres ogullaryndan bolanlar şulardyr: Hesronyň neslinden hesronlar urugy, Hamulyň neslinden hamullar urugy. ²² Ýahudanyň uruglary şulardan ybaratdyr, olaryň adam sany ýetmiş alty mün baş yüz kişidir.

²³ Uruglaryna görä Ysakaryň ogullary şulardyr: Tolanyň neslinden tolalar urugy, Puwanyň neslinden punylar urugy, ²⁴ Ýaşubyň neslinden ýaşuplar urugy, Şimronyň neslinden şimronlar urugy. ²⁵ Ysakar uruglary şulardyr, olaryň adam sany altmış dört mün üç yüz kişidir.

²⁶ Uruglaryna görä Zebulun ogullary şulardyr: Serediň neslinden seretler urugy, Eýlonyň neslinden eýlonlar urugy, Ýahleýeliň neslinden ýahleýeller urugy. ²⁷ Zebulun uruglary şulardyr, olaryň adam sany altmış mün baş yüz kişidir.

²⁸ Uruglaryna görä Ýusubyň ogullary: Manaşe bilen Efraýym. ²⁹ Manaşeniň ogullary: Makyryň neslinden makyrlar urugy. Makyr Gilgadyň atasydy, Gilgadyň neslinden gilgatlar urugy. ³⁰ Gilgadyň ogullaryndan bolanlar: Igezeriň neslinden igezerler urugy, Helegiň neslinden helekler urugy, ³¹ Asryýeliň neslinden asryýeller urugy, Şekemiň neslinden şekemler urugy, ³² Şemidanyň neslinden şemidalar urugy, Heperiň neslinden heperler urugy. ³³ Heperiň ogly Selophadyň ogly ýokdy, ýöne onuň Mahla, Noga, Hogla, Milka we Tirsä atly gyzlary bardy. ³⁴ Manaşe uruglary şulardan ybaratdyr, olaryň adam sany elli iki mün ýedi yüz kişidir.

³⁵ Uruglaryna görä Efraýymyň neslinden döränler şulardyr: Şutelanyň neslinden şutelalar urugy, Bekeriniň neslinden bekerler urugy, Tahanynyň neslinden tahanlar urugy. ³⁶ Bular Şutelanyň neslinden döränlerdir: Eranyň neslinden eranlar urugy. ³⁷ Efraýym uruglary şulardyr, olaryň adam sany otuz iki mün baş yüz kişidir. Uruglaryna görä Ýusubyň nesilleri şulardy.

³⁸ Uruglaryna görä Benýaminiň ogullary şulardyr: Balanyň neslinden belalar urugy, Aşbeliň neslinden aşbeller urugy, Ahyramyň neslinden ahyramlar urugy, ³⁹ Şefufamyň neslinden şefufamlar urugy, Hupamyň neslinden hupamlar urugy. ⁴⁰ Balanyň Art we Nagaman atly ogullary bardy: Artyň neslinden artlar urugy, Nagamanyň neslinden nagamanlar urugy. ⁴¹ Uruglaryna görä Benýaminiň nesilleri şulardy, olaryň adam sany kyrk baş mün alty yüz kişidir.

⁴² Uruglaryna görä Danyň ogullaryndan bolanlar şulardy: Şuhamyň neslinden şuhamlar urugy. Bular Dan uruglarydy. ⁴³ Şuham uruglarynyň hemmesiniň jemi altmyş dört mün dört yüz adamdy.

⁴⁴ Uruglaryna görä Aşer ogullaryndan döränler şulardy: Ýimnanyň neslinden ýimnalar urugy, Ýişwiniň neslinden ýişwiler urugy, Beriganyň neslinden berigalar urugy. ⁴⁵ Beriganyň ogullaryndan: Heberiniň neslinden heberler urugy, Malkyýeliň neslinden malkyýeller urugy. ⁴⁶ Aşeriniň gyzynyň ady Serady. ⁴⁷ Bular aşer uruglarydy, olaryň adam sany elli üç mün dört yüz kişidir.

⁴⁸ Uruglaryna görä Naftalynyň ogullaryndan döränler: Ýahseyeliň neslinden ýahseyel urugy, Gunynyň neslinden gunylar urugy, ⁴⁹ Ýezeriniň neslinden ýezerler urugy, Şillemiň neslinden şillemler urugy. ⁵⁰ Bular naftaly uruglarydy, olaryň adam sany kyrk baş mün dört yüz kişidir.

⁵¹ Sanalyp, hasaba alnan ysraýyllaryň jemi alty yüz bir mün ýedi yüz otuz adam boldy.

⁵² Reb Musa şeýle diýdi: ⁵³ «Adamlarynyň sanyna görä, ýerleri tireleriň arasynda mülk edip paýlaň. ⁵⁴ Uly tirelere uly, kiçi tirelere kiçi mülk ýer beriň. Her bir tirä hasaba alnan sanyna görä mülk berilmelidir. ⁵⁵ Ýurdy bize boýunça tireler arasynda paýlaşsýnlar. Her kim öz tiresiniň paýyna görä eýelemelidir. ⁵⁶ Ýer bize atylyp paýlansyn, uly paýy uly tirä, kiçi paýy kiçi tirä beriň».

⁵⁷ Uruglaryna görä lewileriň sanawy: Gerşonyň neslinden gerşonlar urugy, Kohadyň neslinden kohatlar urugy, Merarynyň neslinden merarylar urugy. ⁵⁸ Bular hem Lewi uruglarydyr: libniler urugy, hebronlar urugy, mahlylar urugy, muşylar urugy, koralar urugy. Kohat Imranyň atasydy. ⁵⁹ Imranyň aýalynyň ady Ýokebetdi. Ol Lewiniň gyzydy we Müsürde doglupdy. Ýokebet bilen Imrandan Harun, Musa we olaryň uýasy Merýem doguldy. ⁶⁰ Harunyň Nadap, Abyhu, Elgazar we Ytamar diýen ogullary boldy. ⁶¹ Emma Nadap bilen Abyhu Rebbiň huzurynda mukaddes bolmadyk ody hödür edendikleri üçin öldüler. ⁶² Bir aýlyk we ondan ýokary ýaşyndaky hasaba alnan erkek göbekli lewiler ýigrimi üç

müň adam boldy. Lewiler ysraýyllardan aýry hasaba alyndylar. Çünki olara Ysraýylda hiç bir paý berilmedi.

⁶³ Jordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysyndaky Mowap düzlüginde Musa bilen Elgazar Ysraýylyň ilat sanawyny geçirenlerinde, ähli tireleriň hasabyny aldylar. ⁶⁴ Musa bilen ruhany Harunyň Sinaý çölünde geçiren ilat sanawynda hasaba alanlarynyň ýekejesi-de bu gezekdäkileriň arasynda ýokdy. ⁶⁵ Çünki Reb olar hakda şeýle diýipdi: «Olaryň hemmesi çölde ölüp giderler. Ýepunnäniň ogly Kalep bilen Nunuň ogly Ýeşuwadan başga olaryň ýekejesi hem diri galmaz».

27-nji bap

Selophadyň gyzlary

¹ Onsoň Selophadyň gyzlary öňe çykdylar. Selophat Heperiň ogly, Gilgadyň agtygy, Makyryň çowlugy, Ýusubyň ogly Manaşeniň ýuwlugydy. Ol Manaşeniň urugyndandy. Onuň gyzlarynyň atlary Mahla, Noga, Hogla, Milka we Tirsady. ² Olar gelip, Musanyň, ruhany Elgazaryň, baştutanlaryň we bütin halkyň önünde, Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesinde durup: ³ «Biziň atamyz çölde jan berdi. Ol Rebbiň garşysyna baş göteren Koranyň toparyna goşulmady, ol öz günäsi üçin öldi we ondan ogul galmady. ⁴ Ogly bolmanlygy üçin, kakamyzyň ady öz urugynyň arasyndan ýitip gidäýmelimi? Kakamyzyň dogan-garyndaşlarynyň arasyndan bize-de mülk beriň» diýdiler.

⁵ Musa bularyň dawasyny Rebbiň dykgatyna ýetirdi. ⁶ Reb Musa şeýle jogap berdi: ⁷ «Selophadyň gyzlarynyň diýýäni dogry, sen hökman olara kakalarynyň dogan-garyndaşlarynyň arasyndan mülk ber hem-de kakalarynyň ýer paýyny olara geçir. ⁸ Ysraýyllara-da aýt, eger bir adam ölse we onuň zyznda ogly galmasa, onda onuň mülki gyzyna geçirilmelidir. ⁹ Eger onuň gyzy hem bolmasa, onda onuň mülki doganlaryna berilsin. ¹⁰ Eger onuň doganlary-da bolmasa, onda mülki atasynyň doganlaryna berilsin. ¹¹ Eger atasynyň doganlary-da bolmasa, onda mülki öz urugyndan oňa iň ýakyn bolan garyndaşyna berilsin. Men Rebbiň Musa buýruşym ýaly, ysraýyllara şeýle düzgün parz bolsun».

Ýeşuwa Musanyň ýerine ýolbaşçy bellenýär

¹² Reb Musa şeýle diýdi: «Abarym daglarynyň aralygynda ýerleşýän şu dagyň depesine çyk-da, Meniň ysraýyllara berýän ýurduma syn et.

¹³ Ony synlanyňdan soň, sen hem doganyň Harun ýaly, öz ata-babalaryňa

gowşarsyň. ¹⁴Çünki siz ikiňiz Sin çölünde halk Meniň garşyňa baş göterende, Meniň emrime garşy çykdyňyz. Çeşmäniň boýunda, olaryň gözünüň alnynda Meniň mukaddesdigimi ykrar etmediňiz». (Bu Sin çölündäki Meriba-kadeş çeşmesidir.) ¹⁵Musa Rebbe: ¹⁶«Reb, ähli adamzadyň gözbaşy bolan Hudaý, goý, halkyň üstünden bir adamy ýolbaşçy bellesin. ¹⁷Ol bellenen adam söweşde baştutan bolup, halkyň önüne düşsün, goý, Rebbiň jemagaty çopansyz süri ýaly bolmasyn» diýdi. ¹⁸Onda Reb Musa şeýle diýdi: «Depesinde Meniň ruhum bolan Nunuň ogly Ýeşuwany alyp gel we elleriňi onuň üstünde goý. ¹⁹Ony ruhany Elgazaryň we bütün halkyň önünde duruzyp, olaryň gözünüň alnynda ony halka ýolbaşçy belle. ²⁰Bütün ysraýyl halky tabyn bolar ýaly, oňa öz ygtyýarlyklaryňdan ber. ²¹Emma ol her bir meselede ruhany Elgazara maslahat salsyn. Elgazar bolsa oňa Urymyň* kömegi bilen Rebbiň işlerini bilip berer. Ýeşuwa we bütün ysraýyl halky hemme ýagdaýda şuna garap iş tutsun». ²²Musa Rebbiň özüne buýruşy ýaly etdi. Ol Ýeşuwany getirip, ruhany Elgazaryň we bütün halkyň önünde duruzdy. ²³Onsoň ellerini Ýeşuwanyň depesinde goýup, Rebbiň özüne aýdyşy ýaly, ony halkyň ýolbaşçysy belledi.

28-nji bap

Her gün berilmeli sadakalar

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara şeýle buýruk ber, Maňa berýän sadakalaryny öz bellenen wagtynda hödür etsinler. Bular Meniň naharymdyr, Maňa ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlyklardyr. ³Olara aýt, Maňa ot üsti bilen berjek gündelik ýakma gurbanlyklary şikessiz iki sany birýaşar erkek tokly bolsun. ⁴Toklularyň birini ir bilen, beýlekisini agşamara bersinler. ⁵Toklular bilen bile galla sadakasy üçin bir küýze** sap zeýtun ýagy bilen garylan, bir batmanyň ondan birine barabar saýlama bugdaý ununy sadaka bersinler. ⁶Bu Sinaý dagynda buýrulan gündelik ýakma gurbanlygy bolup, Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlykdyr. ⁷Her tokly bilen bile içgi sadakasy hökmünde, Rebbe bir küýze şeraby hödür etsinler. Ony Reb üçin

* ^{27:21} *Urym* – Hudaýyň islegini bilmek üçin, ruhanylar tarapyndan ulanylýan daş. Ony nähili ulanandyklary anyk belli däl. Sözlüğe seret.

** ^{28:5} *Bir küýze* – ýewreyçe «hiniň dörtten biri». Hiniň dörtten biri takm. 1 litre deňdir.

mukaddes yerde hödür etsinler. ⁸ Beýleki toklyny ağşamara, galla we içgi sadakasy bilen birlikde, edil irdenki ýaly hödür ediň. Bu ot üsti bilen Rebbe berilýän ýakymly ysly gurbanlykdyr. ⁹ Sabat günü şikessiz birýaşar erkek tokludan ikisini, zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan iki möçberindäki saýlama bugdaý ununy we içgi sadakasyň hödür etsinler. ¹⁰ Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň we içgi sadakasyň daşyndan, her Sabat günü berilýän ýakma gurbanlygy şudur.

Her aý berilmeli sadakalar

¹¹ Her aýyň başynda iki öküzçäni, bir goçy, şikessiz ýedi sany birýaşar erkek toklyny ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe bagyş etsinler. ¹² Her öküz üçin galla sadakasy hökmünde zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan üç möçberindäki saýlama bugdaý ununy we goç üçin galla sadakasy hökmünde, zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan iki möçberindäki saýlama bugdaý ununy hödür etsinler. ¹³ Her tokly üçin galla sadakasy hökmünde zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan bir möçberindäki saýlama bugdaý ununy Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlyk hökmünde hödür etsinler. ¹⁴ Her öküz üçin içgi sadakasy hökmünde iki kúýze şeraby, goç üçin bir ýarym kúýze şeraby, her tokly üçin bolsa, bir kúýze şeraby hödür etsinler. Ýyl boýy her täze aýda berilmeli ýakma gurbanlygy şudur. ¹⁵ Gündelik berilýän ýakma gurbanlygy bilen içgi sadakasyndan başga-da, Rebbe günä gurbanlygy üçin bir teke hödür edilsin.

Pesah gurbanlygy

¹⁶ Birinji aýyň on dördüne Rebbe Pesah gurbanlygyny bersinler. ¹⁷ Bu aýyň on başi günü baýramdyr, ýedi günläp petir iyilsin. ¹⁸ Baýramyň birinji günü mukaddes ýygnanyşyk geçirilsin, şol gün işlemäň. ¹⁹ Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakma gurbanlygy hökmünde iki öküzçäni, bir goçy we şikessiz birýaşar erkek tokludan ýedi sanysyny hödür etsinler. ²⁰ Olaryň galla sadakasy zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolsun. Her öküz üçin bir batmanyň ondan üç möçberindäki uny, goç üçin bolsa bir batmanyň ondan iki möçberindäki uny hödür etsinler. ²¹ Ýedi toklynyň her biri üçin, bir batmanyň ondan bir möçberindäki uny hödür etsinler. ²² Olar günälerinden saplanmak üçin, günä gurbanlygy hökmünde bir tekäni gurbanlyk etsinler. ²³ Bulary gündelik berilýän gurbanlyklara degişli bolup, irden berilýän ýakma gurbanlyklaryň daşyndan hödür etsinler. ²⁴ Şeýdip, olar her gün - ýedi günläp, ot

üsti bilen Rebbe ýakymly ysly iýmit sadakasyny hödür etsinler. Bu gündelik berilýän ýakma gurbanlygydyr, ol içgi sadakasynyň daşyndan berilsin. ²⁵ Ýedinji gün bolsa mukaddes ýygnanyşyk geçirsinler we şol gün işlemesinler».

Hasył baýramyndaky sadakalar

²⁶ Ilkinji hasyl baýramy günü, ýagny Gyzyl kerwen baýramynda täze bugdaýdan Rebbe galla sadakasyny hödür edeninizde, mukaddes ýygnanyşyk geçiriň we şol gün işlemäň. ²⁷ Iki öküzçäni, bir goçy, ýedi sany birýaşar erkek toklyny Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür ediň. ²⁸ Galla sadakaňyz zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, her öküz üçin bir batmanyň ondan üç, goç üçin bir batmanyň ondan iki, ²⁹ ýedi toklynyň her biri üçin bir batmanyň ondan bir möçberindäki undan berilsin. ³⁰ Günäleriňizden saplanmak üçin, bir tekäni gurbanlyk beriň. ³¹ Olary gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň we galla sadakasynyň daşyndan, ýanynyň içgi sadakasy bilen birlikde hödür ediň. Olar şikessiz bolmalydyrlar.

29-njy bap

Surnay baýramyndaky sadakalar

¹ Ýedinji aýyň birinji gününde siz mukaddes ýygnanyşyk geçiriň we şol gün işlemäň. Bu gün siziň üçin surnay çalyňyan gündür. ² Bir öküzçäni, bir goçy we şikessiz ýedi sany birýaşar erkek toklyny Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür ediň. ³ Olaryň ýany bilen berilýän galla sadakasy zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, öküz üçin bir batmanyň ondan üç, goç üçin bir batmanyň ondan iki, ⁴ her tokly üçin hem bir batmanyň ondan bir möçberindäki undan berilsin. ⁵ Günäleriňizden saplanmak üçin bir tekäni günä gurbanlygy hökmünde hödür ediň. ⁶ Bu täze aýdaky gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň we olaryň düzgüne görä berýän galla we içgi sadakasynyň daşyndan. Bular Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly sadakalardyr.

Günäden saplanma günündäki sadakalar

⁷ Şu ýedinji aýyň onunjy günü siz mukaddes ýygnanyşyk geçirip, öz ilegiňizi terk edip, agyz bekläň, şol gün işlemäň. ⁸ Bir öküzçäni, bir goçy, ýedi sany birýaşar erkek toklyny Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür ediň. Olar şikessiz bolmalydyrlar. ⁹ Olaryň ýany

bilen hödür edilyän galla sadakasy zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, öküž üçin bir batmanyň ondan üç, goç üçin bir batmanyň ondan iki, ¹⁰ýedi toklynyň her biri üçin hem bir batmanyň ondan bir möçberindäki undan berilsin. ¹¹Günäden saplaýan günä gurbanlygynyň, gündelik berilyän ýakma gurbanlygynyň, onuň galla we içgi sadakasyňyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy hökmünde hödür ediň.

Çatma baýramyndaky sadakalar

¹²Ýedinji aýyň on başine siz mukaddes ýygnanyşyk geçiriň, şol gün işlemäň. Rebbiň şanyna ýedi günläp baýram ediň. ¹³On üç sany öküzçäni, iki sany goçy, on dört sany birýaşar erkek toklyny ot üsti bilen ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe hödür ediň. Olar şikesiz bolmalydyrlar. ¹⁴Olaryň ýany bilen berilyän galla sadakasy, zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, on üç öküzçäniň her biri üçin bir batmanyň ondan üç, iki goçuň her biri üçin bir batmanyň ondan iki, ¹⁵on dört toklynyň her biri üçin bir batmanyň ondan bir möçberindäki undan berilsin. ¹⁶Gündelik berilyän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasyňyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

¹⁷Ikinji gün şikesiz on iki sany öküzçäni, şikesiz on dört sany birýaşar erkek toklyny hödür ediň. ¹⁸Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilyän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ¹⁹Gündelik berilyän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasyňyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²⁰Üçünji gün şikesiz on bir sany öküzü, iki sany goçy, şikesiz on dört sany birýaşar erkek toklyny hödür ediň. ²¹Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilyän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ²²Gündelik berilyän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasyňyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²³Dördünji gün şikesiz on öküzü, iki goçy, şikesiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ²⁴Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilyän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ²⁵Gündelik berilyän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasyňyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²⁶Bäşinji gün şikesiz dokuz öküzü, iki goçy, şikesiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ²⁷Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilyän galla we

ıçgi sadakalaryny hödür ediň. ²⁸ Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we ıçgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²⁹ Altynjy gün şikessiz sekiz sany öküzi, iki sany goçy, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ³⁰ Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we ıçgi sadakalaryny hödür ediň. ³¹ Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we ıçgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

³² Yedinji gün şikessiz ýedi öküzi, iki goçy, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ³³ Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we ıçgi sadakalaryny hödür ediň. ³⁴ Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we ıçgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

³⁵ Sekizinji gün siz mukaddes ýygnanyşyk geçiriň, şol gün işlemäň. ³⁶ Bir öküzi, bir goçy, şikessiz ýedi sany birýaşar erkek toklyny ot üsti bilen ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe hödür ediň. ³⁷ Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we ıçgi sadakalaryny hödür ediň. ³⁸ Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we ıçgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

³⁹ Bulary siz aýdylan sadakaňyzyň, meýletin sadakaňyzyň, ýakma gurbanlygyňyzyň, galla we ıçgi sadakalaryňyzyň, salamatlyk gurbanlygyňyzyň daşyndan bellemeli baýramlaryňyzda Rebbe hödür ediň.

30-njy bap

Kasam hakda kanunlar

¹ Şeýlelikde, Musa Rebbiň buýran zatlarynyň baryny ysraýyl halkynyň dykgatyna ýetirdi. ² Soňra Musa ysraýyl tire baştutanlaryna şeýle diýdi: «Ine, Reb size şu zatlary buýurdy: ³ „Eger bir adam Rebbe wada etse ýa-da her hili zatdan özüni saklamaga kasam ıçse, onda ol beren sözünü bozman, agzy bilen aýdan wadasyny berjaý etsin.

⁴ Eger aýal maşgala ýaş wagty, entek atasy öýündeikä, Rebbe wada etse ýa-da kasam ıçse, ⁵ atasy-da gyzynyň eden wadasyny ýa-da kasamyny eşidibem oňa hiç zat diýmese, onda ol aýalyň eden wadasy ýa-da kasamy öz güýjünde galar. ⁶ Emma atasy bulary eşidip, öz närazylygyny bildirse,

gyzynyň eden wadasy, ißen kasamy öz güýjüni ýitirýär. Atasynyň oňlamandygy sebäpli, Reb bu gyzy bagyşlar.

⁷ Eger gyz wada edip ýa-da bir zat babatda oýlanman kasam içip, soňam durmuşa çyksa, ⁸ äri hem bu zatlardan habarly bolubam hiç zat diýmese, onda gyzyň eden wadasy, ißen kasamy öz güýjünde galar.

⁹ Emma äri bu zatlary eşidip oňlamasa, onda aýalynyň eden wadasyny ýa-da oýlanman ißen kasamyny ret eder we Reb berjaý etmedik kasamy üçin bu aýaly bagyşlar. ¹⁰ Emma dul aýalyň ýa-da äri bilen aýrylyşan aýalyň eden wadasy, özünü saklamaga ißen kasamy berjaý edilmelidir.

¹¹ Eger durmuşa çykan aýal wada eden ýa-da her hili zatdan özünü saklamaga kasam ißen bolsa, ¹² äri-de muny eşidip, hiç zat diýmän, garşy bolmadyk bolsa, onda aýalyň eden wadasy ýa kasamy öz güýjünde galar.

¹³ Emma äri bulary eşidip, öz närazylygyny bildiren bolsa, onda ol aýalynyň beren ähli wadalaryny, ißen kasamyny ret edýär. Äriniň oňlamandygy sebäpli, wadasyny berjaý edip bilmedik bu aýaly Reb bagyşlar.

¹⁴ Aýalynyň eden islendik wadasyny ýa-da ißen kasamyny äri tassyklap ýa-da ret edip biler. ¹⁵ Emma äri aýalynyň eden wadasyny ýa-da ißen kasamyny eşidip, şol gününň özünde oňa garşy çykmadyk bolsa, onda aýalynyň eden wadasydyr kasamyny äri oňlan hasap ediler. Çünki äri olara garşy aýalyňa hiç zat diýmändi. ¹⁶ Ýöne äri olary eşiden badyna hiç zat diýmän, ony biraz wagtdan soň ret etse, onda aýalynyň günäleri äriniň boýnunadyr“».

¹⁷ Är-aýalyň we entek atasy öýünde ýaşayan gyz bilen atasynyň arasyndaky gatnaşyklar hakynda Rebbiň Musa buýran düzgünleri şulardan ybaratdyr.

31-nji bab

Midýanlaryň garşysyna uruş

¹ Reb Musa: ² «Ysraýyllara garşy eden işi üçin midýanlaryň jezasyny ber. Soňra amanadyňy tabşyryp, öz ata-babalaryňa gowşarsyň» diýdi.

³ Onsoň Musa gelip, halka: «Midýanlaryň garşysyna uruşmak üçin öz araňyzdan esgerler saýlaň, goý, olar Rebbe eden işi üçin midýanlaryň jezasyny bersinler. ⁴ Her ysraýyl tiresinden mün adamy urşa ýollaň» diýdi. ⁵ Şeýlelikde, ysraýyl tireleriniň hersinden mün adam, jemi on iki mün ýaragly esger ýygandy. ⁶ Musa olary ruhany Elgazaryň ogly Pinehas bilen bile urşa ugratdy. Pinehas ýanyna mukaddes öýüň enjamlary bilen söweş sazyny çalar ýaly surnaýlar hem aldy. ⁷ Ysraýyllar Rebbiň

Musa buýruşy ýaly, midýanlar bilen urşup, olaryň ähli erkek göbeklisini gyrdylar. ⁸ Öldürilenleriň arasynda Ewi, Rekem, Sur, Hur we Reba atly baş sany Midýan hany-da bardy. Begor ogly Bilgamy-da ysraýyllar gylçdan geçirdiler. ⁹ Onsoň ysraýyllar Midýan aýallarydyr çagalaryny ýesir alyp, midýanlaryň ähli mal-garalaryny, sürülerini we ähli zatlaryny olja aldylar. ¹⁰ Midýanlaryň ýaşan ähli galalarydyr obalaryny ýakdylar. ¹¹ Talanyp alnan zatlary we ähli oljany, adamlardyr mallary bolsa alyp gaýtdylar. ¹² Onsoň olar ýesirleri, oljalaryny we talanyp alnan zatlary Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlügindeki düşelgede bolan Musa bilen ruhany Elgazara we ysraýyl halkyna getirdiler.

¹³ Musa, ruhany Elgazar we bütin halkyň baştutanlary olary garşy almaga düşelgäniň daşyna çykdylar. ¹⁴ Uruşdan gaýdyp gelen goşun serkerdelerine – münbaşylara, yüzbaşylara Musanyň gahary geldi. ¹⁵ Musa olara: «Aýallaryň hemmesini diri galdyrdyňyzmy?» diýip ýüzlendi. ¹⁶ «Bu aýallar Bilgamyň maslahaty bilen Pegorda ysraýyllara Rebbe garşy dönüklük etdirdiler. Şonuň üçinem, Rebbiň halkynyň arasynda gyrgynçylyk aralaşdy. ¹⁷ Indi bolsa erkek göbekli ähli çagalary we erkek kişi bilen ýanaşan aýallaryň hemmesini öldüriň. ¹⁸ Emma erkek kişi bilen ýanaşmadyk ýaş gyzlaryň ählisini özüňiz üçin diri galdyryň. ¹⁹ Araňyzda kim adam öldüren ýa-da ölä galtaşan bolsa ýedi gün düşelgäniň daşynda galsyn. Üçünji we ýedinji günler özüňizi hem-de ýesirleriňizi tämizläň. ²⁰ Bar eşikleri, deriden, geçi yününden edilen her bir zady we agaçdan ýasalan gap-gaçlaryň ählisini tämizläň».

²¹ Ruhany Elgazar urşa gidip gelen esgerlere şeýle diýdi: «Rebbiň Musa buýran kanunynyň parzlary şulardan ybarat: ²² Altyn, kümüş, bürünç, demir, galaýy we gurşun ýaly ²³ oda çydamly zatlaryň ählisini oduň içinden geçirip halallaň. Ondan başga-da, olar tämizlik suwy bilen hem halallansyn. Galan oda çydamsyz zatlar bolsa suwdan geçirilsin. ²⁴ Ýedinji gün eşikleriňizi ýuwmalysyňyz we tämiz bolmalysyňyz. Ondan soňra düşelgä girip bilersiňiz».

Ýesirleriň we oljanyň paýlanylyşy

²⁵ Reb Musa şeýle diýdi: ²⁶ «Sen, ruhany Elgazar we halkyň urugbaşylary getirilen ähli oljany, aýallary we mal-garalary hasaplaň. ²⁷ Oljany iki bölege bölüp, bir bölegini urşa gatnaşan esgerlere, galany bolsa jema-gata paýlaň. ²⁸ Urşa gatnaşan esgerleriň paýyndan – ynsan, sygyr, eşek, goýun-geçiden Rebbe paç hökmünde baş yüzden birini aýry goýuň.

²⁹ Esgerleriň paýyndan alyp, ony Rebbe sadaka hökmünde ruhany Elgazara beriň. ³⁰ Ysraýyllaryň paýyndan – ynsan, sygyr, goýun, geçi, ähli mal-garalaryň elliden birini alyp, Rebbiň mukaddes çadyryny gorayan lewilere beriň». ³¹ Musa bilen ruhany Elgazar Rebbiň Musa buýruşy ýaly etdiler.

³² Alnan oljanyň esgerlerden artany: alty yüz ýetmiş baş mün goýundyry geçi, ³³ ýetmiş iki mün iri mal, ³⁴ altmyş bir mün eşek ³⁵ we erkek bilen ýanaşmadyk otuz iki mün boý gyz. ³⁶ Urşa gatnaşan esgerleriň paýyna üç yüz otuz ýedi mün baş yüz goýundyry geçi düşdi. ³⁷ Olardan alty yüz ýetmiş baş goýundyry geçi Rebbe paç hökmünde berildi. ³⁸ Iri malyň jemi otuz alty mün bolup, olardan paç hökmünde Rebbe ýetmiş ikisi berildi. ³⁹ Eşekleriň jemi sany otuz mün baş yüz bolup, olardan paç hökmünde Rebbe altmyş birisi berildi. ⁴⁰ Gyzlaryň jemi sany on alty mün bolup, olardan otuz ikisi Rebbe paç hökmünde berildi. ⁴¹ Musa Rebbiň özüne buýruşy ýaly, Rebbe berlen paçlaryň hemmesini sadaka hökmünde ruhany Elgazara berdi.

⁴²⁻⁴⁶ Jemagatyň paýy hökmünde Musanyň esgerlerden aýran bölegi üç yüz otuz ýedi mün baş yüz goýundyry geçiden, otuz alty mün iri maldan, otuz mün baş yüz eşekden we on alty mün gyzdandan ybarat boldy. ⁴⁷ Rebbiň özüne buýruşy ýaly, Musa ysraýyllaryň paýyndan her elli adamdan we mal-garalardan birini alyp, Rebbiň mukaddes çadyryny gorayan lewilere berdi.

⁴⁸⁻⁴⁹ Soňra goşun serkerdeleri – münbaşylar, yüzbaşylar Musanyň ýanyna gelip, oňa şeýle diýdiler: «Biz gullaryň ýolbaşçylyk edýän goşunymyzdaky esgerleri sanap çykdyk. Olaryň ýekejesi hem kem däl. ⁵⁰ Biz öz tapan altyn şaý-seplerimizi: uly we kiçi bilezikleri, möhürli ýüzükleri, gulakhalkalary we asyklary öz günälerimizden saplanmak üçin, Rebbiň huzuryna sadaka getirdik». ⁵¹ Musa bilen ruhany Elgazar olardan ähli bezeg şaý-sepleri görnüşindäki altyny kabul edip aldylar. ⁵² Münbaşylardan we yüzbaşylardan Rebbe sadaka hökmünde hödür edilen altynyň agramy on iki put* boldy. ⁵³ Urşa gatnaşan esgerler bolsa alan oljalaryny özlerine galdyrdylar. ⁵⁴ Şeýdip, Musa bilen ruhany Elgazar münbaşylardan, yüzbaşylardan altyny kabul edip aldylar. Ony Rebbiň ýoluna berilýän paý hökmünde ysraýyllar üçin Rebbe yüz tutulýan çadyra getirdiler.

---

* ^{31:52} *On iki put* – ýewreýçe «on alty mün ýedi yüz elli şekel». Bu takm. 200 kg. deňdir.

32-nji bab

Iordanyň gündogaryndaky tireler

¹ Rubenler bilen gatlaryň mal-garasy gaty köpdi. Ýaser we Gilgat topraklarynda mal bakmaga oňat ýerleriň bardygyny görenlerinde, ² gatlar bilen rubenler gelip, Musa bilen ruhany Elgazara we halkyň baştutanlaryna şeýle diýdiler: ³ «Atarot, Dibon, Ýaser, Nimra, Heşbon, Elgala, Sebam, Nebo we Begon ýaly ⁴ Rebbiň ysraýyl halky üçin basyp alan ýerleri mal bakmaga amatly yerlerdir. Siziň gullaryňyzyň bolsa mal-garasy bar». ⁵ Olar şeýle dowam etdiler: «Eger biz siziň önünüzde merhemet gazanan bolsak, goý, bu toprak biz gullaryňyza mülk edilip berilsin. Bizi Iordan derýasyndan aňry geçirmän».

⁶ Musa olara şeýle jogap berdi: «Doganlaryňyz urşa gidýärkä, siz bu taýda galmakçyмы? ⁷ Nämе sebäpden Rebbiň özlerine beren ýurduna gitmezlikleri üçin, ysraýyllaryň ýüregine dowul saljak bolýarsyňyz? ⁸ Ýurdy gözden geçirsinler diýip, Kadeşbarneyadan ugradan atalaryňyz hem şeýle edipdiler. ⁹ Eşkol jülgesine çenli gidip, ýurdy synlanlaryndan soň, olar gelip, Rebbiň özlerine beren ýurduna girmezlikleri üçin, ysraýyllaryň ýüreklerine gorky salypdylar. ¹⁰ Ol gün Rebbiň gazap ody tutaşdy we Ol ant içip, şeýle diýdi: ¹¹ „Müsürden çykan ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan adamlaryň hiç biri Ybraýyma, Yshaga we Ýakuba ant içip söz beren ýurdumy görmez. Çünki olar Maňa bütin kalplary bilen ynandylar. ¹² Meniň wada beren ýurduma diňe Ýepunnäniň ogly Kalep bilen Nunun ogly Ýeşuwa baryp biler, çünki olar Maňa bütin kalby bilen ynandylar“. ¹³ Onsoň Ysraýylyň garşysyna Rebbiň gazap ody tutaşdy we Ol Öz nazarynda pislik eden nesil ölüp gutarýança, olary kyrk ýyllap çölde azaşdyryp entetdi. ¹⁴ Ine, indi bolsa siz – günäkärleriň nesli, öz atalaryňyzyň ornuna geçip, Ysraýylyň garşysyna Rebbiň gahar-gazap oduny has-da tutaşdyrdyňyz! ¹⁵ Eger siz Rebbiň yzyna eýermekden boýun towlasaňyz, Ol bütin halky ýene-de çölün içinde ýeke taşlar. Siz hem halkyň ölümüne sebäp bolarsyňyz».

¹⁶ Onsoň rubenler bilen gatlar Musanyň ýanyna gelip, oňa şeýle diýdiler: «Biz bu ýerde dowar sürülerimiz üçin agyllar we çagalarymyz üçin galalar gurjak. ¹⁷ Emma biz söweşe taýýar bolup, gaýduwsyz esgerler hökmünde ysraýyllaryň önünden gideris we olary barmaly ýerlerine çenli elteris. Şu wagt bolsa, biziň çagalarymyz bu ülkäniň ilatyndan goranyp, berkidilen galalarda ýaşarlar. ¹⁸ Ysraýyllaryň her biri öz mülküne

eýe bolýança, biz öýümize gaýtmarys. ¹⁹ Biz olar bilen birlikde Iordanyň aňry gapdalyndan mülk ýer almarys, çünki biziň paýymyza Iordanyň bári gapdaly, gündogar tarapy düşdi».

²⁰ Şonda Musa olara şeýle diýdi: «Eger siz şu aýdanlaryňyzy edip, gaýduwsyz esgerler hökmünde Rebbiň huzurynda söweşe gitseňiz, ²¹ Reb duşmanlaryny gaçmaga mejbur edýänçä, gaýduwsyz esgerler hökmünde hemmäňiz Rebbiň huzurynda Iordanyň aňry tarapyna geçseňiz ²² we ýurt Rebbe tabyn bolsa, ondan soň siz zýyňyza dolanyp bilersiňiz. Bu siziň Rebbiň we Ysraýylyň öňündäki borçlaryňyzy ýerine ýetirdigiňiz bolar we bu ülke Rebbiň huzurynda siziň mülküňiz bolar. ²³ Eger-de beýle etmeseňiz, Rebbe garşy günä iş etdigiňiz bolar we hökman gazanan günäňiziň jezasyny çekersiňiz. ²⁴ Çagalaryňyz üçin galalar, sürüleriňiz üçin agyllar guruň, ýöne beren wadaňyzy berjaý ediň».

²⁵ Onsoň gatlar bilen rubenler Musa şeýle diýdiler: «Agamyz näme buýursa, biz gullaryň berjaý ederis. ²⁶ Çaga-çugalarymyz, aýallarymyz, dowarlarymyz we ähli mal-garalarymyz bu ýerde, Gilgat galasynda galalar. ²⁷ Gullaryň bolan biz bolsa, gaýduwsyz esgerler hökmünde hemmämiz agamyzyň aýdyşy ýaly derýadan geçip, Rebbiň huzurynda söweşe çykarys».

²⁸ Onsoň Musa olar hakda ruhany Elgazara, Nunuň ogly Ýeşuwa we ysraýyl tireleriniň urugbaşlaryna şeýle buýruk berdi: ²⁹ «Eger gatlar bilen rubenler gaýduwsyz esgerler hökmünde hemmesi Rebbiň huzurynda siziň bilen Iordandan geçseler we ol ýurt size tabyn bolsa, onda siz olara Gilgat ülkesini mülk edip beriň. ³⁰ Emma olar gaýduwsyz esgerler hökmünde siziň bilen derýadan geçmeseler, onda siziň aranyzda Kengan topragyndan mülk alarlar». ³¹ Gatlar bilen rubenler şeýle jogap berdiler: «Reb seniň gullaryňa näme buýursa, biz şony-da berjaý ederis. ³² Biz gaýduwsyz esgerler hökmünde Rebbiň huzurynda derýadan geçip, Kengan ýurduna gireris, ýöne bize miras düşen mülkümüz, goý, Iordanyň şu gündogar gapdaly bolsun».

³³ Musa gatlar bilen rubenlere we Ýusubyň ogly Manaşeniň ýarym tiresine amor hany Sihonyň ýurduny we Başanyň hany Oguň ýurduny, olaryň töweregindäki galalarydyr obalary bilen birlikde berdi. ³⁴ Onsoň gatlar Dibon, Atarot, Aroger, ³⁵ Atrotşopan, Ýaser, Ýogboha, ³⁶ Beýtnimra we Beýtharan ýaly berk galalary dikeldiler we dowarlar üçin agyllar gurdular. ³⁷ Rubenler bolsa Heşbon, Elgala, Kirýataým, ³⁸ Nebo, Bagalmegon (olar käbir galanyň atlaryny çalyşdylar) we Sibma galasyny täzedan gurdular. Olar täzedan guran galalaryna başga atlar dakdylar.

³⁹ Manaşeniň ogly Makyryň nesilleri gidip, Gilgady basyp aldylar we ol ýerden amurlary kowdular. ⁴⁰ Musa Gilgady Manaşeniň ogly Makyryň nesillerine berdi. Olar ol ýerde mesgen tutdular. ⁴¹ Manaşeniň ogly Ýagyry gidip, olaryň obalaryny basyp aldy we olaryň adyna Hawotýagyry* goýdy. ⁴² Noba gidip, Kenaty we onuň töweregindäki obalary basyp alyp, ol ýere Noba diýip, öz adyny dakdy.

33-nji bab

Müsürden Mowaba çenli ýöriş

¹ Musa bilen Harunyň ýolbaşçylygy astynda tireme-tire ýöreyän ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky düşlän düşelgeleri şulardyr. ² Musa Rebbiň emri bilen düşlän düşelgelerini her gezek ýazyp belledi. Olaryň düşlän düşelgeleri: ³ Ysraýyllar birinji aýyň on başine Pesah baýramynyň ertesi günü müsürlileriň gözünüň alnynda arkaýynlyk bilen Ramzes galasyndan çykyp gaýtdylar. ⁴ Ol wagt müsürliler Rebbiň gyran nowbahar ogullaryny jaýlaýardylar. Reb hatda olaryň hudaýlaryny-da jezalandyrypdy.

⁵ Ysraýyllar Ramzesden çykyp, Sukotda düşlediler. ⁶ Soňra Sukotdan çykyp, çölün gyrasyndaky Etamda düşlediler. ⁷ Etamdan çykyp, olar yzalaryna, Bagalseponyň gündogaryndaky Pihahyrot tarap öwürülip, Migdolyň golaýynda düşlediler. ⁸ Pihahyrotan çykyp, deňziň içi bilen çöle tarap gitdiler. Etam çölünde üç günläp ýöräp, Marada düşlediler. ⁹ Ysraýyllar Maradan çykyp, Eýlime geldiler. Ol ýerde on iki sany suwly çeşme we yetmiş sany hurma agajy bardy. Olar suwuň başynda düşlediler. ¹⁰ Eýlimden çykyp gelip, Gamyş deňziniň kenarynda düşlediler. ¹¹ Gamyş deňziniň kenaryndan gaýdyp, Sin çölünde, ¹² Sin çölünden gaýdyp, Dopkada, ¹³ Dopkadan çykyp gelip, Aluşda, ¹⁴ Aluşdan çykyp gelip, Repidimde düşlediler. Ol ýerde halk üçin içmäge suw ýokdy. ¹⁵ Soň Repidimden çykyp, Sinaý çölünde, ¹⁶ Sinaý çölünden çykyp gelip, Kibrothatawada, ¹⁷ Kibrothatawadan çykyp gelip, Haserotda, ¹⁸ Haserotdan çykyp gelip, Ritmada, ¹⁹ Ritmadan çykyp gelip, Rimmonperesinde, ²⁰ Rimmonperesden çykyp gelip, Libnada, ²¹ Libnadan çykyp gelip, Risada, ²² Risadan çykyp gelip, Kehelatada, ²³ Kehelatadan çykyp gelip, Şeper dagynda, ²⁴ Şeper dagyndan çykyp gelip, Haradada, ²⁵ Haradadan çykyp gelip, Makhelotda, ²⁶ Makhelotdan çykyp gelip, Tahatda,

---

* ^{32:41} *Hawotýagyry* – ýewreýçe bu söz «Ýagyryň obalary» diýmegi aňladýar.

²⁷ Tahatdan çykyp gelip, Terada, ²⁸ Teradan çykyp gelip, Mitkada, ²⁹ Mitkadan çykyp gelip, Haşmonada, ³⁰ Haşmonadan çykyp gelip, Moserotda, ³¹ Moserotdan çykyp gelip, Beneýagakanda. ³² Beneýagakandan çykyp gelip, Horhagydgatda, ³³ Horhagydgatdan çykyp gelip, Ýotbatada, ³⁴ Ýotbatadan çykyp gelip, Abronada, ³⁵ Abronadan çykyp gelip, Esýongeberde, ³⁶ Esýongeberden çykyp gelip, Sin çölünde (ýagny Kadeşde), ³⁷ Kadeşden çykyp gelip, Edomyň serhedindäki Hor dagynda düşlediler.

³⁸ Ruhany Harun Rebbiň buýrugy bilen Hor dagyna çykdy. Ol şol ýerde ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky kyrkynjy ýylynyň başynjy aýynyň birinji güni amadyny tabşyrdy. ³⁹ Hor dagynda ölen Harun bir yüz ýigrimi üç ýaşyndady.

⁴⁰ Negepde ýaşayan kenganly Arat hany ysraýyllaryň gelyändigini hakda eşitdi.

⁴¹ Ysraýyllar Hor dagyndan gaýdyp, Salmonada düşlediler. ⁴² Salmonadan çykyp, Punonda düşlediler. ⁴³ Punondan çykyp, Obotda düşlediler. ⁴⁴ Obotdan çykyp, Mowap ýurdundaky Iýeý Abarymda düşlediler. ⁴⁵ Iýeý Abarymdan çykyp, Dibongatda düşlediler. ⁴⁶ Dibongatdan çykyp, Almondyblataýmada düşlediler. ⁴⁷ Almondyblataýmadan çykyp, Nebonyň golaýyndaky Abarym daglarynda düşlediler. ⁴⁸ Abarym daglaryndan gaýdyp, Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde düşlediler. ⁴⁹ Olar Iordan derýasynyň boýunda, Beýtýeşimotdan tä Abelşitime çenli Mowap düzlüginde düşelge gurup oturdylar.

Kenganyň basylyp alynmaly ýerleri

⁵⁰ Iordanyň boýunda, Ýerihonyň garşysyndaky Mowap düzlüginde Reb Musa bilen gepleşip, oňa şeýle diýdi: ⁵¹ «Ysraýyllara aýt, Iordan derýasyndan geçip, Kengana baranlarynda, ⁵² ýurduň ilatynyň hemmesini kowup çykarsynlar. Olaryň ähli daş we guýma butlaryny döwsünler, sežde edilýän ýerlerini ýok etsinler. ⁵³ Ýurdy basyp alyp, ol ýerde mesgen tutsunlar, çünki ony Men olara mülk edip berdim. ⁵⁴ Ýurdy bije boýunça tireler arasynda paýlaşsynlar. Uly tirä uly mülk, kiçi tirä-de kiçi mülk berilsin. Kimiň bijesi çykça, mülk hem şonuňky bolar. Mülk tirelere görä paýlansyn. ⁵⁵ Emma ysraýyllar ýerli ilaty kowup çykarmasalar, onda ol ýerde galanlar ysraýyllaryň gözlerine dürtülen inä, böwürlerine sanjylan tiken ýaly bolarlar. Ýaşajak ýurtlarynda olar ysraýyllary ezerler. ⁵⁶ Men hem olara çekdirjek azaplarymy ysraýyllaryň başyndan indererin».

34-nji bap

Ýurduň serhetleri

¹ Reb Musa şeýle diýdi: ² «Ysraýyllara şeýle buýruk ber: „Siz Kengan ýurduna gireniňizde, size mülk hökmünde berilýän bu topragyň serhetleri çäklendirilendir. ³ Siziň günorta serhediňiz Sin çölünden Edom serhediniň boýuna uzalyp gider. Ol gündogarda Duz deňziň günorta kenaryndan başlanýandyr. ⁴ Soňra serhet Içýan geçidiniň günortasyndan öwürülip, Sin çölüne geçer. Ondan Kadeşbarneyanyň günortasyna çenli, Hasaradara tarap uzalyp, Asmona tarap geçer. ⁵ Serhet Asmondan öwürülip, Müsür derýasyna tarap uzalyp gider we onuň çeti Ýerorta deňzine baryp ýeter.

⁶ Ýerorta deňzi we onuň kenary siziň günbatar serhediňiz bolup hyzmat eder. Bu siziň günbatar araçägiňiz bolar.

⁷ Siziň demirgazyk araçägiňiz şeýle bolar: Ýerorta deňzinden Hor dagyna çenli aralykda öz serhediňizi bellärsiňiz. ⁸ Hor dagyndan Lebohamada çenli öz serhediňizi bellärsiňiz we serhet ondan soň Sedat galasynyň içinden geçer. ⁹ Araçäk Sedatdan gündogara Ziprona tarap uzalyp, onuň bir ujy Hasareýnana ýeter. Bu siziň demirgazyk serhediňiz bolar.

¹⁰ Gündogar serhediňiz demirgazykda Hasareýnandan başlanyp, günorta Şepama tarap uzalyp gider. ¹¹ Serhet Şepamdan Aýynyň gündogar gapdalyndaky Ribla tarap öwürülip, Kinneret deňziniň gündogar ýapgydyna çenli baryp ýeter. ¹² Soňra serhet Iordanyň boýy bilen aşaklygyna gidip, onuň çeti Duz deňze baryp ýeter. Daş-töwereginde şeýle serhetleri bolan bu ýurt siziň ýurduňyz bolar“. ¹³ Musa ysraýyllara buýruk berip, şeýle diýdi: «Rebbiň dokuz tirä we ýarym tirä bermegi emr eden, siziň bije atyp paýlaşmaly mülk alan topragyňyz şudur. ¹⁴ Ruben, gat tireleri we manaşe tiresiniň ýarysy uruglaryna görä özleriniň mülkini eýýäm aldylar. ¹⁵ Bu iki tire we ýarym tire özlerine mülki Iordanyň aňyrsyndan, Ýerihonyň gündogaryndan aldylar».

Tire ýolbaşçylary

¹⁶ Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁷ «Ýeri size mülk edip paýlap berjek adamlar, ine şulardyr: ruhany Elgazar we Nunuň ogly Ýeşuwa. ¹⁸ Mülki paýlamak üçin her tireden bir adamy ýolbaşçy hem saýlaň. ¹⁹ Ýolbaşçy saýlanmaly adamlar şulardyr: ýahuda tiresinden Ýepunnäniň ogly Kalep.

²⁰ Şimgon tiresinden Ammyhudyň ogly Şamuwal. ²¹ Benýamin tiresinden Kislonyň ogly Elidat. ²² Dan tiresinden Ýoglynyň ogly Buky serdar. ²³ Ýusubyň nesilleri: manaşe tiresinden Eýpotyň ogly Hannyýel serdar. ²⁴ Efraýym tiresinden Şiptanyň ogly Kemuwal serdar. ²⁵ Zebulun tiresinden Parnagyň ogly Elisapan serdar. ²⁶ Ysakar tiresinden Azanyň ogly Paltyýel serdar. ²⁷ Aşer tiresinden Şelomynyň ogly Ahyhut serdar. ²⁸ Naftaly tiresinden Ammyhudyň ogly Pedahel serdar». ²⁹ Rebbiň Kengan ýurdunda ysraýyllara mülk paýlap bermegi emr eden adamlary şulardan ybaratdy.

35-nji bap

Lewilere berilmeli galalar

¹ Jordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde Reb Musa şeýle diýdi: ² «Ysraýyllara şeýle buýruk ber, goý, olar özlerine miras düşen mülklerinden lewilere ýaşar ýaly galalar bersinler. Şol galalaryň töweregindäki öri meýdanlaryny-da lewilere bersinler. ³ Bu galalar lewileriň ýaşamagy üçindir. Galalaryň töweregindäki öri meýdanlary bolsa lewileriň sürüleri we ähli mal-garalary üçindir. ⁴⁵ Galanyň diwaryndan çar tarapa mün tirsek aralyk goýup, onuň gündogar we günorta taraplaryny iki mün tirsek, günbatar we demirgazyk taraplaryny-da iki mün tirsek edip, lewilere beriljek galalaryň öri meýdanlaryny dörtburç şekilinde ölçäň».

Gaçybatalga galalary

«⁶ Lewilere berýän galalaryňyzyň altysy gaçybatalga galalary bolsun. Bulardan başga ýene kyrk iki galany lewilere beriň. ⁷ Lewilere öri meýdanlary bilen birlikde jemi kyrk sekiz gala beriň. ⁸ Olara berjek galalaryňyz tire paýy görnüşinde bolsun. Galalary köp bolan uly ysraýyl tiresinden köp gala, galalary az bolan kiçiräk tireden bolsa az gala alnyp, her tire öz mülk paýyna görä lewilere bersin». ⁹ Soňra Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁰ «Ysraýyllara aýt, Jordan derýasyndan geçip, Kengan topragyna gireniňizde, ¹¹ özüňiz üçin gaçybatalga galalaryny saýlaň. Tötänlikde adam öldüren ganhor, goý, şol ýere gaçsyn. ¹² Bu galalar ganhora jematyň önünde höküm çykarylýança, öldürileniň hossaryndan gaçybatalga bolup hyzmat etsin.

¹³ Özüňiz üçin jemi alty sany gaçybatalga galasyny belläň: ¹⁴ olaryň üçüsi Jordan derýasynyň gündogar tarapynda, üçüsi hem Kengan

topragynda bolsun. ¹⁵ Bu alty gala ysraýyllara we araňyzda ýaşayan gelmişeklere, göçüp gelenlere gaçybatalga bolup hyzmat etsin. Tötänlikde adam öldürip, ganhor bolan adam ol ýere gaçyp biler.

Ganhorlyk we ar almak hakydaky kanunlar

¹⁶ Eger-de biri demirden ýasalan zat bilen başga birini urup öldürse, ol adam ganhordyr. Ganhoryň jezasy ölüm bolsun. ¹⁷ Eger biri adama degende öldürüp biljek daş bilen adam urup öldürse, ol ganhordyr. Ganhoryň jezasy ölüm bolsun. ¹⁸ Ýa-da biri adama degende öldürüp biljek agaç bölegi bilen adam urup öldürse, ol ganhordyr. Ganhoryň jezasy ölüm bolsun. ¹⁹ Dökülen gan üçin öldürileniň hossary ganhory öldürer. Ol öz gandaryny duşan ýerinde öldürsin. ²⁰ Şunuň ýaly-da, eger biri başga bir adamy ýigrenýändigini üçin itekläp ýa-da başga biri bukuda ýatyp, oňa tarap bir zat zyňyp öldürse, ²¹ ýa-da duşmançylykdan ony eli bilen urup öldürse, onda ony öldüren adam ölüme höküm edilsin. Ol adam ganhordyr, öldürileniň hossary ganhory duşan ýerinde öldürsin.

²² Emma biri duşmançylyk etmezden, bir adamy duýdansyzlykda itip goýberse ýa-da bukuda ýatyp peýlemezden, oňa tarap bir zat zyňyp goýberse, ²³ ýa-da adama degende öldürüp biljek daşy seretmän zyňyp, tötänlikde bir adamyň ganyna galsa, öldüren bilen öleniň arasynda duşmançylyk bolmandygyna we öldüreniň oňa şikes ýetirmek islemändigine garamazdan, ²⁴ ganhor bilen öldürileniň hossarynyň arasyndaky dawany şu kada-kanunlar boýunça jemagat çözsün. ²⁵ Jemagat öldürileniň hossarynyň elinden ganhory halas etsin we ony başdaky gaçyp baran gaçybatalga galasyna ugratsyn. Mukaddes ýag bilen mesh edilen baş ruhany ölyänçä, ganhor şol ýerde bolmalydyr. ²⁶ Emma ganhor ilki gaçyp baran gaçybatalga galasynyň çäginden daşa çyksa ²⁷ we öldürileniň hossary ony tapyp öldürse, öldürileniň hossary ganhor saýylmaly däldir. ²⁸ Çünki ganhor baş ruhany ölyänçä, gaçybatalga galasynyň daşyna çykarylýan däldir. Ol diňe baş ruhany ölenen soň, öz öýüne gaýdyp biler.

²⁹ Bular siz nirede ýaşasaňyz-da, nesiller boýy size parz we höküm bolsun.

³⁰ Eger bir adam başga bir adamy öldürse, şaýatlaryň görkezmesi esasynda ol ölüme höküm edilsin, emma bir şaýadyň görkezmesi esasynda ol ölüme höküm edilmeli däldir. ³¹ Ölüm jezasynda höküm edilen ganhoryň janynyň öwezine hun alynmasyn, ganhor öldürilmelidir. ³² Gaçybatalga galasyna gaçyp baran biriniň baş ruhany ölmezden öň öz topragyna gaýdyp barmagy üçin ondan töleg almaň. ³³ Gan topragy

harama çykarýandyr, öz ýaşayan topragyňyzy haramlamaň. Dökülen gany toprakdan diňe ganhoryň gany bilen yuwup bolar. ³⁴Meniň mekany tutan topragymy, ýagny öz ýaşayan ýeriňizi haramlamaň. Çünki ysraýyl halkynyň arasynda ýaşayan Reb – Mendirin».

36-njy bap

Durmuşa çykan gyzlaryň mülki

¹ Makyryň ogly, Manaşeniň agtygy, Ýusubyň çowlugy bolan Gilgadyň nesilleriniň urugbaşlary öňe çykyp, Musanyň, ýolbaşçylaryň we ysraýyl tireleriniň urugbaşlarynyň önünde şeýle diýdiler: ² «Reb ýurdy bize atyp, mülk hökmünde ysraýyllara paýlap ber diýip, agamyz Musa emr etdi. Doganymyz Selophadyň mülkünü onuň gyzlaryna bermegi hem Reb agamyza buýurdy. ³ Eger Selophadyň gyzlary Ysraýylyň başga tiresinden bolanlara durmuşa çyksalar, onda olaryň mülki biziň mülkümüzden aýrylyp, baran ärleriniň tiresine goşular. Şeýdip, bijede biziň mülk paýymyz kemeler. ⁴ Ysraýyllaryň baýram ýyly gelende bolsa, gyzlaryň mülki ärleriniň tiresiniň mülküne goşular. Şeýlelikde, olaryň mülki biziň tirämiziň mülkünden alnar».

⁵ Onsoň Musa Rebbiň emri boýunça ysraýyllara şeýle buýurdy: «Ýusubyň tiresiniň nesilleriniň diýýäni dogrudyr. ⁶ Selophadyň gyzlary hakda Reb şeýle diýdi: „Olar islän adamsyna durmuşa çykyp bilerler, ýöne olaryň barjak kişileri öz tirelerinden bolsun. ⁷ Ysraýyllaryň mülki bir tireden başga bir tirä geçmeli däldir. Ähli ysraýyllar öz tireleriniň mülküne eýelik etsinler. ⁸ Islendik ysraýyl tiresinden mülk alan gyz, öz tiresinden bolan kişä durmuşa çyksyn. Şonda her bir ysraýyly öz atalarynyň mülküne müdimilik eýelik edip biler. ⁹ Hiç bir mülk bir tireden başga bir tirä geçmeli däldir. Ysraýyl tireleriniň her biri öz mülküne eýelik etsin“».

¹⁰ Selophadyň gyzlary Rebbiň Musa buýruşy ýaly hem etdiler. ¹¹ Onuň gyzlary Mahla, Tirsa, Hogla, Milka we Noga öz kakasynyň doganlarynyň ogullaryna durmuşa çykdylar. ¹² Olar Ýusubyň ogly Manaşeniň nesilleriniň uruglaryndan bolan kişilere durmuşa çykdylar. Şonuň üçin olaryň mülki öz atalarynyň tiresinde galdy.

¹³ Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde Rebbiň Musa arkaly ysraýyllara beren parzlardyr hökümleri şulardan ybaratdy.